શ્રી

મત્સ્યવેધ.

બનાવનાર,

વ્યાસ વલ્લભરામ સુરજરામ—અમદાવાદ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

બુકસેલર જેઠાલાલ મનસુખરામ ભટ્ટ.

મુ. ડાકોર.

તથા

બુકસેલર ચમનલાલ લલ્લુભાઇ ઠે. કાલુપુર ટંકશાળ.

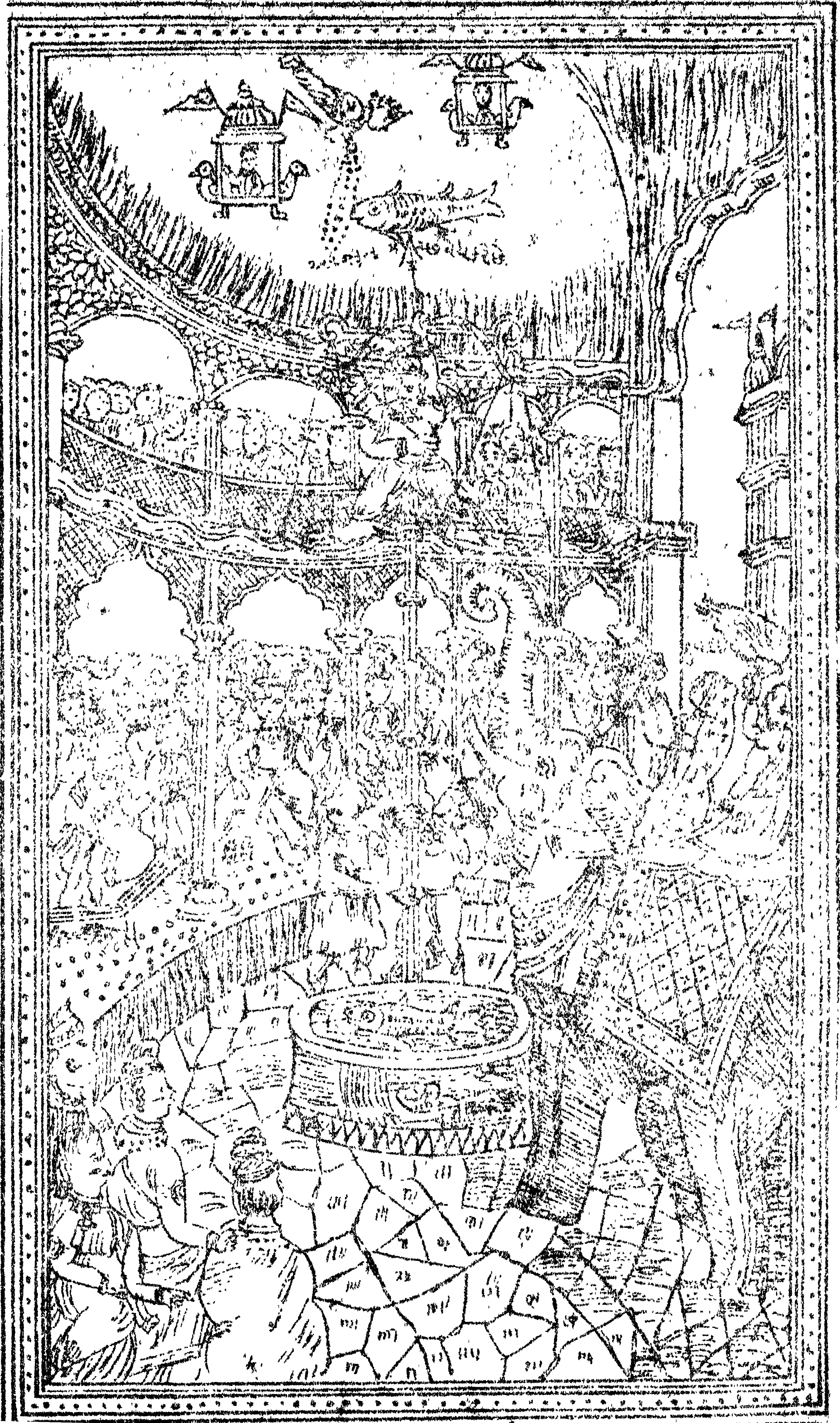
અમદાવાદ.

આવૃત્તિ ૧૦ મી. પ્રત ૧૦૦૦૦ સને ૧૯૨૯

અમદાવાદ-શાહપુર નવીપોળમાં આવેલા શ્રી 'પ્રજાહિતાર્થ મુદ્રાલય' માં
પટેલ સોમાભાઇ દલપતરામે છાપ્યો.

કીંમત ૦-૧૨-૦

मच्छवेधनुं. चित्र

મચ્છવેધ.

કડવું ૧ રાગ સાખિની છાયા.

વૈશમપાયે એણીપેર બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું મચ્છવેધનો મહીમાય ॥૧॥ પંચાળ દેશ સોહામણો છે, ત્યાંનો દ્રુપતરાય; તેને પેટ છે દીકરો પણ, પુત્રીની થઇ ઇચ્છાય ॥ ૨ ॥ માટે પોતે યજ્ઞ આરંભ્યો, વરણ વિપ્રનાં કરિયાં; તે રાયને ઘેર દીકરો દીકરી; કોણ કયાંથી અવતરીયાં, ॥૩॥ એક દહાડો બ્રહ્મપુરીમાં વેદભણે બ્રહ્માય; ત્યાં અચાનક મહાદેવ આવ્યા, સાંભળવા મન થાય. ॥૪॥ આસનવાળી બેઠા સાંભળવા અતા આનંદ સુખ, ચાર મુખે વેદ બ્રહ્મા ભણે તેમાં પાંચમું મુખ ॥૫॥ એકાક્ષર ભાંખેથી પડે ભંગ, મહાદેવને ચઢી રીસ; ત્રીસુળ મારી બ્રહ્માજીનું છેદયું પાંચમું શીશ. ॥૬॥ એટલે લાગી બ્રહ્મહત્યા શીવ સ્વરૂપ થયું શામ; તવ મહાદેવ પસ્તાવા લાગ્યા આ શું કર્યું મેં કામ ॥૭॥ એમ જાણીને બ્રહ્માન નમ્યા, તમો ગુણી હું આપ; તમારૂં મેં મુસ્તક છેદયું, મુજને લાગ્યું પાપ. ॥૮॥ તે પાપ મહારૂ કરો નીવારણ ઓરે વારંચી દેવ બ્રહ્મા કહે ચાલો વિષ્ણુ પાસ એમની કરીએ શેવ ॥૯॥ એમ કહીને બંને ચાલ્યા. વૈકુંઠ વિશેજાય; વિષ્ણુ નારાયણ બીરાજેલા, આવ્યા શીવ બ્રહ્માય ॥૧૦॥ વિષ્ણુએ કહ્યું કૈલાસપતી કેમ થયા છો શામ; શીવ કહે શીશ છેદયું બ્રહ્મનું કીધુ અઘટતું કામ॥૧૧॥તેથી મને બ્રહ્મહત્યા લાગી તે નીવારો નાથ;વીષ્ણુએ હત્યાને કહ્યું, જોડીને બેઉ હાથ. ॥૧૨॥ ઓરે હત્યાય મુક્ય મહાદેવને હું કષ્ટ તારૂં કાપું; મહાદેવજીએ પાપ કર્યું તો માગે તે દંડ આપું, ॥૧૩॥ હત્યા બોલી ઓ મહારાજા, દંડ લેવા મુજ લક્ષ, હરાડક્ષોણી સેન્યા કેરૂં આપો મુજને ભક્ષ ॥૧૪॥ વિષ્ણુએ કહ્યું કબુલ મારે વચન માની લેવું; કૃષ્ણ અવતારે હરાડ ક્ષોણી ભક્ષ તમોને દેવું ॥૧૫॥ એવું વીષ્ણુએ વચન આપ્યું, ત્યારે હત્યા છુટી; તે પછી બ્રહ્માન શીવજી આગ્ના લૈ ગયા ઉઠી ॥૧૬॥ તે પછી કૃષ્ણ અવતાર થયો, હત્યાની શી થઇ પેર દીકરી થઇને અવતરી. મેધાવી રૂષીને ઘેર ॥૧૭॥ મેધાવીનામના એક રૂષી રહેતા હતા અરણ્ય, શાન્તા નામની નારી એમની, પતિવૃત્તાપાવન. ॥૧૮॥ તેને પેટે પુત્રી આવી ગુણ સુંદરી ધર્યું નામ; ન્હાની ઊમ્મરમાં વિદ્યા ભણી ઘણી છે. રૂપરૂપની ધામ, ॥૧૯॥ તે કન્યા થઇ નવ વરસની જનેતાપામી મર્ણ;પોત પોતાની ચાકરિકરે, નીત્યાન આપે ચર્ણ.॥૧૯॥અવામાં રૂષીએ એમ વિચાર્યું, મારા થઇ વૃધ

કાય માટે પરણાવું દીકરીને સાસરે કરૂં વીદાય ॥૨૧॥ એમ જાણીને જમાત્ર શોધવા. ચાલ્યા રૂષીવર ચરણ; દૈવ ઇચ્છાયે જાતાંજાતાં, મારગે પામ્યા મરણ. ॥૨૨॥તે વારતા ગઇ ગુણસુંદર ને, ઘણું કરયું કલપાન્ત; દુરવાસા મુનીએ ત્યાં આવીને, પમાડી પુત્રીને શાન્ત. ॥૨૩॥ ગુણસુંદરી તવ શાન્ત પામી. વૈરાગના મનકીધા; પીતાનાં પાનાંને પુસ્તક વિપ્રોને આપી દીધાં. ॥૨૪॥ વાસણ વસ્ત્રો સરવ આપ્યાં, હવે નથી મહારે ખપ; વન વીશે શીવાલય દીઠું, ત્યાં જઇ માંડયું તપ ॥૨૫ ડાબા પગના અંગુઠાપર, કાયા તોળી તપ કીધું; ખરા મનથી જાપજપી'બહુ કષ્ટ વેઠી લીધું ॥૨૬॥ ઘણે દીવસે મહાદેવ રીજ્યા, તપથી થયા પરશન ત્રીપુરારી જટાધારી આવી દીધા દરશન. ॥૨૭॥ તપ કરતાં કુંવરીને ઉઠાડી બાઇ તારૂં કષ્ટ કાપું; તારા તપથી પ્રસન્ન થયો જે માગે તે આપું. ॥૨૮॥ ક્રોધ ભરેલી કુંવરી બોલી મહારાજા કષ્ટો કાપો; ભરથાર આપો ભરથાર આપો, સ્વામી મુજને આપો. ॥૨૯॥સ્વામી આપોસ્વામી આપો, એમ બોલી પાંચવાર, મહાદેવજી કહે પાંચવાર બોલી પાંચ હજો ભરથાર ॥૩ ॥ ગુણ સુંદરી કહે ઓરે મહારાજા કાને ન સાંભળ્યું કોય, એક નરને હોય નારી ઝાઝી, નારીને બે નવ્ય હોય. ॥૩૧॥ તેને બદલે પાંચ આપ્યા, આતે શો અધર્મ; એમ કહીને શીશ પછાડયું, ફુટયું મ્હારૂં કર્મ ॥૩૨॥ મહાદેવજી કહે રાખ્ય શાન્તી, દેહ તજી દેનાર; પાંચ,પતી તું તો ભોગવજે હવેને અવતાર ॥૩૩॥ તવ ગુણ સુંદરી કાષ્ટ લાવી ચીતા ખડકી તેહ, અગ્નિ મુકીને મહી પડી પ્રજાળી નાંખ્યો દેહ ॥૩૪॥ બીજે અવતાર અવતરી એ, ગાય તણો અવતાર; મારગે જાતા પાંચ નંદી, પુંઠે, પડયા એકવાર ॥૩૫ એવામાં ઓવ્યું શીવાલય ત્યાં આવી ગઇ ગાય, પાંચ નંદા પુંઠે જોઇને હસી પડયાં ઉમીઆય ॥૩૬॥ ઓ ગાય એવા શા ગુણ તુજમાં પુંઠળ નંદી પાચ એટલે ગાયને વાચા આવી, બોલા ખરેખરી ખાંચ.॥૩૭॥ ઓ ઉમીયા તું જનેતા જેવી,હશી કાઢયાં અમને; તે માટે હું શ્રાપ દઉં છું, પાંચ પતિ હોજો તમને. ॥૩૮॥ એવા ગાયે શ્રાપ દીધો, તેવોજ પ્રાણ નીકળીયો, પારવતી ચેતી ગયાંતે, અંશજ એનો ગળીયો ॥૩૯॥ અંશગળીગયાં શીવજી પાસે, આજે હુંતો શ્રાપ પામી; શ્રાપ પ્રમાણે વર્તવું જોઇએ, કરવા મારે પાંચ સ્વામી ॥૪૦॥ શંભુ કહે, પાંચ રૂપ મ્હારાં, તે પાંચે સ્વામી જાણો પાર્વતી કહે એમ ન ચાલે, વાવેક વિચાર આણો. ॥૪૧॥ શીવજી કહે ગાય તણો જે અંશ તમોએ ગળીઓ; તેની તમે કન્યા બનાવો, હું વીર બનાવું બળીયો, ॥૪૨॥ ભાઇન બેનનું જોડું બનશે, તે રથ વીશે ધરો; દ્રુપત

ને ઘેર થાય છે યજ્ઞ, તેમાથી પ્રગટ કરો. ॥૪૩ તવ ઉમીયાયે અંશકહા ડયો પુતળું બતાવ્યું સાર; થોડો અંશ પોતાનો મુકયો, તેજસ્વી થયું અપાર. ॥૪૪॥ બહુ રૂપવંતી કન્યા બનાવી; પાંચ વરસની શોભે; વર્ણન કરતાં શેષ થાકે, વીશ્વ તણું મન લોભે. ॥૪૫॥ સહુ દેવે અવતાર ધર્યો તો, ઉતારવા ભૂમીભાર, પણ અગ્નિ નહોતો અવતરીઓ, તેડાવ્યો ત્રીપુરાર ॥૪૬॥ મહાદેવજી કહે ઓરે અગ્ની, લે તું હવે અવતાર; આ કન્યાની સાથે જાતું, થા દ્રુપદ કુંવાર.॥૪૭॥ તવ અગનીએ પાંચ વરસનું, સ્વરૂપ લીધું ત્યાંય; મહાદેવજીએ રથઆપ્યો, કન્યાને બેસાડી માંય.॥૪૮॥ હાંકવા માટે કુંવર બેઠો, અદર્શ રૂપે જાય; એવે બ્રાહ્મણોએ હોમ કીધો છેલ્લુ શ્રીફળ હોમાય.॥૪૯॥ તેવેળા રથ માંહિથી નીકળીયો વરત્યો જે જેકાર તેજસ્વી કન્યાને જોઇને કીધો નમસ્કાર. ॥૫૦॥ બ્રાહ્મણોએ દ્રુષ્ટ પ્રદુમાન, ઠરાવ્યો તે ઠામ, મહારૂપવંતી કન્યા કેરૂ, ધર્યું દ્રુપતી નામ ॥૫૧॥ પછી અવર સહુ વીદાય થયા, રાય થયા પ્રસન; ખોળામાં બેસાડયા બેઉને, એક તનીયા એક તન॥૫૨॥ રાજાએ પુછયું તમારે બેઉને, રહેવાનીક્યાં ઇચ્છાય દ્રુષ્ટ પ્રદુમાન એમ બોલ્યો; હું રહું તમ ઘરમાય ॥૫૩॥ દ્રુપતી કહે બાગ વિશે દો મુજને મુકામ, રાજા બાગમાં તેડી ગયો; રહેવાને દીધું ધામ, ॥૫૪॥ એક સહસ્ર દાસી આપી દ્રુપદીની કરે શેવા; પીતાનેબહુ લાડકવાઇ, મોકલે મીઠાઇ મેવા ॥૫૪॥ એવામાં નારદજી આવ્યા, રાયને કહ્યું વચન; તારી દીકરી જુગતઅંબા કરવાં છે દરશન ॥૫૬॥ વલણ॥ દરસન કરવા મુજને, થઇછે બહુ ઇચ્છાય; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે સાંભળજો શ્રોતાય. ॥

કડવું ૨ રાગ સોહાગાનો દોહરો.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારી તુજને સંભળાવું, મચ્છવેધનો મહીમાય. ॥૧॥ સાંભળી દ્રુપતરાજા બોલ્યો આશું વદ્યા વચન; તમો સાક્ષાત ઇશ્વર છોને, તમારે શાં દરશન ॥૨॥ પામ્મર પ્રાણી પુત્રી મહારી, તમથી મ્હોટી કેવી; નારદ કહે જુગત અંબા ખપ્પર જોગણીદેવી ॥૩॥ તવ રાજાએ કન્યા તેડાવિ, નારદ લાગ્યા પાય; પછી અંતરધ્યાનજ થયા કન્યા થઇ વીદાય. ॥બીજે દીવસે વેદમ વ્યાસજી આવ્યા દ્રુપતને ઘેર; દ્રુપત રાજા ચરણે લાગ્યો, મુજપર કીધી મ્હેર.॥૫॥ વ્યાસજી કહે નીમીત માત્ર, દ્રુપતી પુત્રી તારી; તેના દરસન કરવા માટે આવ્યો છું પ્રેમધારી ॥૬॥ દ્રુપત કહે પામ્મર પુત્રી,

તેનાં શાં દરશન; વ્યાસજી કહે રખે તું બોલે, હવેથી એવું વચન ॥૭॥ જો પુત્રી ભાવ ગણીશ એને, તો ખપ્પરમાં ભરાયો, જુગતઅંબા જાણુ-જે અને આજથી થજે ડાહ્યો. ॥૮॥ પછી દ્રુપતે દ્રુપતીને. તેડાવી પોતાને ઘેર; વ્યાસજીએ નમસ્કાર કીધો, સ્તુતી કરી બહુ પેર. ॥૯॥ દ્રુપતી વ્યાસજીને નમી, પછી થઇ વીદાય; વ્યાસજીએ પેર પુછવા માંડી, સાંભળ દ્રુપદ રાય. ॥૧૦॥ આ કન્યાને પરણાવવાનો કયાં કર્યો તેં વી-ચાર; દ્રુપદ કહે કૈં નથી કીધો, વિચારમાં છું સાર ॥૧૧॥ કોઇ કુળવંતો ને રૂપવંતો, ધનવંતો મળી આવે; તેવાની સાથે પરણાવું, કોહોતમને કેમ ફાવે ॥૧૨॥ વ્યાસજી કહે કોણ કુળવંતો; કુળવતની શી રીત; દ્રુપત કહે તે નવ જાણું, હું છું આંધળોભીંત ॥૧૩॥ વ્યાસજી કહે વોયા હોએ હોય વીવેક વિચાર; દિનતા હોયે દયા હોએ, ઉત્તમ મુખ ઉચ્ચાર. ॥૧૪॥ શાન્તા સંતોષ સહન શકતી દ્વેષ બુદ્ધિ નહિ જેને; સરવે સદગુણ સારા જેમાં; બળવંત કહેવો તેને ॥૧૫॥ એવો પુરૂષ જોયા વિના, દેશો કન્યાદાન, તોતો એના ખપ્પરવીશે ભરાશો રાજન॥૧૬॥એવાં વચન સાંભ ળીને રાયને પડયો વેણ, મહારાજા ઉપાય બતાવો, કરૂં તમો કહો તેમ ॥૧॥ વ્યાસજી કહે મચ્છવેધન, કરે પુરૂષ જેહ; તેને કુળવંત જાણજે તું, કન્યાને લાયક તેહ॥૧૮॥દ્રુપત કહે મચ્છવેધન, તે કેમ કરવું કામ;વ્યાસજી કહે વિશ્વકરમાં તેડાય તારે ઠામ ॥૧૯॥ તમને કહેજે મછવેધ રચના રચી આપો મહારાજ; એટલે તે રચી આપશે, તું કરજે પછી એકકાજ ॥૨૦॥ દેશ દેશાતર પત્ર લખીને, તેડાવજે સહુ રાય; રૂપી લોકોને જાદ-વ લોકો, તેડાવવા સભામાય ॥૨૧॥ ઉત્તર પુરવ દક્ષીણદીશા, બીરાજે સહુ રાય; પશ્ચીમદીશામાં મ્હેલ હશે, ત્યાં બેસશે કન્યાય. ॥૨૨॥ સભાની વચમાં જળકુંડહશે, તેમાં કાષ્ટનો સ્થંભ, દ્વાદશ ગાઉનો ઉંચો તે ચઢી શકે નહીં દંભ. ॥૨૩॥ છેકજ છેડે સોય સરીખો, અગ્ર હશે એક સ્વછ; તેના ઉપર સુવર્ણ કેરૂં, સવામણનું મચ્છ. ॥૨૪॥ તે થાંભલાને અડધે ભાગે, આડાખીલાને ત્રાંસ, સોનાની સાંકળે ત્રાજવાં બે, દ્રષ્ટીપડે ચોપાસ. ॥૨૫॥ જળ કુંડાળે સ્થંભે જાવા; પાટીયાં મુકી દેવાં; ચઢનારો બાથ થંભને દે, તવ તે તાણી લેવાં. ॥૨૬॥ એ રીતની રચના હશે ત્યાં ભરાય સર્વ સભાય, તે વેળા તારે ઉભા થઇને, બોલવું સભામાંય ॥૨૭॥ કહીએ કે મારી વાત સુણી, પછી ઉઠજો કોય; તે વીના જો ઉઠશો તો નિષ્ફળ ફેરા હોય. ॥૨૮॥ એમ કહીને એવું કહેવું, ઉભા થશે જે રાય; સભામાં વસ્ત્રભુષણ કહાડી કરવી ઉઘાડી કાય. ॥૨૯॥ જંગા કટીનો કચ્છ રાખવો હૈએ ધરવી હુશ, બાણનો ભાથાને વણ ચઢાવ્યું, ખાંધે

લેવું ધનુષ્ય ॥૩૦॥ તે પછી કુંડને પાટીએ જાવું, થંભને દેવી બાથ; શેવકો પાટીયું તાણી લેશે. ચેતી રહેજો નરનાથ. ॥૩૧॥ પછી સ્થંભે શાટ ગાઉ જાવું, ત્રણ ઘટીકામાં ચડવું, આડા ખીલાને ત્રાંસ છે તેનાં ત્રાજવાં વીશે પડવું. ॥૩૨॥ બે ચરણ બે ત્રાજવામાં મુકી થવું તૈયાર; ખાંધેથી ધનુષ લઇને. ત્યાં કરવો ટંકાર. ॥૩૩॥ તે પછી એક બાણ લેવું ઘણા સાવધ હોવું; મચ્છનો પડછાયો જળમાં પડે માટે જળમાં જોવું ॥૩૪॥ તે જળમાંથી મચ્છ તાકી, મારવું બાણ ગગન; તે બાણ જઇતે મચ્છ કેરૂં વીંધે એક લોચન.॥૩૫॥ તેનું તે બાણ પુંઠ વીંધે પ્રાક્રમ કરે પળમાં,તેનું તે બાણ મચ્છ ઉપાડી, નાખે કુંડના જળમાં. ॥૩૬॥ એવી રિતે ત્રાજવામાંથી, કહેલું પ્રાક્રમ કરે; તે પુરૂષ કન્યાને લાયક દ્રૂપતિને વરે. ॥૩૭॥ તેમાં જે કોઇ ચડતાં પડે પડે અધુરે કામ; તે જળ કુડાળા ઉપર બેસે, જુએ શોભા તમામ. ॥૩૮॥ કાષ્ટ આસન આપવું એને, બેસે ઉઘાડે શીશ; તે પણ પહેલેથી કહી દેવું પાછળથી નહી રીસ ॥૩૯॥ એ રીતે મચ્છવેધ કરાવિ, દેજો કન્યાદાન; એવું કહીને વ્યાસજી તો; થયા અંતરધ્યાન. ॥૩૯॥ એટલે રાજાને ચટપટી પેઠી, કરવા લાગ્યો વિચાર; પોતાના બે પુત્ર બોલાવી, કહ્યા સમાચાર. ॥૪૦॥ કહે બેટા કેમ કરશું, વ્યાસે કહ્યો ખેલ હાવો; પુત્રો કહે કરો પીતાજી લેવરાવે પ્રભુ લ્હાવો ॥૪૧॥ તવ દ્રૂપતે ધ્યાન ધરીને, તેડયા વાશ્વકર્માય, કહ્યું કે મચ્છવેધની સભા રચો, પુર્ણ કરો ઇચ્છાય ॥૪૨॥ વીશ્વકર્મા કહે નગ્ર બારણે, કરિ આપો મેદાન. તવ રાજાએ આજ્ઞા કીધી. સેવક થયા સાવધાન ॥૪૩॥ નગ્ર બારણે વૃક્ષો પાડયાં કર્યું મેદાન તે દન; પૃથ્વી સાફ લાંબીને પહોળી. કીધી સોળસો જોજન॥૪૪॥વળણ॥ સોળસો જોજન પૃથ્વી કરી, શોભાયમાન; વ્યાસ વલ્લભ એમ ઓચરે, શ્રોતા દેજો ધ્યાન.

કડવું ૩ રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશમ પાયે એનીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજેરાય, વીસ્તારી તુજને સંભળાવું આદ્ય પરવ મહીમાય.॥૧॥ સોળસો જોજન પૃથ્વી વીશે,વીશ્વકરમા ઉભા; મંત્રભણીને જળની અંજની છાંટે છે તે સુબા ॥૨॥ તેથી ભોમિ પવિત્ર બની; ભોંઇ અંજલી લીધી; ચોસઠ ગઉની પવિત્ર ભોમી આરશપાણની કીધી ॥૩॥ લીલા પીળાને રંગરાતા, ચળકતા

ચડી ચોટ; વળી જળ છાંટીને બનાવ્યો ફરતો કનકનો કોટ ॥૪॥ તેમાં રૂપેરી ફીનારી નાખી, કાંગરાં કાંગરી પડીયાં; જ્યાં જ્યાં જુએ ત્યાં ત્યાં શોભા હીરા માણેક જડીયાં. ॥૫॥ વાવ્ય નૈરૂત્ય અગ્નિ ખુણે; બારીઓ ત્રણ વિવેક; ઇશાન ખુણે શોભાવંતો દરવાજો કર્યો એક. ॥૬॥ તેમાં અમુલ્ય શોભા બનાવી, મીનાકારિ રઢીઆળ; હાંડી તકતા ઝુમ્મર ટાંગ્યાં ગલ્લાસને ઘડીઆળ. ॥૭॥ પછી સભામાં પશ્ચીમ દિશા, મ્હેલ કર્યાં વિવેક; ગોખ ચોકને નોક ભરેલો, આગળ ઝરૂખો એક. ॥૮॥ જાળી બારી અને અટારી, જોતા લોભાય મન, ઝરૂખામાં દ્રુપતી માટે, માંડયું સીંહાસન ॥૯॥ મુસ્તક ઉપર છત્ર સોનાનું, આસને ચીત્ર ચીતરિયા, અનેક જાતીના રંગ ભર્યા, જરીના વસ્ત્ર પાથરીયા ॥૧૦॥ જડાવ જડેલા ઝવેર મઢેલા, સ્ફાટીક મણિ અમુલ્ય; હીરા ચળકે લીલમ લળકે, ફરતે મોતીની જુલ્ય ॥૧૧॥ એવી શોભા ત્યાં કરીને, દક્ષિણ દિશા જાય; જળની અંજળી મંત્ર ભણીને, છાંટી ભોમી માંય. ॥૧૨॥ ચારચાર પગથીઆંનાં આસન, કીધાં છપન ક્રોડ; નવ પગથીઆનું એક કીધું, બેસવા શ્રી રણછોડ, ॥૧૩॥ પ્રભુનિ સાથે બળદેવ બેસે જાદવ સૌ આસપાસ; પછી પુર્વ દીશામાં ગયા, મનમાં અતી ઉલ્લાસ. ॥૧૪॥ મંત્ર ભણીને ચોરાશી શહસ્ત્ર, ઢાળ્યાં સીંહાસન; અમુલ્ય શોભા એવી બનાવી, બીરાજે ક્ષત્રી તંન ॥૧૫॥ જેવો રાજા તેવું ઉચું, માંડયું છે આસન; એક એકાદશ પગથીઆનું, બેસે દુર્યોધન. ॥૧૬॥ સર્વને આસન છત્ર સોનાનાં કીધું કારીગરી કામ; ટંટો તકરાર થાય નહી તે જુજવા લખ્યાં નામ. ॥૧૭॥ પછી ઉત્તર દીશાએ ગયા, વિદ્યાનો નહી પાર; મંત્રભણિને આસન કીધાં અઠયાશી હજાર. ॥૧૮॥ બબે પગથીઆનાં આસન, બ્રાહ્મણ માટે કરીઆં;મુસ્તકે છત્ર તીમર ધાતુનાં મગ ચમ્મર પાથરીઆં. ॥૧૯॥ આચમની પંચ પાત્રો મુકયાં, ગૌમુખી માળારૂંઢ; જે જે જોઇએ તે તે સામગ્રી, આગળ અગ્નિનાં કુંડ. ॥૨૦॥ એવિ શોભા ત્યાં કરીને, સભાની વચમાં જાય; જળ છાંટીને કુંડ બનાવ્યો, સજીવન જળ કરયું માંય ॥૨૧॥ લાંબો પહોળો અને ઉંડો; નીરમળ જળનો કીધો; મંત્ર વડે માંહી દ્વાદશ ગાઉનો, સ્થંભજ રોપી દીધો. ॥૨૨॥ તેને મધ્ય ભાગે એક ખીલો, તેણે બાંધયો ત્રાસ, ત્રાજવા બે નીચા જુલે, ખીલાથી એક વાંસ ॥૨૩॥ પછી સ્થંભને છેલ્લે ભાગે મંત્રથી મચ્છા મુકી; આવે વાયુ આકાશનો તે; ચાક ચઢે ફરૂકી, ॥૨૪॥ એવી અમુલ્ય શોભા બનાવી, બોલાવ્યો ધરૂપતરાય; ખામી હોય તો બોલજે તું, જોઇ રાજી રાય થાય,

॥૨૫॥ આપની ક્રીયામાં ન હોય ખામી, કહીને લાગ્યો પાય; આજ્ઞા માગી વિશ્વકર્મા, ત્યાંથી થયા વિદાય ॥૨૫॥ પછી ધરૂપતે પુત્રો તેડાવ્યા,કારભારીને પ્રધાન, કહ્યું દેશ દેશ પત્ર લખો. તેડાવો રાજંન ॥૨૭॥ પ્રથમ લખો છત્રપતીને સહુના શિરોમણી રાય; શીખંડી સુત ધરૂપત કેરો, લખવા લાગ્યો ત્યાંય ॥૨૮॥ દ્રૂપતરાજા લખાવેછે, શ્રી હસ્તીનાપુર; સીરછત્ર શીરોમણી સહુના, યજ્ઞ તણા આતુર ॥૨૯॥ અતી ઉત્તમ નામ દુર્યોધન, ધત્રાષ્ટરનાતંન; લખીતંગ પંચાળી દેશનો,ધરૂપત શેવકજન॥૩૦॥ નમ્રતા પુર્વક વીન્તી મહારી, ધયાનમાં લેજો રાય; મુજઘેર યજ્ઞમાંથી થઈ છે, પ્રગટ એક કન્યાય॥૩૧॥ છે રૂપવંતી નામ દ્રૂપતી, તેના લગ્નને સારૂ; મચ્છવેધ સ્વયંવર રચ્યો, થાય પાવન ઘર મહારૂં ॥૩૧॥ આપને આવે ઉત્તમ દીસે, જો હોય પાધરા પાશા, આ કન્યાઊ તમ કુળમાં શોભે, મને છે એવી આશા ॥૩૩॥ વૈશાખ સુદી પંચમીએ, લગ્નનું મહુરત સાર; માટે આવજો કુટુંબ લેઇ, વહેલા દિવસ ચાર ॥૩૪॥ એવો પત્ર લખીને આપ્યો, પોતાના સેવક હાથ; જા જઇ દેજે હસ્તીનાપુરમાં છત્રપતી ને હાથ, ॥૩૫॥ પછી બીજા દેશોમાં લખ્યો,જેનું ભાગ્ય ભળશે શે જે વણી મચ્છવેધ કરશે, તેને કન્યા વળશે ॥૩૬॥ વઇશાખ સુદી પંચમીનું મહુરત છે નીરધાર; બે ચાર દીવસ વહેલા આવો; સૈક્ષત્રી કુંમાર ॥૩૭॥ એટલી બીના બીજાને લખી, પછી કર્યો વિવેક; દ્વારીકાં વીશે કૃષ્ણ પ્રભુને; પત્રજ લખ્યો એક ॥૩૮॥ હું ગરીબને ઘેર કન્યા,યજ્ઞમાંથી છે થયેલી; તેને પરણાવવાને માટે, મચ્છવેધ કળા રચેલી ॥૩૯॥ તે ટાણે તમ વહેલા પધારો, મુને કરો પાવન; જાદવકુળ કુટુંબ લાવજો, ઓરે જુગજીવન ॥૪૦॥ એટલી બીના એમાં લખી, પછી અઠાશી હજાર; સરવ રૂષિને વિનંતી પુર્વક, લખ્યો નમસ્કાર ॥૪૧॥ મહારાજો મુજ ઘેર પધારવા સરવે કરૂણા કરજો, ઘર ગામ મારૂં પાવન થાશે. દાસની દયા ધરજો ॥૪૨॥ એવી બીના રૂષીને લખી, મોકલી દાધા પત્ર; રાજાના સેવક સંચર્યા તે, સહુને પહોચાડયા પત્ર ॥૪૩॥ દેશ દેશાન્તર વારતા ચાલી, શોભા થવાની સારિ, ઉદયોગ અર્થે ગરીબ ગરબા વળી ગયા વ્હેપારી ॥૪૪॥ દસ દસ દિવસ પહેલા ગયા, લોકો અપરંમપાર, નગ્રની બહાર બજાર નીકળીયાં, વ્હેપારી કરે વ્હેપાર. ॥૪૫॥ ગામમાં ન મળે જરાએ જગો, ભાડ ભરાણી ભારે; ધરૂપતરાયે બ્રાહ્મણ સારૂ મુકામ બાંધયો તે વારે ॥૪૬॥વઇશાખ સુદી પડવાને દહાડે, ક્ષત્રી થયા તૈયાર; પોતપોતાનું સૈન્ય લઇ. નીકળીઆ ગામ બા-

હારા॥૩૭વાઝતે ગાજતે ક્ષત્રીઓ ચાલ્યા, મારગે મારગ જાયે; ભાટચારણ બહુ જશ બોલે, રસ્તે અપછરા નાચે ॥૪૮॥ એ રીતે સહુ ક્ષત્રી ચાલ્યા પંચાળમાં પરવરીયા; નગ્રની બારણે દેરા તંબુ તાણી તાણી ઉતરીયા ॥૪૯॥ દ્વારકામાંથી જાદવ ચાલ્યા, બળવંત છપન કરોડ, હળધારી હળ લેઇને ચાલ્યા, ચક્રધારી રણછોડ ॥૫૦॥ તે પણ આવ્યા પંચાળ દેશે, દ્રુપતે આદર કરિયા, રાજા લોકના તંબુએથી, જુદે જગે ઉતરીયા ॥૫૧॥ એટલે રૂષીઓ આવવા માંડયા દ્રુપત ઉલટ ધારે; બ્રાહ્મણ માટે મડ બાંધેલો, ત્યાં તેમને ઉતારે॥૫૨॥એકેક બ્રાહ્મણની સેવામાં,એકેએક સેવક મુકયો, જે જોઇએ તે હાજર કરે, ચતુર કાંઈ નવચુકયો ॥૫૩॥કૈં આવ્યાને કૈઆવે છે, કૈક કરીછે તૈયારી, દ્રુમ રૂષીને પત્ર પહોચ્યો તે વાંચ્યો ખું-ખારી ॥૫૪॥ સાંભળ્યો સરવે વિધાર્થીયે,સાંભળ્યો કુન્તા તન; એકએકને સાન કરીને ઉઠયા ધર્મ રાજન, ॥૫૫ વળણ॥ ધરમ પહેલા ઉઠીયા પછી ઉઠયાં માત, વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે ઉઠયા ચારે ભ્રાત.

કડવું ૪ રાગ આશાવરીની છાયા.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજેરાય; વિસ્તારી તુજને સંભળાવું, આદ્ય પરવ મહીમાય ॥૧॥ પાંચ ભાઇને છઠીમાતા, ઝુંપડીમાં સંચરીઆ, પછી પાંચે પુત્રની પ્રત્યે, કુન્તાજી ઓચરીયાં. ॥૨॥ પંચાળ દેશમાં સ્વયંવર છે, ત્યાં આવશે બહુ પ્રાણી; રાજા રૂષી જાદવકેરી હશે ભીડભરાણી, મનુષ્ય મેદનીનો છે મેળો;બેટા કરીશું કેમ; એટલે માતાની પ્રત્યે બોલ્યો વાયુનંદનભેમ॥૪॥ ચાલો માતા જોવાજઇએ, દ્રુમ રૂષીપણ જાય; જો હોય ભવીશ પાધરૂ તો, વરીએ એ કન્યાય. ॥૫॥ કુંતાજી કહે ઓરે રડયા કેવું તું બોલ્યો હાલ; માટે જાવાનું મન પડે પાછું, છે તારૂબહુ સાલ॥૬॥માટે જાવું નથી ગમતું તોફાન કરેતું કાંક; ભીમ કહે હમણાનો માતા, બતાવો મારો વાંક.॥૭॥કુંન્તા કહે હમણાં વાંક નથી, ઓરે મારા તન;ત્યાં આંખ્યોતારી ફાટીજવાનીદેખીને દુરીયોધન॥૮॥ ભીમકહેમેંમન વાળ્યુંછે, થયો કબુદ્ધીથોકાહયો અરીસ્યાપણ મુકી દીધું આજથીજાણજો ડાહયો॥૯॥તવ કુંન્તાકહે કરો તૈયારી, આગળ ઉભા રહીયે, દ્રુમ રૂષીનર નીકળેકે,પુંઠળ પુંઠળ જઇએ ॥૧૦॥એમ કહ્યું તવ કાપડ કેરી ગાંસડીઓ

સઘળી લીધી; સાહડીઓને તુંમડા,લીધાં તઇયારી ત્યાં કીધી ॥૧૧॥એવે રૂષીજી તૈયાર થયા, સુખપાલમાં બીરાજ્યા; તે ઉચકી ચાર વિદ્યાર્થીઓ જય જય શબ્દે ગાજ્યા. ॥૧૨॥ અડધા આગળ અડધા પાછળ, વોઘાર થીઓ ચાલે, પ્રષ્ણોત્તર એક એકને કરે, મારગ વિદ્વાન મહાલે ॥૧૩॥ ઝુંપડીએથી પાંડવ આવ્યા રૂષીને પડયા પાય, ધ્રૂમે કહ્યું કેડવાકાપડી તમો આવો છો કયાંય ॥૧૪ કુંન્તા કહે તમારી કેડે, આવીએ પંચાળ દેશ; ત્યાં સહુનાં દરશન પામીશું, જાદવ રૂપી નરેશ. ॥૧૫॥ કોને આશ રે હાંઇ રહેવું એ રૂષી મહારાજ, ધ્રૂમ કહે તમે કાપડી જાતિ, મુજને આવે લાજ ॥૧૬॥ ધર્મ કહે એરે મહારાજા મારગમાં સંઘ કરીશું; ચાર ગાઉ છેટે રહેશે, ત્યાંથી બીજે પંથ જઇશું ॥૧૭॥ મારગ નથી દીઠો માટે, આવવા દો તમ સાથ; ધ્રૂમ કહે પછી છેટા પડજો, ધર્મે જોડયા તવ હાથ. ॥૧૮॥ આનંદ કરતાં સરવે ચાલ્યા, પંચાળ લગભગ થાય; ચાર ગાઉ ગામ બાકી રહ્યું, પાંડવ લાગ્યા પાય. ॥૧૦॥ પાય પડીને છુટા પડીયા, અવરપંથ પળાય; નગ્ર તણા દરવાજે આવ્યા, ભીડ ઘણેરી ભરાય ॥૨૯॥ કુંન્તાજી કહે કેમ કરીશું, નથી જવાનો લાગ, હું તો કચરાઇને મરી જાવું, કયા પગ મુકયાનો માર્ગ ॥૨૧॥ ભીમ કહે હું આગળ થાવું મારા પુંઠે આવો; ધર્મ કહે કોને દુખ ન દેતો, ચાલો આગળ થાવો. ॥૨૨॥ તવ વ્રકોદર આગળ થયો, પુંઠળ માતને ભ્રાત; જરાએ જગો જવાની નથી, તેથી તે ગભરાયમાત. ॥૩૨॥ એવામા ભીમ વચ્ચે પડીયો, દેખીને લોક ત્રાસે; ભીમ ડોળા કાઢી દંતપીશે, ગભરાતું સહુ નાસે ॥૨૪॥ એક એકના ઉપર પડે; કંઇ લોક કચરાઇ જાય; દરવાજામા મારગ થયો, ગયા ગામની માંય. ॥૨૫॥ ગામ વીશે પણ છે ભીડ ભારે, કુંતા કહે કેમ કરીશું; ઉભા રહેવાની જગો નથી કયાં જઇને ઉતારશું ॥૨૬॥ શેદેવ કહે ચાલો માતા, કાઇ કરીશું પેર; બહોળી જગા જાણીને ગયા, પ્રજાપતને ઘેર. ॥૨૭॥ એટલે એક કુંભાર બેઠો તો તેને કહ્યું કષ્ટ કાપો, મુખ મેળો કરવા અમો આવ્યા ઉતારો અમને આપો ॥૨૮॥ પ્રજાપતને દયા આવી, હરિજન લીધાં માપી; ન્હાની સરખી ઓરડી તે રહેવાને માટે આપી. ॥૨૯॥ તેમાં જઇ માત ભ્રાતબેઠા ભીમે કર્યો પલીતો; જાણ્યુ કે આ કુંભાર કાકો,છે ઠીક ખાતો પીતો॥૩૦॥ એમ જાણી વ્રકોદરે ઉતારી નાખ્યું મુખ; ઘાંટા કહાડી કહ્યું ખાવા આપો, માતાજી લાગી ભુખ. ॥૩૧ કુંન્તાજી કહે પેલા ભવનો,સાચો શતરૂ તું આવ્યો; અમોને વિતાડવું હતું તો. હાઇ શીદ તેડી લાવ્યો॥૩૨॥

તે વાંટા સાંભળ્યા કુંભારે,ઉઠીને ગયો એમ; ઓરેગાંડાગરિબમાને, વીતાડે છે કેમ. ॥૩૩॥ ભીમ કહેકે ભુખજ લાગી, જીવડો મારો જાય; પેટમાં બીલાડાંબોલે, ખાવાનું મનથાય.॥૩૪॥કુંભારને તવ દયા આવી કહ્યું તું ડાહ્યો થાને પેલી ખડકીમાં ખાણુ ચણાની, એકમુઠી લેઇ ખાને. ॥૩૬॥ ગર્ધવ માટે ચણા ભર્યાં છે, એક હજાર મણ પુરા; એકજ મુઠી લેઇને ખા તું, તેમાં શું થાય અધુરા. ॥૩૬॥ ભીમે જાણ્યું ભાયગ ભળીયું. હમણાં લેવા નહિ જાવું, કાકો ખસે આઘો પાછો, તોતે ચણા હું ખાવું. ॥૩૭॥ એમ જાણીને વ્રકોદર બોલ્યો, કાકા હું ડાહ્યો થઇશ; હવે જીવને સબુરી વળી મોડેથી લેઇને ખઇસ. ॥૩૮॥કુંભાર કહે દુખ ન દેતો,ગાંડીયા.ડાહ્યોથાજે; ખાણુ ઉઘેડી ચણા લેઇને મને દેખાડી ખાજે. ॥૩૯॥ ભીમસેન કહે વારૂ કાકા, પછી પ્રજાપતી ગયો, એટલે ભીમને લાગ ફાવ્યો; ઝડપ ઉભો થયો. ॥૪૦॥ ખડકીમા જઇ ખાણ ઉઘેડી; દીઠા ચણા અપાર; એક મુઠી ભરી ભુજ બહાર રાખ્યો, મહી મ્હોં ઘાલ્યું તે વાર ॥૪૧॥ દંતથી ચાવે ચણા ભાવે, ગરીબનું ઘર ઘાલ્યું; એક દાણો રહેવા ન દીધો, સાફ વાસીદુ વાળ્યું ॥ ૪૨ ॥ હતી તેવી ખાણુ ઢાંકી; ત્યાથી ગયો ભીમ ઉઠી; પ્રજાપતને જઈ બતાવી; જુઓ કાકા લીધી મુઠી ॥૪૩॥ પ્રજાપતિ કહે ફાકી ખાજે; થાજે ડાહયો લગાર;વારૂ કહીને ભીમ ચાલ્યો, ઓરડીમાં આવ્યો સાર ॥૪૪॥ શેહેદવ નિકુળ જઇ કહ્યું, લ્યો ચણા ઉલટ આણિ, ચપટી ચપટી:ફાકશો તો, પીવા ચાલશે પાણી. ॥૪૫॥ કુન્તાજી કહે ફાકી ખા, દીકરા દઇવની વેઠ; ભીમ કહે હવે ભુખ નથી; ભરાયું મારૂં પેટ. ॥૪૬॥ તવ કુન્તાને વ્હેમ પડીયો, નહી રહ્યું હોય મન ઝાલ્યું; ખાણુબધી કરિ હશે ખાલી, નક્કી તેં ઘર ઘાલ્યું ॥૪૭॥ ભિમ કહે આ શું બોલો છો, સંદેહ મનનો ખુઓ, કાકાને દેખાડી મુઠી લીધી છે, જઇને પુછી જુઓ. ॥૪૮॥ તવ કુન્તાને વિશ્વાસ પડયો પછી બોલ્યા માય, ઓરે ધરમ અરજુન બેટા, પેટનો કરો ઉપાય. ॥૪૯॥ વલણ પેટ પોશાણનું કંઇ કરો ઓરે મ્હારા તન; કાપડ વેચી નાંખીને ખાવા લાવો અન્નરે.

કડવું ૫ રાગ સોહાગનો દોહરો.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા; સુણ જનમેજેરાય; વિસ્તારી તુજને સંભળાવું. આધ પરવ મહીમાય. ॥૧॥ ધરમ અરજુને કાપડ લીધું, વેચવા માટે જાય; કાપડનો કોઇ ભાવ ન પુછે. ફરે છે બજારમાંય ॥ ૨ ॥

હરી ફરીને ખાવાનું આપે. અન્ન મોઘુ વેચાય; શાક ભાજી તો શાંનાં મળે ઘાસ પાણી તોળાય ॥૩॥ એવિ હળાહળ છે મોંધવારી, ધરમે વીચારકી ધો; નાંખી દેવાને ભારે સઘળો, માલજ આપી દિધો ॥૪॥ તે નાંણુંનાદાણા લીધા, ઓરડીએ ગયા એહ; કુન્તાજીએ રસોઇ કીધી ભોજન કીધુ તેહ. ॥૫॥ એક દીવસનું પોશણુ થયું રાત્રી પડી તે વાર; કુન્તાજી કહે કેમ કરીશું કાલે અન્ન ઉધાર. ॥૨૩॥ શેદેવ કહે આજ પરોઢે અમને ઉઠાડજો માત; નદી ઉપર ન્હાવું, આપણ પાંચે ભ્રાત ॥ ૭ ॥ નાહી ધોઇ નીત્ય નિત્ય કર્મ કરીને જાવું સામીતીર;હાથજોડિ ત્યાં ઉભા રહેવું; ઓરે મારા વીર. ॥ ૮ ॥ રાજા રૂશી રઇયતજાદવ, નહાવા આવશે ત્યાંય; આપણે સહુના દરસણ કરવાં બીજો નહિ ઉપાય. ॥૯॥ ઇશ્વર વણ માગે અન્ન દેશે, વગર બોલે નેટ; ભીમ કહે હાથ જોડજો તમે, હું તો કુટીશ પેટ. ॥ ૧૦ ॥ બોલ્યા વિના કોઇ શું સમજે, માટે પેટ પછાડું; શેદેવ કહે એમ કરજો, બીજુ ન બોલવું આડુ. ॥ ૧૧ ॥ એમ કરીને સયન કીધું, થયો પ્રાતસકાળ; તવ કુન્તાએ જગાડયા, પોતાના પાંચે બાળ. ॥૧૨॥ તવ પાંચે ભાઇઓ ઉઠીને, ગયા ગંગા સ્નાન; નાહિ ધોઇ નીત્ય કર્મ કીધું, ધર્યું હરીનું ધ્યાન. ॥ ૧૩ ॥ પછી સામીતીરે ગયા, પેટ તણા મનસુબા, સુર્યના સામુ મુખ કરીને, હાથ જોડીને ઉભા ॥૩૪॥ એવામાં તો વ્હાણુ વાહ્યું, ન્હાવા આવ્યું લોક, રહીયત રાજા રૂશી જાદવ, ભીડ ભરાઇ અથોક, ॥૧૫॥ ચારે વર્ગનો ચાર જથે, કરે ગંગા સ્નાન; જાદવ જોદ્ધા જળમાં ઝીલે.મદે ભર્યાં મસ્તાન. ॥૧૬॥ બ્રાહ્મણો નાહીને સંધ્યા કરે છે. રવીને અર્ગજ આપે; રાજા લોકો શરીર ચોળાવે રૂપ વીશય પ્રેમ વ્યાપે. ॥૧૬॥ જે જેને જેવું ફાવે તેવું. કરે છે જળમાં સ્નાન; જાદવમાં બળદેવ નાહ્યા, નાહ્યા શ્રી ભગવાન.॥૧૨તે સાંમે સામી તીરે ઉભા છે, જોઇ દયા મન ઉંડે; ચાર ભાઇએ હાથ જોડેલાવ્રકોદર પેટ કુટે.॥૧૯॥ તે સમે નાહિને બ્હાર નીકળ્યા, પોતે જુગજીવન; પીતામ્બર પેહેરતા ભક્ત દીઠા, આવ્યાં આંસુ લોચન ॥૨૦॥ અરે રે મારા દાસ છે દુખી, અન્ન જળના ઉંચારા; એક કાગુંદા ખાવા નથી, પેટ કુટે બીચારા॥૨૧॥ તાપ તાઢને વરસાદ વેઠી વનમાં ધર્યું મુજ ધ્યાન; તો પણ સંભાળ હું નથી લેતો, છો નુગરો ભગવાન.॥૨૨॥ એમ ધારીને સંકલ્પ કીધો, હવે કરૂ ઘણી સહાય; મચ્છવેધ રેમેમની પાસે કરાવું વરાવું આ કન્યાય.॥૨૩॥ સૌ આવેલાને પાછાકાઢુંનીશ્ચે કર્યું દીનાનાથ એકલા શેદેવનેચેતવવા,ઉંચો કીધો હાથ ॥૨૪॥ એટલે શેદેવે ભીમનેક-

છું, હવે ન કરો કેહેર;પેટ ન ફુટો મુકામે ચાલો આવશે શીધાં ઘેરા॥૨૫॥ ભીમ કહે કોઇએ નથી કહ્યું, સાચું લાગે કેમ; શેદેવ કહે મારા માથે, ચાલો એમને એમ॥૨૬॥ તવ પાંચે ભાઇ ત્યાંથી ચાલ્યા, ઓરડીએ ગયા ભ્રાત કોહો કેમ થયું કુંવર મારા, પુછવા લાગ્યા માત ॥૨૭॥ શેદેવકહે આવશે શીધાં, ભીમ વદો વચન; એ મા કોઇએ કહ્યું નથી કે. મોકલાવીશઅન્ન ॥૨૮॥કુંતાજી કહે ધીરજ રાખો શેદેવનું વેણ સાચું; ભીમ કહે જુઠું પડશેતો, ભાગીશ એનું ડાચું॥૨૯॥ એમ કહિને સર્વ બેઠાસાંભળને તુંરાય; રાજા રૂશી જાદવ સર્વે; સ્નાન કરી સ્થળ જાય॥૩૦॥પછી પ્રભુ તંબુથી ચાલ્યા, ગયા દ્રૂપતને ઘેર, પંચાળ રાજા પાયે પડાયો, મુજપર કીધી મેરે ॥૩૧॥કેમ પધાર્યા કેમ પધાર્યા, વણુતેડયાશ્રીકૃષ્ણ; પ્રભુ કહે આજ ઉલટ આવી. તુને પુછુછું પ્રસ્ન॥૩૨॥ કોઇ તારાગામમા આવ્યું હોયે, જોવા સ્વયંવર કામ ઉત્તમજાતી દુરવાશાના, ન હોયપાસે દામ ॥૩૩॥ ભીક્ષા માગવા નહી અધીકાર, મજુરી નવ્યકરે. તેવાપ્રાણી આવ્યો હોયે, તે શું ભુખેમરે॥૩૪॥દ્રૂપત કહે નારે મહારાજા; તેવાનું કષ્ટ કપાવું, બતાવો તેને નીત્ય શીધાં, જોઇએ તેમ અપાવું ॥૩૫॥ સાંભળીયો:કહે કહો સેવકને, મોકલો મારી સાથ; દ્રૂપતે છડીદારને કહ્યું, જા જ્યાં તેડે દીનાનાથ ॥૩૬॥ જેને બતાવે તેને લઇને, મોદીખાને તેડીજાજે: મોદાને જઇ કહ્યું તે .કહેજે, રિતમાં પ્રવીણ થાજે ॥૩૭॥ જેટલું જોઇએ તેટલુંને, જેવું જોઇએ તેવું; જેટલા દન રહે તેટલા દન, મોદીને કહીએ દેવું ॥૩૮॥ એમ કહીને વીદાય કીધા, પ્રભુ તેડીને ગયા; કુંભારના ઘર પાસે આવી, થોડે છેટે રહયા॥૩૯॥ કૃષ્ણે કહ્યું ઓરડી પેલી ત્યાંથી બોલાવિ લેજે: જેવી રીતે રાજાએ કહ્યું. તેમ અપાવિદેજે, ॥૪૦॥ એમ કહી પ્રભુ પાછા વળ્યા, તવ ગયો છડીદાર; એટલે આવતો ભીમ દીઠો, દીધો અતીઆઉકાર ॥૪૧॥ છડીદાર કહે તમ ચાલો મોદીખાને લઇજાવું; જેટલુંજોઇએ તેટલું સીધું, તમોને કહેવરાવું॥૪૨॥ એટલે ઉઠયા ધરમરાજા, જોડે અરજુન જાય; તેમની સાથે સુતવાયુનો તરત ઉભો થાય ॥૪૩॥ધરમ કહે નહી કામ તારૂં વાંધા વણેરા પાડે; વીવેક વીના મીઠા ઝાડનું મુળ તુંતો કહાડે ॥૪૪॥ ભીમ કહે તમે તમારે ચાલો, કહી ગયા સહુ સંગ; મોદીખાને આવી ઉભા, ભોજનનો ઉમંગ ॥૪૫॥ છડીદારે કહ્યું મોદીને, વચન રાયનું થાપો; આ લોક જ્યાં લગી, રહે ત્યાં લગી, શીધાં એમને આપો ॥૪૬॥ જેટલા જોઇએ તેટલાંને, જેવા જોઇએ તેવાં, હવેથી કહેવા નહી આવું;

નિત્ય તમારે દેવા ॥૪૭॥ મોદીએ પુછ્યું કેટલું જોઇએ, જમનારા કેટલા જણ, ભીમે કહ્યું સાંભળો મોદી લાવો લોટ સોમણ ॥૪૮॥ સોમણ ઘીને સોમણ સાકર, પચીસમણ મસાલો પચાસ મણ દો દાળને ચોખા, પચીસમણ શાક આપો ॥૪૯॥ સાંભળીને છડીદાર બોલ્યો, છો કોઇ કપટીને પેચી, આટલું સીધું લઇને શું, તમારે ખાવું છે વેચી ॥૫૦॥ ભીમ કહે ચાલો જોવાને; જમીએ ત્યાં પેટ ભરજો, વધે તો ફરી નવ દેશો, ઘટે તો પુરૂ કરજો ॥૫૧॥ સેવક કહે ઉપર બેશી કરાવું રસોઇ; તવ મોદીએ સીધા દાધા, સાચુ ન માને કોઇ ॥૫૨॥ વલણ સાચું કોઇ નથી માનતું, પણ આપ્યો સામાન, વ્યાસ વલ્લભ એમ ઓચરે લીધું સતી સંતાન.

કડવું ૬ રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા સુણ જનમેજેરાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવુ આધપરવ મહીમાય ॥૧॥ સરવે સામાન લીધો ભીમે, ગયો કુંભારને ઘેર; સાથે છડીદાર આવીયો એ. જોવાને બધી પેર ॥૨॥ પ્રજાપતની ખડકી વીશે, ચુલા ચાર કરાવ્યાં, જે જે વાસણ જોઇએ તે, ભંડારમાંથી અપાવ્યાં ॥૪॥ પછી ભીમે સ્નાન કીધું કરવા માંડી રસોઇ ધરૂપતનો છડીદાર બેઠો, રહયો છે જોઇ ॥ ૫ ॥ વ્રકોદરે દાળ ભાત કીધા, લાડુ કર્યા તૈયાર; શાક વઘારીને કાઢી નાખ્યું, ક્ષણું ન લાગીવાર ॥૫॥ પછી પોતાના ચાર ભાઇને, પાંચમી પોતાની માત, તે પાંચેનેજમવા બેસાડયા પછી પેટની વાત ॥૬॥ તે પાંચે જણ જમી ઉઠયાં, ચારશેરનોમોદીક, છડીદાર કહે આ કોણ ખાશે; હવે તો છે ઠીક ॥૭॥ ઠગારાને ઠેક પહોચાડો, એવો વીચાર પેઠો, ભીમે કહ્યું રાયના દુત જોજો કહીને જમવા બેઠા ॥૮॥ ઢીલો કીધો તંગીયોને, શીવ શીવ મુખે ભાંખે, એક અક ભુજમાં વીશ વીશ લાડુ લઇને, મુખમાં નાંખે॥૯॥ એમ સો મણનો લાડુ ખાધો. જમી ગયો દાળભાત શાક સામગ્રી સઘળી જમ્યો; તે પછી ધોયા હાથ ॥૧૦॥છડીદાર જોઇને વિસ્મે પામ્યો: ભીમે કહ્યું જોવા આવો; વધ્યું હોય તો શીક્ષા કરો, નહીતો પચીમણ લાવો ॥૧૧॥ છડીદારે નમસ્કાર કીધો, આ કોની ચાલે હામ: નિત્ય રાજા આમ ખવરાવે તો, વેચે ઘરને ગામ ॥૧૨॥ ઓ બળવંતા તમે તમારે, મોદીખાને નીત્ય જજો; આજ લીધું તે પ્રમાણે લૈને, રહો ત્યાં સુધી ખા-

જો.૧૩॥એવું કહી છડ દાર ગયો, સાંભળ તું રાજન; ચતુર્થી થઇ પણુ નથી આવ્યો રાજા દુરીઓધન.॥૧૪॥સર્વ આવ્યા છે પણુએ પાપી, ઘેરથી નવ નીસરે; ધરૂપતીને વરવા માટે, વિવા સામગ્રી કરે. ॥૧૬॥ ભાણુમતીને કહ્યું જઇને, જો પરણુવા જાવું; તું તો છેક ભુતડી જેવિ, વીજળી જેવી લાવું ॥૧૬॥ સોક તણું તને સાલ કરૂં, જો જે અભીમાન ટાળ્યો. રાણીએ એવું સાંભળીને, શુકનનો છેડો વાળ્યો. ॥૧૭॥ અછકલે ઘેર વીવા માડયો,॥વાજીંત્રો વગડાવે; વડીઆ પાપડ કરાવને, ઘેરગીતા ગવરાવે ॥૧૮॥ એમ એતો વાવાની ત્યારીમાં થઇ ચતુર્થીના સાજ; પંચાળ રાજા વાટ જુએ, ન આવ્યા મોટા રાજ. ॥૧૯॥ આવતી કાલે મહુરત માહરે કોને પુછુ સલાય; મહુરત કાલનું બંધ રાખું. તો સહુ ગુસ્સે થાય, ॥૨૦॥ જો કાલે મહુરત સાચવુંને, આવે દુરીઓધન;રાજ પાટ માહરૂં છીનવિ લે, છીનવિ લે ભોવન. ॥૨૧॥ એમ વિચારી એણે તેડાવ્યા, બળવંત ચાર; જરાસંધને શલ્લ શીશુપાલ, ચોથા દેવ મોરાર, ॥૨૨॥ સેવક પાસે તેડાવિને આપ્યા છે આસન; તે ચારેનીપ્રત્યે બોલ્યા દ્રૂપતરાય વચન.॥૧૩॥ સુણો મહારાજા, સુણો મહારાજા, મારે આવી એક આંટી છત્રપાત હજી સુધી ન આવ્યા, એજ ઘણુરી ઘાટા ॥૨૪ કાલનું મહુરત નીચ્ચે કરીને, પત્ર લખેલા તમને; આ મહુરત હું ફેરવું તો ફાવતું આવે અમને. ॥૨૫॥ ફેર વાની રજા, આપો તો ઠીક થાય;એટલે તરત બોલી ઉઠયા, પોતે જાદવ રાય. ॥૨૭॥ શું તારો દુરીર્યોધન ખરો, બીજા બધા શું ખોટા; અમારે મન તરણા તોલે, તારે મન એ મોટા ॥૨૭॥ કન્યા તારે પરણાવવિ કોને તે તારો કહે વિચાર; ધરૂપત કહે મછવેધ કરે તેતો વરે નિરધાર. ॥૨૮॥ પ્રભુ કહે શું વાટ જુએ છે જે જન મચ્છવેધ કરશે; નથી કન્યા દુરિયોધનનિ,જેકરશે તે વરશે ॥૨૯॥ માટે કાલની આજ્ઞા આપો, નહી તો રીસાઇ જશે; દુયોંધન આવ્યો નહિ એને ઘેર મુઉ કોઇ હશે ॥૩૦॥ ધરૂપત કહે આમશું બોલો, ઓરે દીન દયાળ; સલ્લકહે આજ્ઞા નહિ દોનો જાશું સૌ ભુપાળ ॥૩૧॥ ધરૂપત કહે આજ્ઞા આપું, પણ નથી રહેતી હામ, માહારાપર દુરિયોધન કોપે, લુંટી લે ઘર ગામ. ॥૩૨॥ પ્રભુ કહે એતો સાચું, તેનો મોટો વિચાર; કહો શલ્લ શો જવાબ દેવો, જાય એનું દરબાર. ॥૩૩॥ એટલે શીશુપાળ જરાંસઘ બોલ્યો મુખે એમ; આનો બચાવ કરવા કબુલ, કૃષ્ણ કહે જેમ તેમ॥૩૪॥કૃષ્ણ કહે તમે વચન આપો, ત્રણે વેણુજ દીઠા;એટલે અટલે અંતરયામીએત્યાં ધરૂપતનેકહેણુ:શીખાં.॥૩૫॥

ધરૂપત રાજા આજ્ઞા આપો, ડરશો નહિ લગાર; અમે સરવે સામા થાશું, શું કરે અંધકુંમાર. ॥૩૬॥ તારી પક્ષમાં સર્વે રહેશે ક્ષત્રી કેરા બાળ રંગમાં ભંગ નથી પડવાનો, નહી થાય વાંકો વાળ. ॥૩૮॥ એટલે ધરૂપતરાજા બોલ્યો, વહેલા પધારજો કાલ. ॥૩૮॥ ચારે જણાને વીદાય કીધા બોલાવ્યા શેવક ચાર; જાવો જઇને ડુંડી વગાડી, કરજો મુખ પોકાર. ॥૩૯॥ એક જણો જાઓ રાજ્ય સભામામાં કહેજોકે કાલેપધારો આસન બેસજો નામ વાંચી; રાજાનું કારજ સધારો. ॥૪૦॥ એક જણોજાવો જાદવમાં, કહેજો કે કાલ આવો; દક્ષીણ દીશાએ જગો તમારી, બેશીને સભા શોભાવો. ॥૪૦॥ એક જણ જાવો બ્રાહ્મણમાં, કહેજો એમવચન; આસન ઉત્તર દીશા તમારાં કરજો કાલ પાવન. ॥૪૨॥ એક જણ કહો રહિયતને જઇ, જોવા આવજો સર્વ; બેસવું સીહાસનો પુઠે કોઇને કરવો ગર્વ ॥૪૩॥ ટંટો તોફાન કાંઇ ન કરવું, કોઇ ન કરવું બંડ જેજન ફીતુર કરશે તેને, ધરૂપત દેશે દંડ. ॥૪૪॥ એ રીતે ચાર જણ કહેજોકહી કર્યા વિદાય; એટલે ડુંડી વગાડતા ચાલ્યા, ચારે સ્થળે ચાર જાય. ॥૪૫॥ ધરૂપતના કહેવા પ્રમાણે, કહ્યા સમાચાર; સઘળે જાહેર કરીને ગયા, હરખ્યા મન અપાર. ॥૪૬॥ ક્ષત્રી લોકોને ઉમંગ અતી ચાલો ભાગ્ય ભળશે વહેલા જઇએ સભામાં તો આસન સારૂ મળશે. ॥૪૭॥ ડુંડી સાંભળી નાતા ધોતા, કૈ સજતા શણગાર; કંઇ રાજા જોશીછે તેડે, પ્રષ્ણ પુછે વારોવાર. ॥૪૮ કૈ જન જન્મોતરી દેખાડે. કન્યા મળે કે ન મળે; કૈદેખાડાવે હસ્તરેખા, કહો કયારે ભાગ્ય ભળે. ॥૪૯॥ કૈં રાજા તો સ્નાન કરેછે, સાબુ લેઇને ન્હાતા; અત્તર ફુલેલ અંગે ચોળે, શરીરે ઉજવળ થાતા. ॥૫૦॥ દરપણ મોઢા આગળરાખે સજે રૂડા શણગાર; દીપે નહિતે ઉતારી નાંખે, બીજા પેહેરે બીજીવાર. ॥૫૧॥ વારેવારે વસ્ત્રો બદલે, મુગટબદલી જુએ; નથી શોભતો કે શોભે છે, તકતે જોઇ વેમ ખુએ. ॥૫૨॥ વૃદ્ધ રાજાને પરણવાની વૃત્તી, ડાચાં જેનાંમળીયાં; છોલાવી છોલાવી ક્ષૌરકરાવે ટુંપાવે ધોળા પળીયા. ॥૫૩॥ કલપ ચઢાવીકરે કેશ કાળા, હોઠ લુછી કરે લાલ; પાન સોપારીના ડુચા મારા, રાખે છે ઉંચા ગાલ. ॥૫૪॥ દંડપડેલા તે દંત બંધાવે, એમ ઉજાગરા કરીયા; સ્મરણ સૈને ધરૂપતિનું પડયા નીંદ્રાએ ભરીઆ ॥૫૫॥ વળણ॥ નીંદ્રામાં સરવે પડયા, થતે મોટપ્રભાત; વ્યાસ વલ્લભ મુખ ઓચરે, જાગ્યા આખી રાત.

કડવું ૭ રાગ બેહાગનો ચોપાઇ.

બોલ્યારે વૈશંમપાયેવચન, સાંભળ જનમેજેરાજન; રૂજની વીતીને વ્હાણુંરે વ્હાય. નીંદ્રાથી આખ ઉંચી નવ થાય ॥૧॥ ઉઠાડવાને જાય છડીદાર, માહારાજા કહીને કરે પોકાર; ઉઠો કન્યાલેઇ જાશે કોય, કન્યાને નામે જાગ્રત હોય ॥૨॥ રાતાં નેત્ર તતબર થાય, વખત થઇ ગઇ કરતાજા ચા॥૩॥કંઇ બેઠા રથને કંઇ સુખપાલ, કંઇક ચાલે ચારણેગજચાલ;કંઇ મછગોઢે કંઇ ચાલે ચર્ણ, કન્યામાં સહુનું અંતસ્કરણ॥૪॥મારગભીડભ રાઇ અપાર, ઉડે છે રેણું થાય અંધકાર; કરાવે છે છંટકાવ અત્તરતણા, રંકરાજા તે ગભરાય ઘણા ॥૫॥ સાચવી સાચવી મારગ પળે, ધકકા ધક-કીમાંમુગટ ઢળે; ખંખેરીલઇને મુકેશીશ, શેવક ઊપર જણવેછે રીસા॥૬॥ દોડતા રથ માંહેમાંહ ભરાય, તવઅશ્વભડકેને તમાસોથાય, હાથીકુદેને વળી જાયવ્હાણુથાય મારગમા બહુ બમખાણ॥૬॥જેમતેમ કરીજાયછેસર્વ કઇ કુળવંતાને કુળનો ગર્વ: કંઇનેધનનો કંઇનેરૂપતણો, કંઇને બળનો ગર્વ છેઘણો॥૮॥ફાલ્યાફુલ્યા ચાલ્યા રાજંન; સહુ સહુના મનમાં મસ્તન દરવાજે ઉભા બે છડીદાર. તેતો સરવેને કરે જુહાર॥૯॥ઠાવકા થઇજાવ સભામાં રાજન, નામ વાંચીને બેસે આસન; ટંટા તોફાન કોઇ નવ કરે પોત પોતાની મગરૂબિમાં, ફરે. ॥૧૦॥ આવી રહ્યા ક્ષત્રીના તન નથી આવ્યો એક દુરીઓધન ખા પડયું છે એનું આસન, બાકી ર-હ્યા નહી કોઇ રાજંન ॥૧૧॥ એક એકને પુછેછેરે ભુપ; કેવું ઇશ્વરે મને આપ્યું છે રૂપ; તે રૂપ જોઇ વરશે કન્યાય, કંઇક કહે એ તોત મીથ્યાય ॥૧૨॥ કંઇક કહે હું કુળવંતરાય. તેથી મુજને વરે કન્યા;કંઇકકહેહુંધન વાન ઘણો કરૂપતીને મોહ લાગેચન તણો॥૧૩॥જેમ ફાવે તેમગર્વજનધરે દરપણ લઇમુખ જોયા કરે; સર્વે ધરે કરૂપતિનું ધ્યાન, ઘરડા જાણે બે ઠા જવાન ॥૧૪॥ એવે આવ્યા છપ્પનક્રોડ ॥૧૫॥ પછી પધાર્યા સહુરૂશી રાય બ્રહ્મવેત્તા તેજશ્વી દેખાયે ઉભા થયા સહુ જન. પુરણ પ્રેમે કરે દરશન ॥૧૭॥ બેઠા ઉત્તરમાં થઇ ઓપ. દીસે તેજ ઝાકમ ઝોળ;સુક્રીત-નો શરિરે ચળકાટ, ચંદ્ર સરીખાં ચળકે લેલાટ ॥૧૮॥ આવી રહ્યા સહુ રૂશીને રાય, જાદવ જાુગદીશ રૈ સભામાંય પછી આવીયું.

રહીયત લોક,ભરાયે મેદની સભામાં અથોક ॥૧૯॥ એવામાં પાંન્ડવો થ-યા તૈયાર, માતાજી આજ્ઞા આપો આવાર;જઇએ સભામાં જોવાને માટે, કહે કુંતા તમે જાવો ચાર ભ્રાત. ॥ ૨૦ ॥ રહેવા દો ભીમને લેઇ નવ જશો, ભીમ કહે મ્હારો વાંક તે કહો; કુંન્તા કહે તું સભામાં જાય,કૌરવને દેખી કોપે ભરાય. ॥૨૧॥ ભીમે કહ્યું રહેશે સરવ ભાઇ સાથ,તે ફરતાં ધર્મ ઝાલશે હાથ; બોલ્યા ધર્મ આવવા દો માત; સાચવી લેઇ જશું ચારે ભ્રાત ॥ ૨૨ ॥ તવ કુંન્તાએ કરી આજ્ઞાય, બેસજો વિપ્ર પુઠે સભામાંય;વારૂં કહીને ઉઠયા પાંચે ભ્રાત, ॥૨૩॥ વ્રકોદરના ઝાલ્યાબેહાથ ॥૨૩॥ ભીમ કહે સાહ્યબીનો નહી પાર, બબે શેવક ભુજ ઉચકનાર; સાંભળી બોલ્યાં કુંન્તા વચન, નહી જંપે એ મુરખ જન. ॥૨૪॥ મુકો ઘેરન જાવો તમો, ભીમે કહ્યું નવ બોલું અમો; પછી શુકન લેઇ થયા વિદાય, ગયા બ્રહ્મ સભાની માંય. ॥૨૫॥ દ્રુપદ રૂષી બેઠાતા તહી, જઇ બેઠા લોકની મહિ; દીઠા કાપડા દ્રુપદે તે વાર, જુઓ વિદ્યાર્થી નીકળ્યો આ સાર. ॥૨૬॥ અરેરે નીચ જાતને શું કરૂં, ભરી સભામાં હું લાજી મરૂં: પુઠે આવી બેઠા કીધાં ચરિત્ર, સૌ લોક જાણશે માહ્યરા તીત્ર. ॥૨૭॥ એટલે મારી આબરૂં જશે. આખા જગતમાં ફજેતી થશે, બોલ્યા વિદ્યારથી બોલો શું કામ, ઉઘાડું હાથેથી પાડો છો તમામ ॥૨૮॥ જેવા સૌ બેઠા જેવા તે હોય, ભુમો પાડેથી જાણ સઉ કોય; એવું સમજાવ્યું રૂષીને સહિ, પાન્ડવ બેસી રહ્યા તહીં, ॥૨૯॥ સહુને બેસવા સુગમ પડે, જગોને સારૂ કોઇ નવ વઢે, સરવેથી સરખું દ્રષ્ટે દેખાય, આવ્યા નથી દુરીયોધન રાય. ॥૩૦॥ જળ કુંડાળે સેવક વીશ, કાષ્ટનાં આસન ઢાળ્યાં છે ત્રીસ; ચઢતાં જે પડે તેમને કાજ,સકળ સોઈ કરી મહારાજ, ॥૩૧॥ કુન્ડે આવી ઉભા પંચાળ ભુપ, જોડે દ્રૌણીક ગોર અનુપ;તે ગોરે કરી છે આજ્ઞાય,તેડાવો કન્યાને સભાની માંય.॥૩૨॥એટલે શેવક સંચર્યા સાર.દાસી સાથે કહ્યા સમાચાર; એટલે દ્રુપતી થઇ તઇઆર, સાથે દાસી એક હજાર. ॥ ૩૩ ॥ ઢોળે ચંમર વાગે વાજીંત્ર,સજડ બે જણી પોતાનિ મીત્ર, આવી સભામાં હોકારો હોય,ક્ષત્રીયો ઊંચા થઇને જોય. ॥૩૪॥વળણ.ઉંચા થઇ થઇનીરખે, પોતાને આસન, વલ્લભ વદે કન્યા તણું, શું કરીયે વર્ણન.

કડવું ૮ રાગ ધુમાસની ચાલ.

દ્રુપતી આવીયારે; ॥ટેક॥ બોલ્યા વૈશમપાયે વચન, સાંભળી જ-

નમે જે રાજન, કરીએ કન્યાનું શું વરણુન કે, દ્રુપતી ॥૧॥ એને જો-તામાં ઉપજે વ્હાલ, એની પગ પાની લાલ ગુલાલ; ચાલે ધિમી ધિમી હંસ ચાલ, કે ।દ્રુપતી॥ ॥૨॥ માને અવર પ્રાણિ જગદંબા જેનારૂપથી હારે રંભા, એના ચરણુ કદળી સ્થંભા કે. દ્રુપતી ॥૩॥ એથી ચંદ્રકળા જાય ઘટી, થાય યોગીને મન ચટપટી, એની સીંહ સરખી કટી, કે ॥ દ્રુપતી ॥૪॥ જેનું પેટ પલ્લાસનું પાન, એની ચામડી કાચ સમાન; દે-ખી દુનિયા બને ગુલતાન. કે, દ્રુપતી ॥૫॥ એની કમળ સરિખી હા-થળીઓ, શોભે ચંપા જેવિ આંગળીઓ; એના દાંત દાડમની કળિયો કે ॥ દ્રુપતી ॥૬॥ અંગ રંગ ગુલાબી બાગ, કિરચંચુ નાશિકા સોહાગ શિશ કેશ કાળુડા નાગ, કે, ॥ દ્રુપતી ॥૭॥ વાળ્યો અંબોડો છુટિ બ વેણી, કાયા કોમળમાં નહિ કેહેણિ, એતો માનુની મરગાનેણિ કે; ॥ ॥ દ્રુપતી ॥૮॥ દીશે લીલી નસો ઝીણી ખાલ;એના હોઠ બે લાલમલા-લ, છુંદયું છુંદણું ગોરે ગાલ. દ્રુપતી ॥ ૯ ॥ હબચી પર હીરો ચ-ળકે, બેઉ કાનમાં લીલમ લળકે, રૂપ આણંદિ મોઢું મળક, કે. ॥દ્રુપતી ॥૧૦॥ ઘણાં જોવાને આગળ અડીયા, દેખી સ્વરૂપને મોહ ચડાયા; લટ્ટુ થૈ થૈ સીંહાસન પડીયા કે દ્રુપતી ॥૧॥ એક ગઇ સભામાંથી પંચા-ળી, ચઢી પશ્ચીમ મહેલ અટાળી, બેઠી ઝરૂખે દ્રુપતી બાળીકે; દ્રુપતી ॥૧૨॥ વળણ॥ ઝરૂખે બેઠી બાળકી, મ્હા તેજસ્વી રૂપ; કહે વલ્લભ એ રૂપથી ,ઝાંખા પડીયા ભુપ.

કડવું ૯ રાગ સાખિનિ ચાલ

વેશમપાયે એણીપેર બોલ્યા, સુણુ જનમેરાય; વિસ્તારી તુજને સંભળાવું, આવ પરવ મહીમાય ॥૧॥ સભા સરવે પડીછે ઝાંખીવિચારે ક્ષત્રી લોક, આ કન્યા આપણુ હાથ આવે, તેતો આશા ફોક ॥ ૨ ॥ જે જેને મન અહંકાર હતા, તે સહુના ઉતરીયા; પછી સહુનેસમજુત દેવા, દ્રુપતરાય ઓચરીયા ॥ ૩ ॥ સુણો સહુ સભા સમજુતી, હકીકત કહી રહું જયારે તે પછી આજ્ઞા હું આપું, તો ઉઠજો તે વારે ॥ ૪ ॥ એમ ક-હીને એવું બોલ્યો વરવાની જેને ઇચ્છાય; તેણે પહેલા ઉભા થઇને, આવવું કુંડાળે હાય ॥૫॥ વસ્ત્ર આભુષણુ ઉતારી દેવાં થાવું સભામાં સ્વચ્છ; જંગાથી કટી સુધી, ભીડાવી લેવો કચ્છ ॥ ૬ ॥ વણુ ચઢાવ્યું મનુષ્ય લેવું, ભાથામાં એક બાણુ; તેથી વિશેષ આયુધ રાખે તેને પ્ર-ભુની આણુ ॥ ૭ ॥ તે પણુ ખાંધે ભેરવી લેવાં.તે પછી તતબર થાવું;

સ્થંભ જવા પાટીયું મુકયું છે, તે પાટિયાપર જાવું ॥ ૮ ॥ જનારને સમજુતી આપું છું, જે સ્થંભે કર દેશે; એટલે મારા સેવક લોકો પાટિયું તાણી લેશે ॥ ૯ ॥ માટે ચાતુર ચેતતા રહેજો; સ્થંભે ચઢવું સપાટે, વચમાં કાંઈ સ્વાસ ન લેવું, જાવું જોર ઝપાટે. ॥૧૦॥ છ ગાઉએ છે આડો ખીલો, ત્યાં જરા વિશ્રામ કરવું પછી કનકનાં ત્રાજવાં છે, તે ત્રાજવે ઉતરવું ॥ ૧૧ ॥ બે ત્રાજવે બે ચરણ દેઈ; ધનુષ લેવું સાર, ત્યાં પડપંચા ચડાવીને; કરવો ધનુષ ટંકાર ॥ ૧૨ ॥ તે પછી બાણ ભાથામાંથી, લેવું ધરીને ટેક, જળમાં જોઇ તાકવી મચ્છા, બાણજ ફેંકવું એક ॥૧૩॥ જોવું નીચું મારવું ઉંચું, સાંભળજો રાજન છ ગાઉ છેટે માંછલીનું; જે વીંધવું લોચન ॥ ૧૪ ॥ તેનું તે બાણ પુંછ વિંધે, એવું દૈવત દાખે; પછી મચ્છને ઉપાડીને, એ બાણ જળમાં નાંખે ॥૧૫॥ એકજ બાણે ત્રણ કામ કરવાં, એટલું પ્રાક્રમ કરે, તે પુરૂષ પુજ્ય માહારાને. મ્હારિ પુત્રિને વરે ॥૧૬॥ તેમાંથી કોઈ ચઢતાં પડે; કો પડે અધુરે કામે; તે ધણી ઉઘાડે માથે બેસે. સભામાં આ ઠામે ॥૧૭॥ તે વાતમાં જે મુમત ઝાલે, તેને બ્રહ્મહત્યાય; આ કામમાં છે આંટીયો તે, સમજજો સઉ રાય ॥ ૧૮ ॥ સ્થંભે ચઢવું છાતી વરાણે, એ પણ મ્હોટી ઘાટી; ખીલેથી ત્રાજવે ઉતરવું, તે છે અવળી આંટી ॥૧૯॥ બે માથોડાં ત્રાજવાં નીચાં, શી રીતે ઉતરાય; ઉતરે એક હાથે ડાંડિ ઝાલી, તો ત્રાજવાં ભમી જાય ॥ ૨૦ ॥ એક તરફને ત્રાજવે કરે, ઉતરવા ઇચ્છાય; તો એક તરફ તોલ આવેથી, બીજું ઉચું જાય, ॥૨૧॥ તે તેમાં ચરણ નવ પહોંચે, સ્થંભે થોડો ઉતરે; બે હાથે બાહાજી રહીને; ત્રાજવે ચરણ ધરે ॥૨૨॥ તેથી ત્રાજવાં જાય આવાં; ચરણ મહી લડથડે; લાગે; ઝોલ્લો ત્રાજવાને, ચઢનારો નર પડે ॥૨૩॥ એ રીતે ત્રાજવે ઉતરતાં આવવાની બહુ આંટી; ત્રાજવામાં ઉભા રહ્યા પછી ધનુષ્ય ચઢાવતાં ઘાંટી ॥૨૪॥ ધનુષ્યને વાંકુ વાળીને, ચઢાવવાનો દોર; એક છેડો નીચે મુકીને, કરવું પડે ઘણું જોર ॥૨૨॥ એકજ ત્રાજવે મુકે છેડો, બળ કરયે વાંકુ થાય; જો એક તરફ તોલ આવે ને, બીજું ઉચું જાય ॥ ૨૬ ॥ તેથી ચરણ થાય પહોળા, એટલે ઢળે ધરણ સ્થંભને ટેકા દઇ ચઢાવે, પણ પામે મર્ણ ॥ ૨૭ ॥ ધક્કાથી ત્રાજવાં જાય આઘા ઉંધ મુસ્તક પડે; એ રીતે એ મહોટી ઘાંટી, ચતુર હોય તે ચડે ॥ ૨૮ ॥ ત્રિજી ઘાંટી નીચું જોઇને, ઉચું મારવું બાણ; તે બાણે ત્રણ કામ કરવાં, સમજજો સુજાણ ॥ ૨૯ ॥ આગ્રહ કરી કહેતો નથી, સ્થંભે ચઢો નર કોય; સાત વેળા પાલવે તે ચડજો, હીં

મત જેને હોય ॥૩૦॥ પાછળ મુને દોશ ન દેશો, પ્રતી ન કરશો વ્યાકુળી; એમ ન કહેશો રૂપાળી છે, તે સારૂં સૌને ચઢાવ્યા શુળી ॥૩૧॥ એવી સભામાં સુચના આપી, છેવટ વદયો વચન; હવે ઉઠવું હોય તે ઉઠો, ક્ષત્રંનો કોઇ તન ॥૩૩॥ વલણ ॥ ઉઠવું હોય તે ઉઠજો, ક્ષત્રીના કોઇ તન, વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, ઉઠયો જરાસન,

કડવું ૧૦ રાગ દુભાસી દોહરાનિ ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેર બોલ્યા, સુણુજનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભાળાવું, મચ્છવેધન મહિમાય ॥૧॥ મગધ દેશનો માલીક ઉઠયો, જબરો જરાસન; એટલે બીજા બેસી રહ્યા, જેને ઉઠયાનું મન ॥૨॥ તેમની હોંશો રહી હઇયામાં. આપણો નીસાસો નડજો; આપડો ઉઠવાનો વારો આવે, ચઢતાં જરાસન પડજો ॥ ૩ ॥ સૌએ એવી આશીશ દીધી; ધારીને મન મનસુબો, એ માતાનો જાયો જરાસન; જઇ જળ કુંડાળે ઉભો ॥૪॥ હોઠ કરડતો મુછ મરડતોઃ થયો સભામાં સ્વચ્છ; વસ્ત્ર આભુષણ ઉતારીને, ભીડાવી દીધો કચ્છ ॥૫॥ રાખ્યો તોડો વાળ્યો અંબોડો, કટી કશીને બાંધ; બાણનો ભાથો ને ધનુષ તે, ભરાવ્યાં ડાબી ખાંધે ॥૬॥ કન્યાના રૂપમાં અંજાયો, ઘેલી થઇ છે ગતી; અતી અહંકારનો ભરેલો, કોઇને નમતો નથી ॥ ૭ ॥ ભીમ કહે ઓ ધર્મ વીરા, જુઓ જરાસન ચડે, જો એ ચડતામાં પડે તો, જોવાની ગમ્મત પડે ॥૮॥ ધર્મ કહે મુઢ મતીના, કોઇનું ન તાકીયે ભુંડું; તો તેવું તાકનાર પ્રાણીનું કદી ન થાયે રૂડું ॥૯॥ એવે જરાસન સુર ભરેલો, ઝડપ તૈયાર થયોઃ લોચન રાતાં બીહામણાં છે, પાટીયા ઉપર ગયો ॥૧૦॥ દ્રુપતી જરાએ સામું ન જુએ, જોયા કરે સહુ સાથ, સ્થંભે જઇ જુહાર કરીને, દીધ બળમાં બાથ ॥ ૧૧ ॥ એક પગ મુકયો થંભ ઉપર, ચઢવાનું મન કીધું; તવ દ્રુપતના શેવકોએ, પાટીયું તાણી લીધું ॥૧૨॥ તેવોજ બીજો ચર્ણ ઉપાડયો, સુર ભર્યો સુસોટ; છાતી વરાણે સ્થંભના ઉપર, દડબડ મુકી દોટ ॥ ૧૩ ॥ જોર ઝપાટે સુરસપાટે, સુંસરો ચાલ્યો જાય; ચઢવાની એની ઝડપ જોઇ, સૌ સભા વિસ્મે થાય ॥૧૪॥ ઓ ગયોરે ઓ ગયો એ. મચ્છાવેધન કરશે; બીજા સરવનો ફોગટ ફેરો રૂપાળી કન્યા વરશે ॥ ૧૫ ॥ એમજ સરવે આશા મુકી, બેઠા ક્ષત્રી કુંવાર; જબરો જોધ જરાસન ચઢયો ઉંચોગયો ગાઉ ચાર. ॥૧૬॥ એટલે પ્રભુએ સામું જોયું, જાણ્યું કે મચ્છવેધ કરશે. દાસ દુખિયા પાન્ડવ માહારા, આવેલા પાછા જાશે ॥ ૧૭ ॥ કયાં

લગી વનમાં વેઠશે કષ્ટી, એમ જાણી કામ કીધું, જરાસનનું કૃષ્ણ પ્રભુએ, બળ બધું હરી લીધું ॥૧૮॥ શરીરમાંથી શકતી નાઠી, શ્વાસ ઘણેરા ચડીયો; એકાએક એનો જીવ ગભરાયો, સ્થંભને બ્હાજી પડીયો ॥૧૯॥ પરશેવાના જેભેજેભ છુટયા, કાયા થરથર ધ્રુજે, ઊંચુને નીચુ જુવે તો, આભ અવનિ નવ સુજે ॥ ૨૦ ॥ લીલાં પીળાં દેખાય આંખે, વાયો વાયુ સમસેર; મોળ વછુટીને ઉલટી થૈ ગૈ, ચઢી ગયા બહુ ફેર ॥૨૧॥ જરાસને મન એમ વિચાર્યું. દિવસ વાંકો મ્હારો રૂપાળીને રૂપે રોળાયો, હવે થયો મરનારો ॥ ૨૨ ॥ એવે સુધ બુધ રહી નહીને, પ્રાણજ ઉંચો ચઢીયો; હાથ પગ સ્તંભથી છુટી ગયા; આવીને જળમાં પડીયો ॥૨૩॥ સરવે સભા ખડખડ હસી, દીવસ એનો રૂઠયો; એટલે દીકરો દમઘોસ કેરો,સુરો શીશુપાળ ઉઠયો ॥૨૪॥ જેવો જરાસંધ જળમા પડયો. તેવો જળે તારી દીધો; જળને સ્વભાવે ઉપર આવ્યો, શેવકે ખેંચી લીધો ॥૨૫॥ ઉંધો કરી ઝોલાં ખવરાવ્યાં, એકાવ્યું પીધેલું પાણી; એટલે દ્રૌણિક ગોર આવ્યા ક્રોધે વદ્યા મુખ વાણી ॥૨૫॥ આવો જરાસન કાષ્ટને આસન, વ્હેવારમાં શી રીસ; એમ કહીને મુગટ લીધો, બેસાડયો ઉઘાડે શીશ ॥૨૭॥ જરાસને જોયું નીચું, બહુ ચીંતામાં પેઠો; જળ કુંડાળે કાષ્ટને આસન ઉઘાડે માથે બેઠો ॥૨૮॥ નીચું ઘાલીને રડવા લાગ્યો, વિખ મળે તો ખાવું; એ પ્રથવી મા માગ દે તો તુજમાં સમાઇ જાવું ॥૨૯॥ એવે શીશુપાળ એમ બોલ્યો, સાંભળો જરાસન; તમે તો તાતનું નામ બોળ્યું, હું કરૂ મચ્છવેધ ॥૩૦॥ જરાસન કહે બળતાને બાળે; અહંકાર એને નડજો, આડે આવજો પુન્ય મ્હારૂં, એ શીશુપાળ પડજો ॥૩૨॥ વળણ ॥ પડજો શીશુપાળ એ, ધરીયો છે અહંકાર; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, સુણજો શ્રોતા સાર.

કડવું ૧૧ રાગ ચોપાઇની ચાલ.

બોલ્યા વૈશમપાયે વચન. સાંભળ જનમેજે રાજન; શીશુપાળ છે બહુ હંકારી, એણે વસ્ત્ર દીધાં ઉતારિ ॥૧॥ એણે કચ્છ ભીડાવી દીધો; ખાંધે ધનુષ ભાથે લીધો ગણ સર્વ સભાને તુચ્છ અભીમાનથી મરડે મુચ્છ ॥૨॥ ગયો પાટીએ ધરીને હામ, જઇ સ્થંભે કીધી સલામ; બાથ ભીડવાને મન કીધું. તવ શેવકે પાટીયું તાણી લીધું ॥૩॥ તેવો ચેતી ચાલ્યો ચડીચોટ, દાખી દૈવત મુઠ્ઠી દોટ; વાયુ વેગે ચાતુર નર ચડતો, જાય

જોરમાં પાછો ન પડતો ॥૪॥ એતો નેત્રની ચોટ ન ચુકે, જોઇ જોઇને પગલું મુકે; સહુ સભા કરે વીચાર, એને નહી આવે ભુલ લગાર ॥૫॥ કામ કરશેને કન્યા વરસે; બીજા આવેલા પાછા ફરશે; એની ચઢવામાં છે ચતુરાઇ, જરાસનથી ચઢે સવાઈ ॥૬॥ એ તો પંચાણુ ક્ષોણીનો ધણી, તેમાં હીમ્મત હોયે ઘણી, એમ બોલે સકળ સભાય; એવે ગાઉ સાડાચાર જાય ॥ ૭ ॥ એનું મચ્છ વીંધવા મન મોહ્યું, તવ જુગદીશે સામું જોયું; ભકતને કાજ કપટ કીધું, એનું બળ પળમાં હરી લીધું ॥૮॥ રહ્યો ગાઉ ઉંચો ત્રાંસ, ગઇ શકતીને ચઢીયો શ્વાસ; આવ્યા મોઢે ફેંણુ ફીસોટા, અધવચ વળ્યા ગડબડ ગોટા ॥૯॥ ગભરાયોને વિચાર લાવ્યો, વાંકુ કર્મ તે હું હાંઇ આવ્યો; અરે ઓ રૂપાળી કરૂપતી મ્હારે તુજને વરવું નથી ॥૧૦॥ વરવા માટે ચડયો હું ધાઇ, હવે જીવતો જવાદે ભાઇ; એવા સંકટ મનમાં કરતો; સ્થંભે રહયો રહયો થરથરતો ॥૧૧॥ વાયુ વ્હાયો મેરસમેર,શીશુપાળને ચડયા ફેર,સુધ સાન ગઇ લથડીયો, હાથ પગ છુટયાને હેઠો પડીયો ॥ ૧૨ ॥ જળમાં ડુબી ઉપર આવ્યો, તેવે રાયે ખેંચી લેવરાવ્યો; ઝોલા ખવરાવિ ઓકાવ્યું પાણી, થઇ ગઇ આબરૂ ધુળધાણી ॥ ૧૩ ॥ આવિ ગોરે મુગટ લીધો લેઇ, સોંપ્યું કાષ્ટાસન ગાળ દેઇ; પડયો તેથી સૌનું મન મ્હોયું, પછી જરાસને ઉંચુ જોયું ॥ ૧૪ ॥ બોલ્યો જરાસન તે વારે, કહો લગ્ન તમારૂં કે વારે; મ્હોટી પડતીતી મુજમાં ખોડ, ભાઇ આવો બેસો મ્હારી જોડ ॥ ૧૫ ॥ એકલો ન્હોતો શોભતો હું તો, ભલે થયો મારા જેવો તું તો; શીશુપાળનુ કાંઇ ન ચાલ્યું, જોડે બેઠો ને નિચું ઘાલ્યું ॥ ૧૬ અરેરે આ મેં શું કર્યું કામ, મારા બાપનું મેં બોળ્યું નામ; હાવું જીવ્યા ભલું મરવું, જરાસન કહે મરી શું કરવું ॥૧૭॥ એમ બેઠા વાળીને મન, બેશી રહ્યા સભા સહુ જન; હતી ઉઠવા સહુને ઇચ્છાય, તેણે સમાવિ મનમાંય ॥૧૮॥ આવા આવા ચડિ પડયા રાય, ત્યારે બીજાની શિ ગતી થાય; એમ ભાગી સરવની હામ, રઝળ્યું મચ્છવેધ કામ. ॥ ૧૯ ॥ વળણ ॥ કામ રઝળ્યું કરૂપત તણુ, મીથ્યા કરે સહુ શોર; કં કહે દુરીઓધન તણું, કરમ કરે છે જોર.

કડવું ૧૨ રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશંપાયે એણિપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારી તુજને

સંભળાવું,આદ્યપરવ મહીમાય ॥૧॥ એવે સમે શલ્લરાજા ઉઠયો;પુષ્ટ શરીરનો ભારે,સકલ સભા સલ્લને જોઇ,હસવા લાગી ત્યારે ॥૨॥ એવે સલ્લ જઇ જળકુન્ડ ઉભો, લોકો કહે કેમ ચડશે: થાંભલો એના અંગુઠા જેવો ચઢતામાં ભાગી પડશે ॥૩॥ લાંબો પોહોળોને પોચતો છે,પાંચ પાંન્ડવનો મામો; ત્રણ મણનો સુરવાળ પ્હેરે છે, પાંચ મણનો પહેરે જામો ॥૪॥મુછોના થોભા તણી બહુ શોભા;દેખીતો કેશરિ વાઘ;મુસ્તક ઉપર સદાય બાંધે, બારમણ બોજનો પાઘ. ॥૫॥ મલ્લ કુસ્તાઇ ગદાજુધ જાણે બાણયુધ ન જાય કળીયું; જમણે બાહુએ બાંધેલું રહે છે, બ્હોતેર મણ માદળીયું ॥૬॥ વસ્ત્રાભુષણ એણે ઉતાર્યા, થયો સભામાં સ્વચ્છ; જંગાથી કે કટી સુધી, ભલ્લો ભીડાવ્યો કચ્છ ॥ ૭ ॥ ચડવાનો ચટકો લીધો પટકો કમ્મર કષીને બાંધે; બાણને. ભાથોને ધનુષ્યને ભેરવ્યાં ડાભી ખાંધે ॥૮॥ દ્રુપત રાજાના શેવકોએ કામજ કેવાં કીધા; એક પાટીયું બોજ ઝીલે નહી તે દસ વીશ વીશ મુકી દીધા.॥૯॥ તવ શલ્લ પાટીયાં ઉપર ગયો, ચઢવા ત્રતી કીધી; સરવ સભા ટગ ટગ જુએ, બળ કરી બાથ દીધી ॥૧૦॥ ભીમ કહે ભાઇ મામા ઉઠયા, કામ થયે ખુશી થૈસું, કોઇ દહાડો એ કન્યાના, હાથનો કંસાર ખઇશું ॥૧૧॥ ધરમ કહે કાંઇ બોલાયે નહી, ઇશ્વરની ઇચ્છાય; બેઠા બેઠા ચરચા જુઓ; જુએ છે; જેમ સભાય ॥૧૨॥ એવે સમે શલ્લ રાજાએ, સ્થંભ ઉપર પગ દીધા;એટલે આડાં પાટીયાં તે, દાસોએ તાણિ લીધાં ॥૧૩॥ સલ્લ સપાટે ચઢવા લાગ્યો, છલંગ મ્હોટી મારે; તલપ દે દસ દસ ડગલાંની. ભય જરા નવ ધારે ॥૧૪॥ સલ્લ રાજાના ચરણને ધકે;સ્થંભ ચઢીયો ઝોલે. થઇ જાય વાંકો ભોમી સરસો, કચડ કચડ બોલે ॥૧૫॥ સકળ સભા ખડ ખડ હસે, ઘણા વદે એમ વાણ; જો કદી સ્થંભ ભાગી જશે તો; વળશે કચ્ચર ઘાણ ॥૧૬॥ એમ કરે સરવ ચેષ્ટાળા, પણ મુખ એવું બોલે બેજણ ચઢીને પડયા પણ, કો નહી આનિ તોલે ॥૧૭॥ એવે શલ્લ ગયો પાંચ ગાઉ; જોયા કરે સઉ શ્રષ્ટી; ભક્તને માટે ભુદરાયે; ઊંચી કીધી દ્રષ્ટી ॥૧૮॥ આકરશણ બળ શલ્લનું કીધું, એટલે એ તરફડીયો; સ્વાસ મોઢે માતો નથી, સ્થંભને બ્હાજી પડીયો॥૧૯॥ હથળ વથળ જીવજ થયો, ઊકાળો આવ્યો; અરેરે હું કયાં ચઢયો સ્થંભે; વાંકો દીવસ મન લાવ્યો ॥૨૦॥ આંખે અતી અંધારાં આવ્યાં,ગભરાયું અંતશકર્ણ;શરીરે પરશેવા વળીયો,છુટી ગયા ભુજ ચર્ણ ॥૨૧॥ ઓ પડયો ઓ પડયો સૌ કેહેવા લાગ્યા; ધરણ આવ્યો પળમાં; આવીને કુંડમા પડયો જેમ; મગર

પડે જળમાં ॥૨૩॥ સર્વ કહે બે પડાયાતા તોહયે,શું દેખા મનમોહ્યું શલ
રાજા તો પડયો એટલે ઉંચું શીશુપાળે જોયું ॥૨૪॥ સો બસે સેવક
ભેગા થઇને, શલ્લને કાઢયો બહાર; પીધેલું પાણી ઓકાવી નાંખ્યું, ક્ષ-
ણું ન લાગી વાર. ॥૨૪॥ કરૂપતના દ્રૌણીક ગોર આવ્યા. કહ્યું કઢું વ-
ચન,મારવાડ દેશના માલીક બેસો, કાષ્ટ તણે આસન ॥૨૫॥ પાઘ રેહે
વા દેઇને બીરાજો, તવ દીલગીરમાં પેઠો; અરેરે મને આ શું સુજ્યું,
નિચુ જોઇ જઇ બેઠો. ॥૨૬॥ શીશુપાળે કહ્યું કે પધારો, ઠીક થયો છે.
ધારો; નીચુ જોઇ બોચી દુખતીતી, હવે તમારો વારો ॥૨૭॥ શલ્લ કહે
જંપવા દે મુને, તુને લાગુ પાય; તે પછી દંત વક્ત ઉઠયો, જુએછે સઉ
સભાય. ॥૨૮॥ દમઘોસનો એ દીકરો છે, શીશુપાળનો ભ્રાત;તેને દેખીને
શીશુપાળે બોલાવી પુછી વાત. ॥૨૯॥ કહો બંધુ તમે કેમ ઉઠયા કી-
ધો શું વિચાર; દંતવક્ત કહે મચ્છ વીંધીને, વરવાનો નાર. ॥ ૩૦ ॥
તમો પડયા તેથી તાતતણું, બોળાઇ ગયું નામ; માટે પાછો જસજ લે-
વા મચ્છજ વીંધુ આ ઠામ. ॥૩૧॥ શીશુપાળ કહે વીરા મ્હારા.મીથ્યાન
મરશો મથી; આપણા બાપના બાપ પાસે, માંછલું દીસતું નથી ॥૩૨॥
માટે આબરૂભેર બેસો, શીદને આવ્યા ઉઠી; તમે નથી પડયા ત્યાં સુધી
છે કાંઇ બાંધી મુઠી. ॥૩૩॥ એક હાથ તો ઉઘડી ગયો પણ, બીજો છે
બાંધ્યો હાથ; ત્યાં સુધી કોઇ કરી ન શકે; આપણા ઘરના વાત ॥ ૩૪ ॥
માટે જઇને સીંહાસન બેસો, ઓરે મારા ભ્રાત, એવું સાંભળી નીચુ જો-
ઇને, શલ્લ વદયો વચન. ॥૩૫॥ ચઢીને પડે તો ફીકર નહી, ઊઠીને બે-
સે જેહ; શું કાળુ મુખ લૈને ઉઠયો જીવતો મુઓ તેહ ॥ ૩૬ ॥ ચઢયો
ને પડયો તો ઇશ્વર ઇચ્છા, પણ ઉઠીને બેસે; શું જોઇને જગતમાં ફરે,
કાં પ્રાથવમાં ન પેસ ॥૩૭॥ ક્ષત્રાનો સુત પાછો, પડે, તો તે તેની બગડી
બુધ; ક્ષત્રાણીનો નહી જાયેલો, ધાવેલો દાસીનું દુધ. ॥૩૮॥એવાં વચ-
ન શલ્લનાં સુણી, લાગ્યો તનમાં તાપ, સ્થંભ ચઢયા વણ હું બેસુંતો,
બ્રહ્મહત્યાનું પાપ ॥૩૯॥ શીશુપાળે કપાળ કુટયું, શલ્લે ખેલ લઢાવ્યો;
પોતાને ઉંચુ જોવાને સારૂ, બંધવ મ્હારો ચઢાવ્યો. ॥ ૪૦ ॥ ચઢયો ચ-
ડાવે પડયો પડાવે, વટલેલો વટલાવે; નાક કટ્યો નાક કટ્યા કરે, આભડે
લો અભડાવે ॥૪૧॥ એવામાં દંતવક્તને સભામાં.ઊતાર્યા શણગાર; વસ્ત્ર
ઊતારી કચ્છ ભીડાવ્યો,ખાંધે લીધાં હથીઆર. ॥૪૨॥ પાટીએ જઇને સ્થભે
બ્હાજયો,, ચઢવાનું કામ કીધું; કરૂપત રાજાના સેવકોયે, પાટીયું તાણી
લીધું ॥૪૩॥ દોઢ ગાઉ તે ઉંચો ગયો પ્રભુએ વીચાર્યું એમ; આનંદ

દંતવકત ભક્ત છે મ્હારો,ઉંચેથી પાડુ કેમ ॥૪૪॥ એમ જાણી એનું બળ લીધું, એટલે એ ગભરાય, મચ્છના સામી દ્રષ્ટિ કરે તો, માંછલી નવ દેખાય ॥૪૫॥ અરેરે હું શીદને ચઢયો, મુજ બુદ્ધી થઇ કાચી; ભાઇનું કહ્યું મેં નવ માન્યું વારતા એની સાચી ॥ ૩૬ ॥ હવે શો ઉપાય ઉતરવાનો; એવે સમે અડબડીયો; હાથ પગ એના છુટી ગયાને, આવીને જળમાં પડીયો ॥૪૭॥ શીશુપાળે હાથ ધસ્યા, મ્હારૂં કાંઇ નવ ચાલ્યું; બન્ને બંધુ બન્યા સરખા એમ કહી નીચું ઘાલ્યું ॥૪૮॥ શેવકોએ દંતવક્તને, જળથી કહાડયો બ્હાર, ઝોલા દેઇને પાણી ઓકાવ્યું. ગોર આવ્યા તે વાર. ॥૪૯॥ ગોરે કહ્યું ધન્ય દમઘોસ નંદન ધાર્યું કર્યું તમે કામ; એક બાપના બે દીકરા તે, બેઉએ બોળ્યું નામ ॥૫૦॥ એમ કહીને મુગટ લીધો, કરે કોનાપર રીશ; શીશુપાળની જોડે જઇને, બેઠા ઉઘાડે શીશ ॥ ૫૧ ॥ શીશુપાળે તવ ડપકો દીધો, મુમતમાં બોજ ખોયું; શલ્ય કહે ભાઇ ભલે પડીયો, પોતે ત્યાં ઉંચું જોયું ॥ ૫૨ ॥ ચારે નામીચા ચઢીને પડયા, અતી હાહાકાર હોય; પછી સહુની હિમ્મત ભાગી ઉભો ન થયો કોય ॥૫૩॥ દ્રૂપત રાજાએ આશા મુકી,નહિ ચાલે કોયની હામ; છત્રપનિ જો આવ્યા હોત તો, થાત મ્હારૂં કામ. ॥૫૪॥ પવન ગમની સાંઢ આપી મોકલીયો છડીદાર; દુરિયોધન જૈ તેડી આવો, કહીએ ન કરશો વાર ॥૫૫॥ સાંઢણી લઇ છડીદાર પહોંચ્યો જૈને કહ્યા સમાચાર; દુરીયોધન કહે પીઠી ચોળાવો, મામા ન કરશો વાર ॥૫૬॥ મામાએ બોલાવ માનુનિયે ને; ગીતાં મંગળ ગાય; દુરીયોધન બાજઠે બેઠો, પીઠી સારૂ વર રાય ॥ ૫૭ ॥ વળણુ ॥ બેઠા પીઠી ચોળાવવા, જે દુરીયોધન રાય, વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, અછકલો એ રાય.

કડવું ૧૩ રાગ ધોળનો.

પીઠી ચોળે પીઠી ચોળે પ્રીત આણિરે, વરરાજાને, ચઢાવે ગંગોદક પાણિરે ॥ ૧ ॥ અત્તર ફુલેલ તેલ શરીરે ચોળેરે; ગીતાં ગાતી, સુંદરી શરીયા ઘોળેરે ॥૨॥ વર રાજાથી,હોઠમાં હશો દેવાયરે; કરે અતી, ઉતાવળ મામાયરે ॥૩॥ કાઢે ઘાંટા ચીકણાશ મુકી દોનેરે, ઘણું થયું વરને નવરાવવા લ્યોનેરે ॥૪॥ એટલે બીજે, બાજઠે કરાવ્યું સ્નાનરે; શરીર લુંછી, વરને કર્યાં સાવધાનરે ॥૫॥ વરરાય બોલ્યા મામા મને દિપાવોરે; સહુથી શોભું, તેવા શણુગાર પહેરાવોરે ॥૬॥ સુજને દેખી કન્યાને

મન થાય ચટકોરે, જામો પેરાવો, મને ચીરોને પટકોરે ॥૭॥ દ્રષ્ટીન લાગે કુંન બીજું કે ન ઝબકુરે; માંમાં માહારે, ગાલે કરો કાળુ ટપકુરે ॥૮॥ તવ મામાયે, પહેરાવ્યાં વસ્ત્ર સણગાર; આગળ આછાબા; બાંધિને કર્યો તૈઆરરે ॥૯॥ માંમાયે તો મોઢે જરા ઘસી મેશરે, કહ્યું હવે જા ભાઇ ઘોડે બેશરે ॥ ૧૦ ॥ વરરાય બોલ્યા માંમા લ્હાવો વિતાડોરે; તમે મુને તેડીને ઘોડે બેસાડોરે ॥૧૧॥ એટલે મામે, વરને તેડયો તે વારરે; કર્ણ બોલ્યો કાહાડો વરરાજાને બ્હારરે ॥૧૨॥ તવ માંમાયે, વરરાયને બહાર લીધોરે; શણુગારેલે ઘોડે બેસાડી દીધોરે ॥૧૩॥ વરરાય બેઠો; થઇને ઠીકા ઠીકરે, બેસતામાં દસવિસ થઇ છે છીંકરે ॥૧૪॥ વરરાય બોલ્યો મામા આ શુકન કેવારે; મામે કહ્યું દસ વિસ કન્યા મળે એવારે ॥૧૫॥ માંમે લાવિ વરને શ્રીફળ આલ્યુંરે; દુરીયોધનને હસીને ભુજમાં ઝાલ્યુંરે ॥૧૬॥ વરરાય બોલ્યો, શેવકથી મુને ન લજાવોરે; લક્ષ લક્ષના, દાગીના સહુને પહેરાવોરે ॥૧૭॥ અગીઆર ક્ષોણી; સૈન્યાના જોદ્ધા જેહરે; દીવા દાગીના, પેહેરીને ત્યાર થયા તેહરે ॥ ૧૮ ॥ આગળ ચાલે, શૈન્ય ક્ષોણી અગીઆરરે; પુઠળ ગાતી જવાણુ ભાઇની નારરે ॥ ૧૯ ॥ વાજતે ગાજતે વરઘોડો લઇ નીકળીયારે, ગયા દરવાજે, તેવા ત્યાં કાગ કળકળીયારે ॥૨૦॥ ભીષ્મ વીદુર, દ્રોણને કીરપાચારરે; સરવે આવ્યા, નગ્રના દરવાજા બ્હારરે ॥૨૧॥ પછી સરવે સુંદરીને ત્યાંથી ખાળીરે; વરની રાણી ઘેર બેઠી છેડો વાળીરે ॥ ૨૨ ॥ પછી બેઠો હાથી ઉપર વરરાયરે; પુઠે બેઠા ચમ્મર ઢોળે મામાયરે ॥૨૩॥ કર્ણ કહે ઉતાવળે, પંથ ઝાલોરે; વાર ન કરશો, વર રાયને લેઇ ચાલોરે ॥૨૪॥ વાગતે ડંકે સરવે ચાલ્યા જાયરે; મારગમા અત્તરના છંટકાવ થાયરે. ॥ ૨૫ ॥ ભાટચારણ, આવિને યાચક યાચેરે; ચાલતે રસ્તે થૈ થૈ અપછરા નાચેરે ॥ ૨૬ ॥ સાંનણિવાળો આગળ ગયો છડીદાર; જઇને કહ્યા શભામાં સમાચારરે ॥ ૨૬ ॥ સરવે જાણ્યું આવ્યો, દુરીયોધનરે; ધરૂપતરાજા ઘણો થયો પરસનરે ॥ ૨૮ ॥ એવે આવ્યો, છત્રપતી સભાપાસરે, એટલે ઉઠયો, દ્રુપદ ધરી હુલ્લાસ ॥૨૯॥ સામો ચાલ્યો લેઈ સાકરનાં પાણીરે, એટલે સરવે ક્ષત્રીનિ સભા વિખરાણીરે ॥ ૩૦ ॥ સૌ ક્ષત્રીએ, મનમાં કર્યો વિચારરે,જઈએ સામા,આવ્યો સઉનો સરદારરે ॥ ૩૧ ॥ એવિ રીતે સભામાં હોકારો હોયરે, ભુજ જોડીને, સામા આવ્યા સહુકોયરે. ॥૩૨॥ બેશી રહ્યા પડેલા પુરૂષ ચારરે, બેસી રહ્યા, જાદવ બ્રહ્મ કુંવારરે ॥ ૩૩ ॥

॥ વળણ ॥ વિમ જાદવ બેસી રહ્યા બેસી રહી પ્રજાય, વ્યાસ વિલ્લભ કહે

કથા; સાંભળજો શ્રોતાય.

કડવું ૧૪ મું.

॥ હંસો માંડયો વિલાપ, પાપી માણસરે. એ રાગ. ॥

થયો સ્વયંવરમાં પોકાર, દુરીયોધન આવીયોરે; શામા ગયા સૌ ક્ષત્રી કુંમાર, દુરીયોધન આવિયોરે ॥૧॥ રાજા ધરૂપતે ઉલટ આણી, દુરીયોધન આવીયોરે; પાવા લાગ્યો સાકરના પાણી, દુરીયોધન આવીયોરે ॥૨॥ ભલે પધાર્યા સર્વના સુબા, દુ૦ સામા આવ્યાં સૌ કર જોડી ઉભા, દુ૦ ॥૩॥ પાયાં પાયાં સાકરનાં પાણી. દુ૦ સરવેનો ગતી ગભરાણી. દુ૦ ॥૪॥ કોઇથી ધાંટો કાઢી ન બોલાય, દુ૦ કોઇથી છાની વાત ન થાય, ॥ ૫ ॥ એવી છત્રપતિનિ બીક. દુ૦ નવ્ય ખવાય ઉદસ છીંક. દુ૦ ॥ ૬ ॥ પાપીની દ્રષ્ટી જે પર જાય. દુ૦ તે ક્ષત્રીની કંપે કાય, દુ૦ ॥ ૭ ॥ અંધ સુત છે ગર્વનો ભરાયો. દુ૦ પછી હાથીથી ઉતરીયો. દુ૦ ॥૮॥ ચાલ્યો હાથમાં શ્રીફળ ઝાલી, દુ૦ તેની પુંઠળ સઉ જાય ચાલી દુ૦ ॥૯॥ પેઠો સભામાં અંધ તન, દુ૦ જઇ બેઠો ઊંચે આસન. દ૦ ॥ ૧૦ એના પેઠા પછી સહુ પેઠા, દુ૦ એના બેઠા પછી સહુ બેઠા. દુ૦ ॥ ૧૧ ॥ આવ્યો આવ્યો સરવનો ભુપ. દુ૦ સહુ સભા થઇ ચુપાચુપ. દુ૦ ॥૧૨॥ વળણ ॥ સભા સહુ સજડ થઇ, કોથી નવ્ય બોલાય; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, અછકલો દેખાય.

કડવું ૧૫ રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, મચ્છવેધનો મહીમાય ॥૧॥ સકળ સભા સજડ થઇને બેઠી છે ચુપાચુપ; સરવ સામી દ્દષ્ટી કીધી, હસ્તીનાપુરને ભુપ ॥૨॥ એવામાં ધીરેરહી બોલ્યો વ્રકોદર મુખ વાત, જુઓ ધર્મ ભાઇ આવ્યો અછકલો દુષ્ટ તમારો ભ્રાત ॥ ૩ ॥ ધર્મ કહે તુ બેશ છાનો, કેવા શોભે રણધીર; ગમે તો ગમે તેવો છે, તો પણ આપણો વીર ॥૪॥ એ આવ્યો ત્યારે સભા સોભી, નહી તો પડયું તું ઝાંખું; એના આવ્યાથી કેવું શોભ્યું, સભાનું મંડળ આખું ॥૫॥ એમ એને સમજાવી રાખ્યો. એવે ભીષ્મ પીતાય; વિદુર પ્રત્યે કહેવા લાગ્યા, અછકલું દેખાય ॥૬॥ શ્રીફળ ઝાલી

મું’ઢે બેઠા છે, સર્વ કરે ચેષ્ટાળી; જાવો જઇ મુકાવો હેઠું લોક રહ્યું છે ભાળી. ॥૭॥ એટલે ઉઠયા વિદુર કાકા, જઇ કાનમાં કહી વાત.શ્રીફળ તારૂં મેલ હેઠું, દિસે અછકલી જાત ॥ ૮ ॥ ભીષ્મ પીતા બહુ કળકળે છે, દેશે સભામા ગાળ; તે વેળા નીચું જોવું પડશે; હસસે સઉ ભુપાળ. ॥૯॥ દુરીયોધન કહે કેમ માંમા, શું શ્રીફળમાં પેઠું કન્યા છે તારી તે નહી કોની, નાળીયળને બાળ હેઠું ॥૧૦॥ તવ પાપીએ નીચું મુકયું, કરિ ગરજના ત્યાય; કયા ગયોરે આવ્ય હાંઇ. ઓરે ઓ દ્રૂપત રાય. ॥૧૧॥ તવ દ્રૂપતરાય થરથર દ્રૂજ્યો. ગોરને જોડયા હાથ;છત્રપતી મને બોલાવે છે. ચાલો તમે મુજ સાથ ॥૧૨॥ મુજને શું પુછશે શું કહેશે માંડશે ઉધડો લેવા; માટે મારી સાથ પધારો એમને ઉત્તર દેવા. ॥૧૩॥ મારાથી કાંઇ કહેવાશે નહી, કાળજું ફફડે મ્હારૂં ગોર કહે ચાલ હું આવું છું, શું કહે છે જોઉ વારૂં ॥ ૧૪ ॥ એમ કહિ દ્રૂપત નિચું ઘાલી, આવિ કરજોડી ઉભો; કાળજાં કંપે કાયા ધરૂજે,છત્રપતી છે સુબા. ॥૧૬॥ દુરીયોધન ઘાટો પાડી બોલ્યો મનમાં ધરિ અહંકાર; કન્યા લાવી પરણાવિ દે મુંને, કેમ કરે છે વાર. ॥૨૭॥ દ્રૂપત શું તેનો ઉત્તર આપે, બોલ્યા ગોર વચન; દ્રૂપતને પુછશો નહી કાંઇ, મને કહો રાજન ॥૧૭॥ દુરયોધન કહે શું કહેવું તું, કન્યાને ઝટપટ લાવો; વાર કર્યાનું કારણ શું છે, લાવી મને પરણાવો. ॥૧૯॥ ગોર કહે તમે સાંભળો જરા. છો કુળવંતા દિવા, એકાએક કન્યા માગો છો નથી કર્યો કાંઇ વ્હીવા. ॥૨૦॥આતો સ્વયંવર સભા છે, મચ્છાવેધન કરો; એટલે એ કન્યા તમારી. સુખરૂપે તમે વરો. ॥૨૧॥ છત્રપતી કહે મચ્છવેધ કેવો શું કામ કીધું આરંભ; દ્રૌણિક કહે જુઓ જળ કુંડમાં, દ્વાદશ ગાઉનો સ્થંભ. ॥ ૨૨ ॥ તે સ્થંભ ચડવા ઃઆપ ઉઠો છ ગાઉ ત્રાજવે જાવો; બે ત્રાજવે બે ચરણ મુકી, ધનુષ પછી સ્હાવો ॥ ૨૩ ॥ તેને ચડાવિ બાણ ચડાવો, ઓ બળિયા રાજન; નિચું જોઇને ઉચું મારી, વીંધો મચ્છ લોચન ॥૨૪॥ તેને તે બાણે પુંછ વીંધો, એટલું દૈવત દાખોઃ તેને તે બાણ મચ્છ ઉપાડિ, આ જળકુંડમા નાખે ॥ ૨૫ ॥ સુરાપુરા છો પ્રાક્રમ એટલું, રાજ્ય સભામાં કરો; એટલે તમે પુજ્ય અમારા, રૂપાળિ કન્યા વરો. ॥ ૨૬ ॥ તેમાંથી જો ચડતાં પડયા, કાં પડો અધુરે કામે; તો તો બેસવુ ઉઘાડે માથે, પેલા બેઠા તે ઠામે ॥ ૨૭ ॥ તવ પાપીએ તે પાસ જોયું. પડેલાનું મન હાલ્યું; છત્રપતીથી શરમાયા તે ચાર જણે નીચું ઘાલ્યું ॥ ૨૮ ॥ તે જોઇને અતી આકળો થયો, બોલાયો છત્રપતી, શું કાઇ અમે જેવા તેવા, સ્થંભે ચઢનાર નથી,

॥૨૯॥ તાઇ પીંજારા ઘણાક ચડે કોણ અમારી તોલે, માટે અમે તો નહી ચઢવાના ગર્વના વચન બોલે ॥૩૦॥ બળ્યો મચ્છવેદ બાળી સભા-પરણાવી દો કન્યા; અમે નહી બેસી રહેવાના, થાશે મ્હોટા અન્યા ॥૩૧॥ ગરજના કરી ગોરે કહ્યું બોલ ન બોલીશ ખોટે, મ્હોટાઇ મુકીદે મ્હારી પાસે તું તારા; ઘરનો મ્હોટો ॥૩૨॥ મચ્છવેદને ને સભાને બાળે; બાળને મ્હોઢું તારૂ જેમ ફાવે તેમ કેમ બોલે છે, કેવું દીશે મુખ સારૂં ॥૩૩॥ વર બનીને વરવા આવ્યો, છેકજ ચઢયો ઘોડે; કામ કર્યા વણજજે પાછો, ઘેર કાળે મોઢે ॥૩૩॥ મચ્છવેધ કર્યા વિના, તુને નહિ મળે કન્યાય; એમને એમજ વરવી હોયતો વરશે તારીમાય ॥૩૪॥ એ કન્યા નહી દ્રુપત કેરી; છે એ દીકરી મ્હારી; હીમ્મત ન હોય કામ કર્યાની, તો મુક લવરિ તારી ॥૩૫॥ દ્રુપત રાય તાબેદાર તારો અમે તાબેદાર નથી; બ્રાહ્મણ કેરો કોણ મુરબ્બી, સમજછત્રપતી ॥૩૬॥ ઉંચ દીશે પણ નીચ જાતી છે, મેં લીધો જાણી; નીચા વીણ મ્હોઢામાંથી તો, ન નીકળે નીચ વાણિ ॥ ૩૭ ॥ જનમે ઉતમ જનેતાને પેટ કદિ નીચ કોય; ઉત્તમ વર્ણમાં ગણાય તો પણ તાત બીજો કોક હોય ॥૨૮॥ તેવણ વેણ ન નીકળે નિચાં, નીચાં કૃત્ય ન ધારે; હવે લાંબી વાત ન કરતો; બેશી રહે તારે ભારે ॥ ૩૯ ॥ એમ કહિ દુપ્તને લીધો, સકળ સભા ભાળે; ખેંચોટી તેડીલાવીને, ઉભા જળ કુંડાળે ॥૪૯॥ દુરીયોધન કહે કેમ માંમા, ગોરેનો ઘર ઘાલ્યું; રોફ ભલો બેસાડી દીધો, આપણું કાંઇ ન ચાલ્યું ॥૪૧॥ ઉલટી બેચાર ગાળોખાધી કહો માંમા કેમ કરવું; મામો કહે મચ્છવેધ કરી. એ કન્યાને વરવું ॥ ૪૨ ॥ છત્રપતી કહે થંભે ચઢશું, થનારૂં હોય તે થાય. પણ મુજ પહેલાં કેમ આવ્યા, સભામાં સહુ રાય ॥ ૪૩ ॥ રાખી નહિ મ્હારી મરજાદ, નીત્યાન આવું ફાવે; ચઢયા પડયા માટે સપડાવું; ફરી પેહેલા નવ આવે ॥૪૪॥ મામો કહે એનો વાત સાચી, કેમ ન રાખે માપ; તારૂ કહ્યું સાંભળવું પડશે, તું સહુનો મા બાપ ॥૪૫॥ વળણ ॥ સહુનો તુ માબાપ છે, સહુ તુજ તાબેદાર; સરવે રહેશે સાંભળી, કોણ સામો બોલનાર.

કડવું ૧૬ રાગ થેકાવાલ.

દુષ્ટ ઉઠયો સભાની માંય, હવે કોઇ ઉઠીયેરે; એમ કહે દુરીયોધ-

નરાય; હવે કોઇ ઉઠીયેરે ॥ ટેક ॥ હું આવ્યો હવે કેમ ન ઉઠો, શું બે-
ઠા થઇ ચુપરે; જોવું જો કેવા ચઢો સ્થંભે, કેવા છો જબરા ભુપ હ-
વે ॥૨॥ આવ્યા છો સહુ આશા ભરેલા. રૂપે બનીને રૂડારે; મારા આ-
વ્યા વિના કામ ન થયું, હાથે પહેરો તમે ચુડા, હવે ॥ ૩ ॥ આછી હો-
રણી ઓઢીને નાચો, આંખમાં આંજો મેંશ; ખાઇ ખાઇ ખાલી કાયા
વધારી, થયા ભાદરવાની ભેંશ. ॥ ૪ ॥ માહારા આવ્યા, વણ આવ્યા
સભામાં ન થયું કોઇથી કામરે; ત્યારે શું સમજીને આવ્યા, બોળ્યા
બાપના નામ. હવે. ॥૭॥ મ્હોટાની મરયાદા ન રાખી, કન્યા વરવા આ-
વ્યારે, ક્ષત્રાણિનું દુધ લજાવ્યું, સો લુડીયોને ધાવ્યા. હવે. ॥ ૫ ॥ ક્ષત્રા-
ણીને ઉદર જનન્યા. મીથ્યા કરાવી વેઠરે; મનુષ્ય થૈ શીદને અવત-
રિયા પથ્થર પડીયા પેટ. હવે. ॥૭॥ છેવટ પડી જરૂર મ્હારી, તેનો પ્રગ-
ટે છે તાપરે, શું પહેલાં તમે જાણુતા ન્હોતાં, નથી આવ્યો હજી બાપ
હવે ॥૮॥ વલણ ॥ બાપ હજી આવ્યો નથી. જાણ્યા વણ ધારી હામ; ઓ-
છું પાત્ર છલકાઇ ગયો કહે છે, વલ્લભરામ. ॥

કડવું ૧૭ રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજેરાય; વિસ્તારી તુજને
સંભળાવું મચ્છવેધ મહીમાય. ॥૧॥ ઓછું પાત્ર છલકાઇ ગયો; બો-
લ્યો ફાવે તેમ; કોણ બોલી શકે એના સામું, કોણ કહે કહ્યું કેમ. ॥ ૨ ॥
કૃષ્ણ પ્રભુથી નવ્ય ખમાયું, ઉઠીને વચમાં આવ્યા; હાંહાં છત્રપતિ આ-
શું બોલો, સહુ ક્ષત્રીને લજાવ્યા; ॥ ૩ ॥ મ્હોટાનું મ્હોટું મન જોઇ
એ ગંભારતા ને મ્હોટાઇ; ખોટાં વચન બોલવાથી, દેખાય છે ખોટાઇ
॥૪॥ આવું બોલવું તમને નઘટે નીચેનીચું વેણ બોલે; તાબાના ક્ષત્રીના
માત પીતા છો, એ તમ પ્રજા તોલે ॥૫॥ હવે ક્ષમા કરી આશન બેસો,
ઠબકો દેશે ગુરૂ દ્રોણ; દુરીયોધન કહે ઓ ભરવાડ, તું મને કહેનાર
કોણ ॥૬॥ તું ભરવાડો તું પીંડારો, ગાયો તણો ચારનારો, છાશ પીને
મ્હોટો થયેલો, મામા માસી મારનારો ॥૭॥ બ્રાહ્મણનું અન્ન માગી ખા-
નારો કેમ મ્હારા સામું બોલે; કેમ મને તું શીખ દેનારો શું તુંને મુજ
તોલે ॥૮॥ કૃષ્ણ કહે હું નથી તમ તોલે; ઠીક મ્હારિ વાતો વરણી, તુજ
તોલે ક્યાંથી આવું તારી, મા આખલાને પરણી ॥૯॥ ક્ષત્રીને ત્યાં અ-
વતર્યો છે, તેમાં શું મ્હોટાઇ લાવે; પણ પહેલો પીતા આખલો તે, તે-
ના અસર આવે ॥૧॥ ભેગ વીના ઊંચ કુળનાની, બુદ્ધી આવિનવ ચાલે;

આખલાની જાત અવળી હોય, જયાંને ત્યાંશીંગડાં ઘાલે ॥ ૧॥ પ્રભુ કહે સમજો બહુ સભા, નંદિનો થયેલો ભેગ; તેથી તેની બુદ્ધી જુદી છે, હાંડીઆ જેવો વેધ ॥૧૨॥ આ દ્રષ્ટાંતથી સીધાન્ત લેવું, શ્રોતાયે રાખવી સુદ્ધી; ઉંચ હોય પણ ભેળ થાય વણ નવ્ય બને નીચ બુદ્ધી ॥૧૩॥ નીચ બુદ્ધી વણ નીચું ન બોલે,નિચાં કૃત્ય ન કરે;આખલે હસ્ત મેળાપ જ કીધો એટલામાં ગુણ ફરે ॥૧૪॥ ઊંચ હોયે પણ નીચી વાણી, તેથી જાણવો નીચ;નીચાને ન હોય શીંગડાં પણ, બુદ્ધીનો કાદવકીચ ॥૧૫॥ જે જન હોય ખોટો તેને; ખરૂં કહે ખારલાગે; ખરાજનને ખોટું કહેકાળ જડામાં વાગે ॥૧૬॥ એછે રીતી અનાદિની, મ્હોટાજને કહેણ કીધું; પ્રભુએ સેજ કહ્યું તેમાં; દુષ્ટે ઘણું ખેંચી લીધું ॥૧૭॥ શેજશીખામણેનીચ જાતી, ખોટું ખેંચી લેશીશ; બોધમાં કટું વચનસુણતાં,નીચાને પ્રગટે રીસ ॥૧૮॥ નીચ ઊંચ જાણવોતે ઊપરથી; પ્રભુએકહ્યું એમ,દુરિયોધન કહે જુઓ માંમા,આતો બોલે જેમતેમ ॥૧૯॥ કર્ણ કહેબોલીનેબોલાવ્યા નેં બહુ માંડયાંછેચેન; મામો કહે તારીમા ખતરાઇ, ખતરાઇ મ્હારીબેન ॥૨૦॥ એટલે દુરીયોધન એમ બોલ્યો, શામ સમાવો તાપ; મેં કાઇતમો ને નથી કહ્યું, આસન બેસો આપ ॥ ૨૧ ॥ પ્રભુ કહે તુજ તાબાના તે સાંભળીરહ્યા કાન; પણ પારકે ઘેર નહી કેવાયે, શું કરવુંછે તોફાન ॥૨૨॥ દુષ્ટ કહે માહારે કઇ નથી કરવું, જાઓ જુગજીવન; એમ કહી આસનપર ગયો; તવ ગયા દેવકી તન ॥૨૩॥ સકળ સભા થઇ બહુ રાજી પ્રભુએ કહ્યું ઠીક; અન્યાય ભરેલો જેમતે બોલે, નથીરેકોની બીક ॥૨૪॥ કાળું મોઢું લઇ આસન બેઠો દુષ્ટ દુરીયોધન પછી મામાનીને કર્ણની પ્રત્યે, બોલ્યે દુષ્ટ વચન ॥૨૫॥ કહો આપણે કેમ કરવું, બહુ બોલેલુ નડશે; મામો કહે બોલ્યા પરમાણે, સ્થભેતો ચઢવું પડશે ॥ ૨૬ ॥ દુરીયોધન કહે માંછલું ઊંચું, ત્રાજવામાં ઊપાધી; ચડતાં પડુને મરૂ, તો કોણ ભોગવે ગાદી ॥ ૨૭ ॥ મામો કહે શું માંછલું જુએ, ત્રાજવાશું જુએ સાર; જો જરૂખામાં કન્યા બેઠી, વીજળીનો ચમકાર ॥૨૮॥ તવ પાપીએ કન્યા નીરખી હરખ ચમક થાય; ઓરે માંમા હાવી કન્યા નથી ત્રીલોકમાંય ॥૨૯॥ સ્થંભે ચઢું મચ્છવેધ કરૂં, ભાગ્ય મારૂં ભળીયું; સફળ જનમ થાશે મહારો, રત્ન હું રંકને મળીયું ॥૩૦॥ એના હાથનો મારા હાથની, સાથે મેળાપ થાશે; પરણતાં એના હાથ કેરો, કંસાર આમહો ખાશે ॥૩૧॥ બહુ પલકાયો મન મલકાયો, ગાજીને વદયો વચન,

આવ્ય માહારી કને જવાબ દેવા, પંચાળના રાજન ॥૩૨॥ દ્રુપતકહેગોર મ્હારાજા. બોલાવ મ્હોટા રાય; દ્રોણિક કહે આવું છું જોડે, જવાબદેવા ત્યાંય ॥૩૨॥ એમ કહીને બેઉ જણુ ચાલ્યા; આવીને ઉભા સાથ; દ્રુપત ધરૂજતો નિચું ઘાલી,જોડી રહયો છે હાથ. ॥૩૪॥ છત્રપતી કહેગોર મહારાજા, ઉઠું હું સર્વનો ધણિ, મચ્છવેધ કરિએ કન્યા વરીએ,પરઠો પહેરામણી ॥૩૫॥ ગોરે કહ્યું પાણી પહેલાં, મોજડાં શીદ ઊતારે, કામકરીને ઘરગામ સઊ લે. કાંઈ ન ખપે અમારે ॥૩૬॥ દુર્યોધન કહે જાઓ ઠેકાણે, હવે નથી કાંઇ વાર;એટલે દ્રુપતને ગોર ગયા. બોલ્યો અંધકુમાર ॥૩૭॥ ઓ મામા ચઢતાં કદી પડુ, તે થાયછે મનસુબા; તમે ને કરણુ ઝીલી લેવા, જળ કુંડે રહેજો ઉભા. ॥૩૮॥ કરણ કહે સુકનમાં તો શબ્દ છે આગળ તારો, આવાં આવાં વચન બોલી કરે ફજેતા અમારા ॥૩૯॥ હ્યો ત્યારે ઉઠુછું સભામાં; બોલીયો છત્રપતી; પણ મામા રૂપાળી કન્યા સામું જોતી નથી. ॥૪૦॥ મ્હારા સામૂ કેમ ન જુએ કોઇ સાથે કેવરાવો; છેવટ છુટકો મુજ વિના નથી, માટે સામુ જોવરાવો.॥૫૧॥ માંમો કહેએવું કેવરાવ્યે,ગણાઇએ ગુમાર;દુર્યોધન કહે પરણ્યા પછી ખાવાનીમ્હારો માર ॥૪૨॥ મામો કહે પછી ચાહ્ય તે કરજે, તવ ઊઠયો અભીમાની, કન્યા સામુ જોયા કરે પણ, કન્યા તો જુએ શાની ॥૪૩॥ એટલે દ્રુપતીની દાસીઓએ, દ્રુપતીને કહ્યું એમ; અરે બાઇ છત્રપતી ઉઠયા, સામુ ન જુઓ કેમ ॥૪૪॥ એટલ ક્રોધ કરીને બોલિ, દાસી પ્રત્યે દ્રુપતી અભીમાનિ એ અહંકારી, મારા લાયક નથી, ॥૪૫॥ દાસી કહે ગમે તેવો પણ, એને ઘેર જવાનું; દ્રુપતી કહે એ પીટયાથી, કામ નથી થવાનું. ॥૪૬॥ દાસી કહેકે જોઇએ છીયે, કોનું સાચુ વચન; એવે આવ્યો જળ કુંડાળે, દુષ્ટ દુર્યોધન. ॥ ૪૭ ॥ વલણુ ॥ જળ કુંડાળે આવીયો દુષ્ટજ દુરયોધન; ચાળા ચટકા બહુ કરે, વલ્લભ વદે વચન.

કડવું ૧૮ રાગ ધનાસરીની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેર બોલ્યા, સુણુ જનમેજે રાય, વિસ્તારી તુજને સંભળાવું આધ પરવ મહીમાય ॥૧॥ ભરી સભામાં જળ કુંડાળે ઊભો દુરીયોધન;કન્યાના સામુ જોઇ રહયો છે, લુબ્ધ થયું છે મન ॥૨॥ એમ સર્વસભા કકળેલિ,દુષ્ટને પાતક નડજો,પુન્ય સર્વનું આડેઆવી; અધવચ પાપી પડજો. ॥ ૩ ॥ પડેલા ચારે નિચું ઘાલ્યું, તે મનમાં એમ ધા-

રે, સ્થંભે ચઢતાં પાપી પડીને, હાથમાં આવે ક્યારે ॥ ૪ ॥ એવે વકોદર ધરમ પ્રત્યે, બોલ્યો અહંકાર નડજો, તમારો દુરીયોધન ભાઇ, ચઢતાં હેઠો પડજો ॥ ૫ ॥ ધર્મ કહે એ મુંઢમતીના, એ શું બોલ્યો વચનઃ એ-પડે તેમાં આબરૂ ઘટે, આપણુને લંછન ॥૬॥ એમ કહીને છાનો રાખ્યો, દુષ્ટ થયો તવ સ્વચ્છઃ ભરી સભામાં વસ્ત્ર ઉતાર્યાં; ભીડાવિલીધો કચ્છ ॥ ૭ ॥ પગમાં તોડા માથે અંબોડા; જુએ શકળ સભાય; જોઇ જોઇ સહુ મસ્કરીઓ કરે મોઢે નવ કહેવાય ॥૮॥ રહ્યોછે અક્કડ દીશેછે ફક્કડ,દં-ત વતી હોઠ કરડે; મનડું રીસે દાડયો પીસે, મુછોના થોભા મરડે ॥૯॥ ચાળો ચટકો જરીનો પટકો, લેઇને કમ્મર બાંધે; બાણુનો ભાથો અને ધનુષ તે, ભેરવ્યાં ડાબી ખાંધે ॥૧૦॥ મુખવાસ ચાવ સહુને બતાવે,થું-કેછે પચકારી; વારે વારે જુએ કન્યા સામું આંખ્યો ઘણી મચકારે ॥૧૧॥ એમ કુલક્ષણી કરતો ચાળા, અભીમાની સરવથી; સભાને નમવાનુ ઘેર ગયું કોઇ સામું એ જોતો નથી ॥ ૧૨ ॥ કોને ન નમતો કોને ન ગમતો. ભમતો કન્યામાં લક્ષઃ પછી પાટીયાં ઉપર ચાલ્યો ચતુરા સામા ચક્ષ ॥૧૩॥ ચાલ્લે લટકમાં વરવા કટકમાં, કરવા ધાર્યું કામ; પાટીયે થૈનેથંભે આવ્યો થંભને કરી સલામ ॥૧૪॥ ચઢું કે ન ચઢું ભય ભાસેછે, જુએ છે સઘળો સાથ; જેહ થનાર હશે તે થાશે થંભે ભીડાવી બાથ ॥ ૧૫ ॥ પછી પગ દીધો થંભને કે શેવકોએ શું કીધું; આડું પાટીયું મુકયું હતું તે ખરખર ખેંચી લીધું ॥ ૧૬ ॥ પાટીયું લેતામાં પુરણ પાપી; ચેતી ગયો ચડી ચોટ. મચ્છવેધ કરૂં રૂપાળી વરૂં, કહીને મેલી દોટ ॥ ૧૭ ॥ દડબડ દોડયો વાયુ વેગે, જાય છે જોર ઝપાટે, જરા ન ડરતો છલંગ ભરતો, ચઢે છે સુર સપાટે ॥ ૧૮ ॥ બહુજ બળથી ચાલ્લે છે કળથી, કાયા થકી નવ કંપે, થેકડા મારે કુદે વધારે, વાંદર પેરે ટાંપે ॥ ૧૯ ॥ નેત્ર ન હેકે ચરણ મુકે, જાણે ન આવે જોર; કેવી રીતે ચાલ્યો જેવી પતં-ગ માગે દોર ॥ ૨૦ ॥ વાયુને વેગે સુસરો ચાલ્યો, સઉ સભા વીસ્મે થાય; આવી રીતે કોઇ ન્હોતું ચડીયું સર્વથી સવાગો જાય ॥ ૨૧ ॥ ગમે એટલું આપણ બધા, બોલીયે એનું ખોટું; તે બોલ્યું મ્હોડામાં પેસે, મ્હોટાનું ભાગ્ય મોટું ॥ ૨૨ ॥ એના ભવિષ્યની એ કન્યા છે, તે ટલી આટલી વાર; ભાગ્ય વિના ભામની લેવા ગયા, ચઢીને પડીયા ચાર ॥ ૨૩ ॥ મચ્છવેધ કરશે કન્યા વરશે, એમ હોંકારો થયો; જોત જોતામાં અભીમાની, પોણા છ ગાઉ ગયો ॥ ૨૪ ॥ એ ગયો સહુ કેવા લાગ્યું, બોલવું સહુનું નકામું, એટલામાં

અંતરયામીય જોયું દુષ્ટના સામું.॥૨૪॥ જાણ્યું કે આતો જઇ પોચ્યો નિશ્ચે મચ્છવેધ કરશે; મ્હારૂં ધાર્યું મહારા મનમાં રહેશે, પાન્ડવ પાછા ફરશે ॥ ૨૬ ॥ એવું જાણી પુરૂષ પુરાણી, કપટી કૃષ્ણે કીધું;ઉંચો બરોબર જવા દેઇ, બળ હરીને લીધું ॥ ૨૭ ॥ શરીરમાંથી શક્તિ ગઇ કે શ્વાસ ઘણેરો ચડીયો; આકુળ વ્યાકુળ જીવજ થયો; સ્થંભને બ્હાજી પડીઓ ॥ ૨૮ ॥ જીલજે મામા જીલજે મામા પુર્ણ મળ્યાં છે પાપ; ઉચેથી પોકાર કરે કોણ સાંભળે એનો બાપ ॥ ૨૯ ॥ પોણા છ ગાઉ ઉંચો વાયુ, વ્હાયો મેરસમેર: તેમ લાગ્યો ઘણો ગભરાવા, ચઢી ગયા બહુ ફેર ॥ ૩૦ ॥ અરેરે હું તો પડવાનો, મરવાનો આજ હોણું; મ્હારો પૈસા પુંજી મ્હારી, આહી ભોગવશે કોણ ॥ ૩૧ ॥ રૂપાળી કન્યા દેખીને લોભાઇ બુદ્ધિ મારી, એ કન્યા તે ગજબ કીધો સહુના જીવ લેનારી, ॥ ૩૨ ॥ જીવતો મુને ઉતરવા દે લાગુ તુજને પાય; મારે તને નથી પરણવું તુતો મારી માય ॥ ૩૩ ॥ એ રીતે ટળવળવા લાગ્યો, કાયા થરથર ધ્રુજે; ઉચુને નીચું જુએ તો આભ અવની નવ સુજે ॥ ૩૪ ॥ પરસેવાના જેભ વછુટયા શરીર શીતળ થાય; રૂંવાડે રૂંવાડા થઇ ગયા ઉભાં લીલું પીળું દેખાય ॥ ૩૫ ॥ આંખે અંધારાં આવવા લાગ્યાં; ઉલટી થઇ અપાર; નસો નરમ થઇ ગઇ કે ભુજ છુટયા તે વાર ॥ ૩૬ ॥ સ્થંભથી વછુટી ગયો પાપી. જેવાં વચન એ ભાખ્યાં;તેવા ફળદેવાપ્રભુએ ઉંધો કરીને નાખ્યો ॥ ૩૭ ॥ ઉંધો પડીઓ થાંભલો નડીયો, વાગ્યો તે લેલાટ ફુટયું; તેવાજ તમ્મર ચઢી ગયાને રૂધીર ઝાઝું છુટયું ॥૩૮॥ જળ હેલકારે ઉપર આવ્યો શેવકે કાઢયો બ્હાર, ઝોલા દઇને પાણી પીધેલું ઓકાવ્યું તેણી વાર ॥ ૨૯ ॥ સકળસભા ખડ ખડ હશી કોપ પ્રભુએ કીધો; એટલે દ્રૌણિક ગોર આવ્યા, મુકટ ત્યાં લેઇ લીધો ॥૩૯॥ શકુની મામો આવ્યો સભામાં કરે અતી ગોગાટ: અગની લાવી શેક કરીને, પાટો બાંધ્યો લેલાટ ॥ ૪૦ ॥ દ્રૌણીક કહે ઉઘાડે માથે બેસો કાષ્ટ આસન, એટલે દ્રૌણીક પ્રત્યે બોલ્યો. ધ્રત્રાષ્ટરને તન ॥ ૪૩ ॥ મ્હારાજ અમે નહિ જેવા તેવા; સર્વ તણો સરદાર, ચાર બેઠા પણ હું કેમ બેસું બોલતાં કરો વિચાર ॥ ૪૨ ॥ દ્રૌણીક કહે ધીક્કર તુને થયું નહીં આ કાજ; ઉચુ જોઇને શું બોલે છે નથી આવતી લાજ ॥ ૪૩ ॥ પહેલી બહુ ફુલાશ મારિ. સહુને કર્યાં તીછકાર. તાત તણું તેં નામ બોળ્યું ઓ અંધના કુંમાર ॥ ૪૪ ॥ મામો કહે શીદ તકરાર કરે, વીચાર કરી લે હૈએ; એવું જાણજે ઉઘાડે માથે; ઘરમાંજ બેઠા છૈએ, ॥૪૫॥ દુષ્ટે કહ્યુ બરોબર મામા શાનું પ્રયોજન ખોયું; ચાર ચઢીને પ-

STATEMENT showing the books made over to the Collector of Ahmedabad during the year 19   as per Section XVIII of Act XXV of 1867 passed by the Government of India, "Shri Praja Hitartha Mudralaya" Printing Press.

Number.	Title of the book and contents of the title page with a translation into English of such title and the content when the same are not in English.	Language in which the book is written	Name of the author, translator or Editor of the book.	Subject.	Place of Printing and place of publication.	Name or firm of the printer and name or firm of the publisher.	Date of issue from the press or of Publication	Number of seets, leaves or pages.	Size.	Name of Edition.	Number of copies of which the Edition consists.	Whether the book is printed or lithographed.	Price at which the book is sold to public.	Name and residence of the proprietor of the copyright or of any portion of such copyrights
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
૧	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

Proprietor and Manager.

[illegible]

ડેલાં હતા, તેમણે ઊચુ જોયું ॥ ૪૯ ॥ અંધ તણો સુત બેસવા ગયો, કાષ્ટ તણે આસન, ચાર જણાએ વચમા બેસાડયા ભારો દુરીઓધન ॥ ૪૭ ॥ તવ ચારેની વચમાં બેઠો, બોલીયો જરાસન, કેમ પહેલી દીધી સર્વને ગાળો,ઓ આખલાના તન ॥ ૪૮ ॥ શલ્લ કહે કે ઓ દુરીઓધન; ઘરમાં મચ્છવેધ કરજે; તારી મા છે વર વાળી, તેને જઈને વરજે ॥ ૪૯ ॥ દુરીયોધન કહે ચાહ્ય તેમ બોલો, ધારેલું કામ કરશું; રૂપાળી કન્યા કયાં છે જવાની, અમેજ એને વરશું ॥ ૫૦ ॥ એમ માંહોમાંહે ટંટો ચાલ્યો, જુએ ક્ષત્રી સંતાન, શકુનીને દ્રૌણીક આવ્યા કરી ગયા સમાધાન ॥ ૫૧ સકળ સભા બેશી રહી છે, ઉભું થતું નથી કોય; દુષ્ટનો પ્રધાન કરણ રાજા છેવટે ઉભો હોય ॥ ૫૨ ॥ એટલામાં વ્રકોદર બોલ્યો સાંભળો ધર્મ રાય; તમારા ભાઈએ અજવાળ્યું ભરી સભાની માંહ્ય ॥ ૫૩ ॥ વળણ ॥ અજવાળ્યું ભરી સભા મહો, એવે ઉઠયો કર્ણ; કામ તેથી થાશે નહી, એ પણ ઢળશે ધર્ણ.

કડવું ૧૮ રાગ મારૂની ચોપાઈ

બોલ્યા વૈસમપાયે વચન, સાંભળ જનમેજે રાજન; બોલ્યા ધરમ સાંભળ વીર, બેશી રહે થઈને સ્થીર ॥ ૧ ॥ એવે કરણ સભામાં ઉઉઠયો, એનો વાંકો દીવસ રૂઠયો; એને સકળ સભા ભાળે, જઈ ઉભો એ જળ કુંડાળે ॥૨॥ દીઠો દુરીયોધન ભુપાળે, એને પડી પેટમાં ફાળ; આતો કરણ મચ્છવેધ કરશે; એનો રૂપાળી કન્યા વરશે ॥ ૩ ॥ હું તો વરરાય પાછો જાવું, વરે જાનૈયો ખોટો દેખાવું; એવું સમજીને બોલ્યો એમ, કહો કરણ ઉઠયા કેમ ॥ ૪ ॥ બોલ્યો કરણ ખોવાઈ લાજ, કરૂ મચ્છવેધન આજ ॥૫॥ જાન લાવ્યાને પાછા ફરીયે. તેથી વિશ્વમાં લાજી મરિયે, સુણી છત્રપતી બોલ્યો વાત. તમે બેસી રહો મુજ ભ્રાત ॥૬॥ જાવાતો લાજ છો જાય મારી, જોવું કોણ વરે છે નારી; કહી માંમાને બોલાવ્યો; તવ શકુનિ ઉઠીને આવ્યો ॥ ૭ ॥ બોલ્યો દુરીયોધન મુખ એવું, ઉઠયો કરણ તે દીસે કેવું; વરે જાનૈયાને વર રહે, તેથી જગત કેવું કહે ॥ ૮ ॥ માટે સાંભળો કરણ વીર, તમે બેશી રહો રણધિર; કદી કામ કરવા હોય મન, તો તો પાળો મહારૂં વચન. ॥ ૯ ॥ સ્થંભે ચઢી કરો કામ તમો. પણ પરણીએ કન્યા અમો; બોલ્યો કરણ સાંભળો રાય. નથી વરવાની મુજ ઇચ્છાય ॥૧૦॥ કામ કરી ઉતરશું અમો, પછી પ્રમદા પરણો તમો; એમ કહીને દીધું વચન, દીધી

આગના દુરીયોધન ॥ ૧૧ ॥ મામા કામ એનાથી થાશે, હવે એ કન્યા- કયાં જાશે; લોકે મશકરી કીધિ ભારી, પણ કન્યા થૈ મ્હારીને મ્હારી ॥૧૨॥ બોલ્યો મામો વાત મરમની, મેં તો જાણી છે તારા કરમની; બોલ્યો રાય મામા ચીત્ત ધરો, વીવા સામગ્રી ત્યાર કરો ॥ ૧૩ ॥ મામો જઇ બેઠો ઠેકાણે, વસ્ત્ર ઉતાર્યાં કર્ણે તે ટાણે; થયો ભરી સભામાં સ્વ- ચ્છ, એણે ભીડાવી લીધો કચ્છ ॥ ૧૪ ॥ લીધો બાણુનો ભાથો ધનુષ, ગયો પાટીયે ધરીને હુંશ; જોડયા સર્વ સભાને હાથ, પછી થંભે ભી- ડાવી બાથ ॥ ૧૫ ॥ એણે થંભે ચડવાનું મન કીધું;તવ દાશોએ પાટીયું લીધું; રાજા કરણ બહુ બળવાન, દોટ મુકી રવી સંતાન ॥ ૧૬ ॥ એ- તો વાયુને વેગે ચડીયો, જઇ ખીલાને બાજી પડીયો, છે છ ગાઉ ખી- લોને ત્રાંસ, તેણે લટકી ખાવા લાગ્યો શ્વાસ ॥૧૭॥ તવ હરખાયો દુરિ- યોધન, માંમા ચડયો કરણ રાજન; હવે કન્યામાં વ્રત્તિ પેઠી, મામા નિશ્ચે મારે ઘેર બેઠી ॥ ૧૮ ॥ મામો કહે ન બોલીયે કશું. કામ થયા પછી શેર થૈશું; એવે કરણ રાયને જોઇ, આશા મુકી બેઠા સહુ કોઇ, ॥ ૧૯ ॥ એવે કૃષ્ણે વિચાર્યું એમ, હવે કરણનું કરૂં કેમ; એ છે ભક્ત અને દાતાર, એને પીડાયે નહી લગાર ॥ ૨૦ ॥ નહી પાડુ તો કામ કર- શે, દુષ્ટ દુરીયોધન કન્યા વરશે; મ્હારા પાન્ડવ પાછા જાશે, માહારી ધારણા મીથ્યા થાશે ॥ ૨૧ ॥ એમ જાણી નારદ સંભાર્યા તેત્રા આવી ને ઉભા થયા પુછયુ કૃષ્ણને નારદ રૂષી, કહો તમારી કેવી ખુશી. ॥૨૨॥ કહ્યું કૃષ્ણે કરણને ઉતારો; ધાર્યો મનસુબો મ્હારો;તવ નારદજી કહે વારૂ, જુઓ જુકતી કરી ઉતારૂ ॥ ૨૩ ॥ વળણ ॥ ઉતારૂં હું કર્ણને જોજો જુક્તી આજ; વલ્લભ વદે એમ બોલને; ગયા નારદ મહારાજ॥

કડવું ૧૯ રાગ સોભાગ્યની દેશી

વૈશમપાયે એણિપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારિ વ્રજને સંભળાવું;મચ્છવેત્રનો મહોમાય ॥૧॥ નારદ રૂષી થાતા ખુશિ દ્રુપતીને ધામ ગયા;તવ સતીયે બે ભુજ જોડયા;શ્રીંકર પર કરિ દયા ॥૨॥ પધારો મ્હારાજા પધારો મ્હારાજા, મુને કરિપાવન;એમકહીનબેસવા માટે,કન્યા- યે આપ્યું આસન ॥ ॥ તવ નારદજી આસન બેઠા, જાણે અતી ઉચ્યા- ટ; શિશ ધુણાવે હોઠ ફફડાવે, બે ભુજ દીધા લેલાટ ॥ ૪ ॥ આંખ્યોમાં ઝરઝરિઆં લાગ્યા, ઉતારિ નાંખ્યું મુખ; દ્રુપતી તવ પુછવા લાગી

મ્હારાજ શું દલ દુખ. ॥૫॥ આ વેળા તો હરખવું જોઇએ. તેમ છતાં શી ઉદાશી; સામું કહેજો સોગન મ્હારા, કેમ થયા નીરાશી ॥૬॥ નારદ કહે શું પુછે છે; તારી ચીંતા નથી તનેઃ તારે માટે પેઠિ ઉદાસી ગભરાટ થયો મને, ॥૭॥ દ્રૂપતી કહે ઓરે મ્હારાજા દલમાં ન ધરશો દુઃખ શા સારૂ મનમાં મુજવાવો કહી દો મ્હારે મુખ ॥ ૮ ॥ નારદ કહે સ્થંભે ચઢયો છે, તેની તું ન જાણે વાત; પુછી જો તારી દાશીયોને,કોણ કર્ણની માત. ॥૯॥ નથી એના માબાપ જગમાં, કુળહીન જાતીમાં રાશિ; વળી જગતમા લાંછન મ્હોટું એનિ જનંતા દાશી ॥૧૦॥ ક્ષત્રીની પુત્રી દાશીના પુત્રને, પરણે તો આહાકાર; વાળ નથી રાજ્ય વંશી, કરી લે કાંઇ વીચાર. ॥૧૧॥ સહુ લોક વાતો કરવા લાગ્યું અવળી ગંગા વહેશે; નેવ તણાં નિર મોભે ચઢવાનાં, રાજ્યની કન્યા લેશે ॥૧૨॥ એવિ વાતો ચાલી છે તારી, સાભળી કાળજુ બળીયું તેથી તુજને કહેવા આવ્યો,ભવીષ્ય વાંકુ વળીયું. ॥૧૩॥ એ બાઇ વર કાંઇ મળે નહી તો, વોખ ઘોળીને મરજે. પણ આવાને કાઢને પાછો, બીજો મળેતો વરજે, ॥૧૪॥ એવા વચન સાંભળી બોલી દ્રૂપતિ મુખ વચન; એ મ્હારાજા હેઠે ઉતારૂં નહિ, વરૂ દાશી તન. ॥ ૩૬ ॥ એમ કહિને આગના કીધી, જાવો દાશી તમે ચાર, જળકુન્ડાળે જઇને શંખ વગાડી જાહેર કરો વીચાર ॥ ૧૭ ॥તવ ચાર દાશી શંખ લેઇ ચાલી,ઉતારવા તે ઠામ; નારદ કહે જાવું છું હુંતો ન લેશ મ્હારૂં નામ ॥૧૭॥ એમ કહી અંતરધ્યાન થયા, સૌ સભા જુએછે ખુબીઃચાર દાશી સભામાં આવી જળ કુંડાળે ઉભી. ॥૧૭॥ શંખ વગાડી નાદજ કીધો, સાંભળ રાજા કર્ણ; જોજે તું મચ્છવેદ કરતો, ઉતર પાછો ધરણુ ॥ ૧૯ ॥ રાજની કન્યા નહી વરે તુને, તારીતો જાત છે રાષી. એક તો પ્રધાન બીજુ છે લાન્છન, તારી જનંતા દાશી ॥૨૦॥ તે માટે તને નહી વરે કન્યા, માટે કરીશ નહી કામ; કામ કરીશ તોયે પાછો જવાનો, સાંભળે છે તમામ. ॥ ૨૧ ॥ એવું કહ્યું શંખને શબ્દે સાંભળ્યું કર્ણે કાન; અરરર મુજને મેહેણું દીધું કીધું મ્હારૂ અપમાન ॥૨૨॥ એમજ જાણિ સ્થંભને વળગ્યો, ઘણોક ક્રોધે ભરિયો; ભરી સભામાં લાજ લીધો, ખરખર નીચે ઉતરીયો ॥૨૩॥ દાશી શખ વગાડીને નાઠી, જતી રહી મહેલમાંય; કર્ણ ઉતરી ધરણુ આવ્યો મોઢું ઉતરીયું ત્યાંય. ॥ ૨૪ ॥ દુરીયોધન કહે કરણ વિરા, કન્યાયે લીધી લાજ; વરવાની મેં આશા રાખીતી પણ જઇશ પાછો આજ. ॥ ૨૫ ॥ કરણ કહે હવેજો મરચા જોઇતો કોણ કામ કરે. કેની માથે સુઠ ખાધી છે, મ્હેણું

દેનારીને વરે ॥ ૨૬ ॥ હવે કરૂ અન્યા લેઉ એ કન્યા,રીસ ઘણી છે મનઃ આભને અવની એક થશે પણ, પરણાવિ લૈ જાઉ તને ॥ ૨૭ ॥ ધીરજ ધરજે નીશ્ચય કરજે, જાણજે કન્યા તારી; દુરીયોધન કહે સાંભળો માંમા, થઇ હવે મ્હારીને મારી ॥૨૮॥ માંમે કહ્યું કે કરણ બોલ્યો,તેમાં ન રાખીશ વ્હેમ;દુરીયોધન કહે કોક કામ કરશે, ત્યારે કરીશું કેમ ॥૨૯॥ કરણ કહે કોક ચઢીને, કામ કરે ભલી પેર; એટલે તેને ઉતરતામાં, એક બાણ મારૂ ઠેર ॥૩૦॥ કન્યા કોઇને વરવા ન દેવું, તુજને શી ચીંતા પેઠી; છત્રપતી કહે સંદેહ ટળીયો, હવે મારે ઘેર બેઠી ॥૩૧॥ પછી સૌ સભા બેશી રહીને, ઉભુ થતુ નથી કોય દ્રૂપત રાજા ઘણો ગભરાયો; હવે વલે શી હોય ॥૩૪॥ કામ થતાં કન્યાયે કહેર કીધો, ક્રોધે ભરાયો કરણ, વીવેક વિવા નથી થવાનો, થાશે કન્યાનું હરણ ॥૩૫॥ તે જોવું પડશે માહરી આંખે, તેથી ભલુ મ્હારે મરવું; ઘેર જઇને વીખજ પીવું, માહરે જીવિ શું કરવું ॥૩૬॥ વળી જાણ્યું કે કોઇ ઉઠે છે, જેવા લાગ્યો ચોપાસ પણ સભામાંથી કોઇ ન ઉઠયું, પુરણ પડીયો ત્રાસ; ॥૩૭॥ દ્રૂપતે કહ્યું દ્રોણીકજીને, જઈ આવું જરા ઘેર; એમ કહીને ત્યાંથી નીકળીયો,ધારી મરણની પેર ॥૩૭॥ વળણ॥ મરવું ધાર્યું મન થકી સાંભળજે તું રાય; વ્યાસ વલ્લભ કથા કહે, સભામાં શું થાય.

કડવું ૨૦ રાગ સાખિનિ ચાલ

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા,સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારી તુજને સંભળાવું, મચ્છાવેધન મહિમાય ॥ ૧ ॥ સ્વયવરમાં વાતો ચાલી,કોણ ઉઠયું કામ કરવા, તેથી દ્રૂપત ઘણો ગભરાયો,ઘેર ગયો એ મરવા ॥૨॥ અરેરે આપઘાત એ કરશે, રહી રૂપાળી ક્ષત્રાણિ; બીચારાયે ખરચ કર્યો તે સર્વ થયો ધુળધાણી ॥૩॥ એવામાં બળભદ્રજી બોલ્યા સાંભળો શામશરીર; દ્રૂપતનું ધાર્યું ધુળ મળીયું,ઓરે માહરા વીર ॥૪॥ માટે મુજને દયા આવેછે, કહેતો ઉભો થાવું; મચ્છવેધન કરવાને માટે; સભામાં પાટીયે જાવું ॥૫॥ તવ પ્રભુએ એમ વિચાર્યું, તરછટ કથલે ઘાટ; જેટલા ચડયા તેટલા પડયા, પાંચ પાંડવને માટ ॥ ૬ ॥ વળી પાછા મોહોટાભાઇ ઉઠે એમ જાણી બોલ્યા મર્મ; હું ન્હાનોને તમે મોહોટા; કેમ ન રાખો શર્મ ॥૨૭॥ બાળપણમાં શું ગતી ગઇ તે; થઇ વરવા ઇચ્છાય;એવાં પ્રભુનાં વચન સુણી, બળદેવજી શરમાય ॥૮॥ હળધારી કહે ઓરે

વીરા નથી કન્યાપર પ્રેમ; દ્રૂપતનું થાય છે ધુળધાણિ: દશા આવે છે એમ. ॥૯॥ આ વેળા કુન્તા ક્રોધનો, હોય કોઇ કુંમાર; તો તો સવામણ સોનાની મચ્છા, ટકે ન આટલી વાર, ॥૧૦॥ કૃષ્ણ કહે કુન્તા કુંવરનું, કષ્ટ તમે શું કાપો,પાંચમાનો એક દેખાડુ તો, તેને તમે શું આપો, ॥૧૧॥ બળદેવ કહે બતાવો બંધુ, બરોબર ઓળખી લેવું. તો તો આજ લગીનું સુકીત, તેને અરપી દેવું ॥ ૧૨ ॥ વિઠ્ઠલ કહે વચન આપો બળદેવ વચને ચડીયા; અંતરયામી વચન લેઇને ખડ ખડ હસી પડીયા ॥ ૧૩ ॥ પાન્ડવ શાના વચન શાનું, મશ્કરી કરશે કોય; ત્રણ ત્રણ વરશો એમને થયાં પાન્ડવ તે કયાંથી હોય ॥ ૧૪ ॥ બળદેવને ક્રોધ વાપ્યો, કેમ હસી કાઢે તું તો; મારી મશ્કરી તેં કરી શું તારા જેવડો હું તો ॥ ૧૫ ॥ તવ પ્રભુ કાંઇ બોલ્યા નહીને, ઉઠી ગયા ને વાર, રાજ્ય સભામા સચરિયાએ, પોતે જુગદાધાર. ॥૧૬॥ ભીષ્મ વિદુર ને દ્રોણ બેઠા, ચોથા ક્રીરપાચાર, હસતે મોઢે આવીયા ત્યાં પોતે દેવ મોરાર. ॥૧૭॥ તવ બોલાવ્યા ભીષ્મ પીતાયે, પધારો પુરૂશ પુરાણી જુઓ બીચારા દ્રૂપતકેરૂં ખરચ્યું થયું ધુળધાણી. ॥૧૮॥ દુરીયોધન પડયો ચઢીને બોળ્યું અમારૂં નામ, અત્યારે અમારા પાંન્ડવ હોય તો, તરત કર્યું હોય કામ ॥ ૧૯ ॥ અંગારો રહ્યો હીરા હડતાયા.ત્યાં શો અમારો ઉપાય, એટલે સત્ય પુરૂશોના પ્રત્યે બોલ્યા યાદવ રાય ॥૨૦॥ પાન્ડવના તમે વખાણ કીધાં, શું તેમનું કષ્ટ કાપો; પાચમાનો કહી એક બતાવું, તેને તમે શું આપો ॥ ૨૧॥ તવ ચારે સંચરોયા એમ બોલ્યા, બતાવો ઓળખી લૈયે; અમારા સુકોત આજ સુધિનું, તેને અરપી દૈયે ॥૨૨॥ વનમાળી કહે વચન આપો, તવ દીધાં વચન; એટલે ખડ ખડ હશી પડયા, પોતે જુગજીવન.. ॥૨૩॥ ભીશ્મ પીતા કહે કેમ હસો છો હસવું આવ્યું શેમાંથી; પ્રભુ કહે તમે વચન દીધા, પાંડવ તે હોય કયાંથી. ॥૨૪॥ ભીશ્મ પીતા કહે સાબાશ તમને, ઓરે દેવાધી દેવ; વ્રદ્ધ થયા પણ મશ્કરીની, ન ગઇ તમારી ટેવ ॥૨૫॥ ગોવીંદ કહે ગમ્મત ઘડી, કહી પ્રભુ સંચરિયા; જઇ પોતાને આસન બેઠા, વચન પોતે વરીયા ॥ ૨૬ ॥ ભક્તને માટે ભુદરજીને, ક્ષણીક ચીંતાય; આગળથી ફેરવો કરા મુકી; ભક્તીને વશ જગરાય. ॥ ૨૭ ॥ એવે દ્રૂપત ઘેર ગયોને, સંચર્યો સાતમે માળ; વિશનો પ્યાલો ઘોળીને ભરીયો વ્યાસજી ઉપર કાળ ॥૨૮॥ ચોધારે આંસુ ચક્ષુમાં ચાલે, કરે અતી પરીતાપ; વેદમ વ્યાસજી હું તો મરૂ તે તમારે માથે પાપ. ॥ ૨૯ ॥ એમ કહીને પ્યાલો પોતે, મોઢે માંડયો જે વારે; વેદમ વ્યાસજી આવીને

ઉભા, પાડયો પ્યાલો તે વારે ॥૩૦॥ તમાચો મારી ઢોળી નાંખી, મુખ વધ્યા વચન; શા શારૂ આપતાત કરે છે, ઓરે મુરખ જન ॥ ૩૧ ॥ દ્રુપત કહે ઓરે મહારાજા, તમે તો શત્રુ માહારા, જગતમાં વગોણું કરાવ્યુ, બતાવ્યા ઉપાય સારા ॥ ૩૨ ॥ કહેણી કરાવી વિશ્વમાં માથે, પઇસામાં મુશ્રી પુળી, એક રૂપાળી દીકરી સારૂ સૌને ચઢાવ્યા શુળી. ॥ ૩૩ ॥ એવું લાંચ્છન માથે આવ્યુ, હવે જીવી શું કરૂં; તમારા કહેવા પ્રમાણે કર્યું તે, વિષ ઘોળીને મરૂં ॥ ૩૪ ॥ તમોએ માઠી મતી મને દીધી, કામ કોથી નવ થયું. પાંચ પડયા ને છઠો ઉતરીયો, માંછલું અદ્ધર રહ્યું ॥૩૫॥ વળતી વેદમ વ્યાસજી બોલ્યા શું ગભરાયો છેક; તારી પુત્રીના લાયક ન્હોતો, એમાંનો વર એક ॥ ૩૬ ॥ દ્રુપત કહે પુત્રીના લાયક કેમ જણાતો નથી; વ્યાસ કહે આવ્યો છે સભામાં, કામ ઉપર નહી મતી ॥ ૩૭ ॥ કન્યાની એને નથી ઇચ્છા નહી જસ લેવાનો પ્રેમ દરૂપત કહે પ્રેમ વીનાને ઉઠાડું કરી કેમ કેમ ॥ ૩૭ ॥ વ્યાસજી કહે જા તું સભામાં, ગોરને લૈ પરવરજે; રાજા રૂશી જાદવ લોકો, ત્રણે સભામાં ફરજે ॥ ૩૯ ॥ હાથ જોડીને સ્તુતી કરજે, ધરજે પુરણ પ્રેમ; ઉઘાડે છોગે કહેજે સભામાં, જેમ તને કહું તેમ ॥ ૪૦ ॥ કહીએ રૂપ રંગનું કામ નથી, ક્ષત્રી જોઇએ આપ; જાત છુપાવી બેશી રહેતો બ્રહ્મહત્યાનું પાપ ॥ ૪૧ ॥ એટલે ઉઠશે પાપના ભયથી, ચાલશે એની હામ: તેનામાં રૂપ રંગ નહી હોયે, પણ તે કરશે કામ ॥ ૪૨ ॥ દ્રુપત કહે વારૂ મહારાજા, પાળું છું તમારી વાણ; તેમ છતાં કામ નહી બનેતો, કાઢીશ માહારો પ્રાણ ॥૪૩॥ એમ કહીને રાજા ઉઠયો, વ્યાસજી થયા વિદાય; દ્રુપત રાજા આંસુ લુછીને. ચાલી આવ્યો સભામાંય ॥ ૪૪ ॥ દ્રૌણીકને કહ્યું ઓરે મહારાજા, ચાલો તમે મુજ સાથ; એમ કહી સાથે લઇ ગયો, જાદવમાં જોડયા હાથ ॥૪૫॥ વળણ ॥ પ્રથમ ગયો જાદવ મહી, છે દ્રૌણીક ગોરસાથ, વ્યાસ વલ્લભ કહે કરગરે; સહુને જોડી હાથ.

કડવું ૨૧ રાગ ઝુલણાની ચાલ.

અરે કોઇ ઉઠો ઉઠો રાય; મચ્છા વીંધી વરો કન્યાય; અરે મચ્છ વીંધી વરો કન્યાય; હું તો કહુ છું લાગી પાય, ટેક જાદવ સભામાં દ્રુપત કહે છે, કોઇ કરો માહારૂ કામ; નહી તો મહારી મશ્કરી થાશે, જાશે ક્ષત્રીનું નામ; અરે કોઇ ઉઠો. ॥૧॥ રૂપ રંગનું કામ નથી ને ક્ષત્રી જોઇએ આપ; જાત છુપાવી બેશી રહે તેને, બ્રહ્મ હત્યાનું પાપ. અરે. ॥૨॥

સર્વ જાદવ તવ પડ્યા વીચારમાં દ્રુપત દેછે પહોણ, જાત છુપાવીને બેઠેલો. છે આપણામાં કોણ અરે ॥૩॥ જાદુ કુળમાંથી કોઇ ન ઉઠયું, રાજા ઘણો ગભરાયો; આક્રંદ કરતો આંસુ ભરતો, રાજ્ય સભામાં જાય અરે, ॥૪॥ તવ દુરિયોધન મામાને તેડયો, જુઓ ગોરછે લાવ્યો; ઘેર જઇવીચારી માહારો, વીવા કરવા આવ્યો. અરે ॥ ૫ ॥ તવ દ્રુપત કહે રૂપ નવ જોઇએ; ક્ષત્રી જોઇએ આપ; જાણી જોઇને બેશી રહે તેને બ્રહ્મહત્યાનું પાપ અરે ॥ ૬ ॥ દુરિયોધન કહે જુઓ માંમા, મુરખો દેછે પાપ; જાત છુપાવિને બેઠેલો શીયો છે એનો બાપ અરે ॥ ૭ ॥ મામો કહે છે ફાંફાં મારે, મનમાં નીશ્ચે મને, છેવટ એન આવવું પડશે, કન્યા લેઈ તુજ કને અરે ॥ ૮ ॥ રાજ્ય સભામાંથી કોઇ ન ઉઠયું, દ્રુપત અતી અકળાય; આક્રંદ કરતો ને કરગરતો, બ્રહ્મ સભામાં જાય અરે ॥ ૯ ॥ ત્યાં ચાલ્યો ફરવાને કરગરવા; સહુ સભા જોઇ રહે છે; હાથ જોડીને નમ્રતા પુર્વક; કેવું સભાને કેહે છે, અરે ॥૧૦॥ રૂપરંગનું કામ નથી મ્હારે; ક્ષત્રી જોઇએ આપ, જાણી જોઇ જાત છુપાવિ ન ઉઠે, તેને બ્રહ્મ હત્યાનું પાપ. અરે ॥૧૧॥ તવ ધર્મ કહે અરજુન વીરા વિચાર કરો દલ સાથે, જાત છુપાવી આપણે બેઠા, પાપ આપણે માથે અરે ॥ ૧૨ ॥ ભીમ કહે સાચું છે વિરા, કહોતો દંડવત દાખું; નહી ચડવું પડવું કૈં કરવું, થંભ ઉપાડી નાંખું; અરે ॥૧૩॥ ધર્મ કહે તમે બેઠા બેઠા, ગુણ ગોવિંદના ગાવો; અરજુન વિરા કુળના હીરા, ઉઠો ઉભા થાવો; અરે ॥૧૪॥ ભીમ કહે ભલે અરજુન ઉઠો; હું બહુ રાજી થાવું કામ કરીને નાંખજો પડતું; તમને ઝીલવા આવું. અરે ॥ ૧૫ ॥ અરજુન કહે તમે બેશી રહોનો, ઉઠુ મ્હારા વિર; ભીમસેન ભાઇ ચીંતા તમારી, રહેશે મ્હારે શરિર. અરે ॥ ૧૬ ॥ વળણ ॥ તવ ભીમ કહે ચીંતા તજો એરે મ્હારા વિર; વલ્લભ વદે વાયુ તને, દીધી ધારણ ધીર.

કડવું ૨૨ રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીહેર બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, મચ્છવેધ મહીમાય ॥૧॥ ધર્મ રાયની આજ્ઞાથી, ઉડયો ઇંદ્રનો તન, મોઢે ને માથે કેશ ઉગેલા, જોઇ રહ્યા જનારા, તંગીયો કુરતુ અંગ પેહેરેલુ, ફાળીયું બાંધેલું શીશ, મારગ જોઇને સભામાં પેઠો, જપતો શ્રી જુગદિશ ॥૩॥ દ્રુપતરાજા લાગ્યો નીરખવા, અ-

કોણ ઉભુ થાય; બ્રહ્મ સભામાં આગળ આવી,ક્રૂમને લાગ્યો પાય ॥૪॥ ઓ મહારાજા આગના આપો; સ્થંભે ચડું હું આપ;મચ્છાવેધનું કામકરૂ તમારે પુન્ય પ્રતાપ ॥ ૫ ॥ તવ ક્રૂમરૂશી ગાભરા બન્યા,આણે તો આ- બરૂ લીધી; વિધારથી આગના માગે, કેવી ફજેતી કીધી ॥ ૬ ॥ વિ- ધારથી સહુ વિસ્મય પામ્યા, આ તે શું કહેવાય; મચ્છવેધ કરવી આ ગ્ના માંગે, સાચું જુઠુ કળાય ॥૭॥ એવે અંતરયામી ઉઠીને, આગ્યા બ્રહ્મ સભાય;એટલે એમને પુછવા ચાલ્યો,સામો ક્રૂપતરાય॥૮॥ઓ મા- હારાજા આ કોણ ઉઠયું દિસે કુપાત્ર; પ્રભુ કહે કુપાત્ર એ ન્હોએ, જાણજે તારો જમાત્ર ॥ ૯ ॥ ક્રૂપતને તવ માઠું લાગ્યું, મહારાજ બોલો વીચારી; ન કહેવાનું વચન કહોછો, ઘેહેલા થયા ગીરધારી ॥૧૦॥ ડા- હાપણુ તમારૂં હવે મેં જાણ્યું, કટુ વાણિ થઇ કેવી; પ્રભુ કહે તે ખોટુ પડે તો કરીશ માહારો બનેવિ ॥ ૧૧ ॥ તવ. ક્રૂપત વિચારમાં પડીયો આ શું બોલે અવીનાશ પછી બેઉ આગળીએ વળગી, ગયા ક્રૂમની પાસ ॥ ૧૨ ॥ આવો ક્રૂમને કહે લાગ્યા. કૃષ્ણે કર્યું ચરીત્ર, ઓ મહારાજા આગનાં માગે શુ એ તમારો મીત્ર ॥ ૧૩ ॥ એટલે ક્રૂમને જ્વાળા ઉઠી વિકટ વિચાર ધાર્યો મોહન સરખા મસ્કરી કરે, મુને લજવિ માર્યો ॥ ૧૪ ॥ ક્રૂમરૂશી કહે કૃષ્ણ પ્રભુજી; હું ઓળખું નહિ એને પ્રભુ કહે ઓળખો નહીતો આવિ નમ્યો છે શેને ॥ ૧૫ ॥ એવું સાંભળી અતી અકળાય, રિસ હળાહળ લાગે,ગોવીંદ કહે ન ગભરાશો. શુ તમ પાસે માગે ॥ ૧૬ ॥ ક્રૂમરૂશી કહે કૈડવો કાપડી,દીવસ એનો રૂ ઠયો આગના માગે છે મહારી પાસે મચ્છવેધ કરવા ઉઠયો ॥ ૧૭ ॥ પ્રભુ કહે ત્યારે આગના આપો, થવાનુ હશે તે થાશે સ્થંભે ચઢશે મેહેનતપ- ડશે તેમાં તમારૂ શું જાશે ॥ ૧૮ ॥ ક્રૂમ કહે કેમ એવું બોલો, આગના કેમ અપાય; એનાથી કામ બન નહીતો, વચન મીથ્યા જાય ॥ ૧૯ ॥ પ્રભુ કહે કાંઈ નહી જાય મીથ્યા, શં કરવા મત તાણો; ક્રૂમરૂશિકહે હું ઓળખુ છુ તમે તે વાત ન જાણો ॥૨૦॥ મહારા મઠ પાશે રહેનારૂં. ગો વિંદ ગુણ ગાતુ તું;અન્ન તણા ઉધારા નીત્યે કોઠાં બીલાં ખાતુતું ॥૨૧॥ તેને રૂપાળી કન્યા દેખી ચડવાનું થયુ મન; એવાને આગના શું અપાવો ઓરે જુગજીવન ॥ ૨૨ ॥ પ્રભુ કહે ગમે તેમ હશે, તે ન કરો વિચા- ર; તમે તમારે આજ્ઞા આપો શીદ કરો છો વાર ॥ ૨૩ ॥ એટલે રીશ ભર્યા બોલ્યા રૂશી; સંકટ તારૂ જાજો; પ્રભુને ને મહારે વચને, જા કામ તુજથી થાજો ॥ ૨૪ ॥ પ્રભુએ આગના અપાવી મારે, તે ફળ તુને

મળજો; શીશ નમાવી અરજુન બોલ્યો, વચન તમારૂ ફળજો ॥ ૨૫ ॥ એમ કહી નીચી દ્રષ્ટીએ. ચાલ્યો સતા સુત સુખો; સકળ સભા જોઇ રહી છે, જઇ જળકુન્ડે ઉભો ॥ ૨૬ ॥ પછી પ્રભુએ કહ્યું ધ્રુપદને એની કને તું રેહેજે; હું મ્હારા આસન પર જાવું, જે જોઈએ તે દેજે ॥ ૨૭ ॥ એમ કહી આસન બેઠા, છત્રપતી આચરે, જુઓ મામા દ્વારીકા વાળો કાળો દેડાદોડ કરે ॥ ૨૮ ॥ મામો કહે છો ફાંફા મારે. છાને મરે રહ્યુ મથી; રૂપાળી તુને પરણ્યા વીના, છુટકો થવાનો નથી ॥ ૨૯ ॥ એવે અરજુન ઉભો રહયો છે, દલમા નથી કાંઇ દુખ; દુર્યોધન વાંકોવળી વળી, જુએ એનું મુખ ॥૩૦॥ નેત્ર નાસીકા ચહેરો જોઇને, મામને કહ્યું આ કેવો;મુજને તો આભાશ પડે છે,જાણે જાણે અરજુન જેવે ૩૧॥ મામો કહે અરજુન હશે તો થાશે કાળો કહેર. ભીમ ગમે ત્યાં સંતાયો હશે, જવા ન પામોયે ઘેર ॥ ૩૨ ॥ દુરિયોધન કહે તમે તપાસો, આને અરજુન કોઇ; માંમે જોઇ વીચારિ કહ્યુ આતો અરજુન ન્હોય, ત્રણ ત્રણ વર્ષનાં વ્હાણાં વ્હાયાં; નથી વાર થઇ થોડી, હોયતો જરાયે ન રહે છાના, થઇ ગયા રાખોડી ॥ ૩૪ ॥ દુરિયોધન કહે સાચુ માંમા, હવે, ટળ્યો મ્હારો વ્હેમ; મુએલા કયાંથી હાંઇ આવે. કાં અરજુન કાં ભેમ ॥૩૫॥ મનથી પરણે મનથી રાંડે, મુરખ કરે મનસુબા, એવે અરજુનની સામા; ધ્રુપત દ્રોણીક ઉભા ॥૩૬॥ ધ્રુપત કહે ઉભા થનારા. સ્વારથ આજ અમારો; જે જોઇએ તે સામગ્રી માગો, શું જોઇએ તમારે ॥ ૩૭ ॥ અરજુન કહે ધ્રુપત રાજા, કષ્ટ અમારૂ કાપો; બાણ ધનુશ ને બાણનો ભાથો એટલું અમને આપો ॥૩૮॥ તવ ધ્રુપતે આજ્ઞાકીધી, શેવકને તેવાર; દાસોએ લાવીને આગળ મુકયા, દસ વીસ ત્રીસ હથીઆર ॥ ૩૯ ॥ અરજુન આયુધ જોઇને બોલ્યો, માપ મ્હારૂ તમે માપો, આ હથીઆર કામના નહી એ,કે કરણના આયુધ આપો ॥ ૪૦ ॥ તવ ધરૂપત ગયો કરણ કને,ઉઠયો ઉઠયો આ કામ કરનાર;તેતોમહારીકને માગે, તમારાં હથીઆર ॥૪૧॥ માટે કીરપા કરીને આપો. કામ હું રંકનું થાય, કરણ બોલ્યો દુરીયોધન કહે તો, આયુધ એ અપાય ॥૪૩॥ ધરૂપત દુરીયોધન કને આવ્યો, માહરૂ કષ્ટ કાપો, તમારા કરણરાય કનેથી. ધનુષ બાણ અપાવો ॥ ૪૩ ॥ તવ દુરીયોધન ગાજીને બોલ્યો, આઘો જા દુરમતી; કોણ કુજાતી ઉભો કર્યો છે. આયુધ મરવાના નથી ॥૪૪॥ તવ ધરૂપતરાય અળગે ઉભો, ગભરાયું ઘણું મન; એટલે આસનથી ઉઠી આવ્યા,પોતે જુગજીવન ॥ ૪૫ ॥ ધરૂપતને કહ્યું કેમ ગભરાયો, કેમ વીપ્રીત થઇ બુધ; ધરૂપત કહે ઉભા થનારે, કરણના મા-

ગ્યાં આયુધ ॥ ૪૬ ॥ દુરીયોધનને ના પાડી, હવે શો ઉપાય; પ્રભુ કહે હ-
થીઆર અપાવું, કહેજે હાયે હાય ॥૪૭॥ એમ કહી ગયા પાપીની પા-
સે, ઓચર્યા હરજી એમઃ છત્રપતી એ આયુધ માગે, આપતા નથી કે-
મ ॥ ૪૮ ॥ આયુધ આપવા કબુલ કરો, રાયને પેચમાં લાવી, કામ ન
થાય તો કન્યા દે તમને, એવું લ્યોને લખાવી ॥ ૪૯ ॥ પછી દો આયુ-
ધ ઉઠનારને, શું જંગલી સ્થંભે ચડશે; ટાંટીયા એના અમળાઇ જાય
છે, થરથરી હેઠા પડશે ॥ ૫૦ ॥ એટલે કન્યા તમોને દેશે, પેહેરામણી
પુરાપાટ; કહેતા હોતો ઉપર રહિને,ઘડાવું તમારો ઘાટ ॥ ૫૧ ॥ દુરીયો
ધન કહે વાવા મહારાજા, ધરૂપતને ચડાવો; લખાવરાવી કબજે નાંખો,
મહારો ઘાટ ઘડાવો ॥ ૫૨ ॥ તવ પ્રભુએ રાયને તેડયો, બોલ્યા મુખ વ-
ચનઃ જો દસ્તાવેજ કરી આપે તો, આયુધ દે રાજન ॥ ૫૩ ॥ ઉભો થ-
નારો સ્થંભે ચઢીને, કરે મચ્છવેધ કામ; તો તો તે કન્યાને વરે, ખુશી
છે તમામ ॥ ૫૪ ॥ પણ એનાથી થાય નહીં તો, કન્યા તું રાયને આપે;
ઉભા થનારાંનાં નાકને કાન તે છત્રપતી હાંઇ કાપે ॥ ૫૫ ॥ એવું લ-
ખો તાબાના પતરે, તો આપ હથીઆર;એમ કહી ને સાન કીધી; લખ-
વા જુગદાધાર ॥ ૫૬ ॥ તવ ધરૂપતે લેખ લખીઓ, તાંબાને પતરે સાર;
માંમાએ કહ્યું દુરિયોધનને, નથી કામ થનાર ॥ ૫૭ ॥ ઉભા થનારા-
ના ચરણ બેઉ જાય છે ફરિ લીધો, કન્યા તારા કરમની છે, ઠીક લીધી
લેખ કરી ॥ ૫૮ ॥ દુરિયોધન કહે પત્ર લ્યો આ, વિવા સામગ્રી કરો
ઉઠનારાનું નાક કાપવા, વશી મુકજો છરો ॥ ૫૯ ॥ માંમા હું એવું
જાણતો તો, કૃષ્ણ છે આપણા દ્રોહી; પણ એમણે આપણું ભલું કીધુ,
ગુણ ન ભુલવો કાંઇ ॥ ૬૦ ॥ સાબાસ પ્રભુ શાબાશ પ્રભુ; તસ્દિ લીધી
મુજ માટે; પ્રભુ કહે ઉપર રહિને, કરીશ તમારો ઘાટ ॥ ૬૧ ॥ તવ દુ-
રીઓધન રાજી થયો, સમજ્યો ન અવળી વાણ; કર્ણ કને માગીને
આપ્યાં, ધનુષ ભાથો બાણ ॥ ૬૨ ॥ જઇ ધરૂપતે અરજુનને આપ્યાં;
ઉલટ અંગેવાધે, કુન્તી સુતે આયુધ લઈને, ભેરવ્યાં ડાબી ખાંધે ॥૬૩॥
પ્રભુ જઇ સીંહાસન બેઠા, કામ કર્યું ધરી પ્રેમ, એટલામાં દુરીયોધનને
તો, પડયો પેટમાં વ્હેમ ॥૬૪॥ અરજુને જ્યારે વડ વીંધ્યો તો,તે વારેથ-
યું તું આમ; કર્ણનાં હથીઆર લઇને, અર્જુને કર્યું તું કામ ॥ ૬૫ ॥
માટે મામા અરજુન હોયે, મુને પડેછે વ્હેમ; માંમો કહે અરજુન હોય
તો ભીમ તો ઢાંકરો રહે કેમ ॥ ૬૬ ॥ એવી રીતે મન વાળીને બેઠા
સાંભળને રાજન; પછી અરજુન જળ કુંડાળે, કરે પ્રભુનું સ્તવન. ॥

॥૬૭॥ વળણ॥ સ્તવન કરે પ્રભુ તણું, જોડીને બે હાથ; વ્યાસ વલ્લભ એમ ઓચરે; જપતો દીનાનાથ.

કડવું ૨૩ બાવલિયાને દેખી રે એ રાગ.

રણછોડા રણછોડારે રે રે હો.તેમાં શોભા તમ તણીરે.॥ટેક॥ બોલ્યા બોલ્યા વૈસમપાયે વચન,સાંભળ સાંભળ જનમેજે રાજન,અરજુનજીએ કરવા માંડયું છે સ્તવન. રણ.॥૧॥ પ્રભુ મારે માંથે પાપનું રણ ચઢીયું બ્રહ્મહત્યાના ભયથી અત્યારે ઉઠવું પડીયું,કોને કાજે કરેલું કામ રખડીયુ રણ ॥૨॥ પ્રભુ નથી ઉઠયો કન્યાનું રૂપ જોઇ,નથી ઉઠયો વીશયજાળમાં મોહી, પ્રભુ નહી રાખે લજ્યા તુમ વણ કોઇ. રણ. ॥ ૩ ॥ કુબુધીના કૌરવે કપટ કીધાં, નાક કાન કાપવા માહરાં લખી લીધા, દ્રુપતરાયે લખીને પત્ર સાંપી દીધાં રણ. ॥ ૪ ॥ નાક કાંન જાળવી લેજો ગીરધારી, નહી તો થાશે વિશ્વમાં ફજેતી અમારિ, તે ફજેતી જાણીશ પ્રભુ હું તમારી રણ ॥ ૫ ॥ મળે જશ તેના ભોક્તા તમે મોરારિ; ઉભો થયો પાપનો વીચેક વિચારી. સઘળે શોભા રાખીને લીધા છે ઉગારી, રણ. ॥૬॥ વડવેધનમાં ગુરૂની લજ્યા રખાવી, વિશ મોદીકથી વ્રકોદર લીધો બચાવિ.લાખાગ્રના અગ્નીથી દીધા છોડાવી રણ. ॥૭॥ હેડંબાસુર ચોરી કરી ગયો જે વારે. ભીમને સામરથ આપ્યું સામળીઆ તે વારે, ધાતાધયા નથી તમે તો કેવારે રણ. ॥૮॥ કમીરાને ત્યાંથી છોડાવ્યા શ્રી શામે રાખો લજ્યા ઉગાર્યા સકળ મુકામે,તેવી માહારી લજ્યા રાખવાનીઆ ઠામે રણ. ॥૯॥ નથી સ્વંભે ચઢવાનું સામર્થ માહારૂં,માહરે માથે સાચો ધણી હું તને ધારૂં. માટે મુને દેજે સામળીયા સામર્થ તારૂં.રણ, ॥૧૦॥ વળણ. સામર્થ દેજો તમ તણું, યશ લેવો તમ હાથ; વ્યાસ વલ્લભ કહે કથા, રીજ્યા દીનાનાથ.

કડવું ૨૪ રાગ આશાવરિનિ છાયા.

વૈશમપાયે એણીપેર બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તાર તુજને સંભળાવું મચ્છવેધન મહીમાય ॥૧॥ અરજુને એમ સ્તુતિ કીધી,સમર્યા અસરણ સરણ; પછી સકળ સભા બેઠેલા, તેમને લાગ્યો ચરણ, ॥૨॥ વિપ્રોને નમીઓ ગુરૂને નમીઓ, કોઇ ન ચેતે એમ: પછી નમ્યો નારાયણને, પુરણ ધરીને પ્રેમ ॥૩॥ કન્યાના સામી દ્રષ્ટી ન કાધી, મન

થી પ્રાર્થના કરતો શર્વની પ્રાર્થના કરીને જળકુન્ડે પરવરતો ॥૪॥ સ-ભામાં ડાહ્યા ડાહ્યા હતા તે;કરવા લાગ્યા વીચાર;નોહયે નોહયે કોઇ નીચ જાતી, છે ઉંચનો કુંમાર ॥૫॥ ઊંચ વિના બીજો નવ નમે ગમે તેવો હોય; નીશ્ચે કામ એનાથી થવાનું, એમ વદે સહુ કોય ॥ ૬ ॥ ઊંટ ઉંચુ તાડ ઉંચો; પણુ નીચ તેથી ના નમે, સાળીનું વ્રક્ષ નમે, નીચું તે સરવેયે ગમે ॥ ૭ ॥ એવિ સભામાં ચરચા ચાલી, બોલે ફાવે તેમ શ્રષ્ટી; અરજુન સામી માંડી રહી છે, સતિ દ્રૃપતી દ્રષ્ટી ॥૮॥ એટલે એની દાશી બોલી. અમોને પડ્યો વેમ, ગાભા ચુંથા પેહેરેલો પ્રાણિ, તે સામુ જુઓ કેમ ॥૯॥ ક્ષત્રીના સુત રૂપને રંગે તેના સામુ નવ જોયું; જંગલનોએ જંગલી ઉઠયો, તે પર શું મન મોહ્યું ॥ ૧૦ ॥ કેવારના તેને જોયા કરોછો, પુછવા કીધું યત્ન; સતી કહે મુરખ દાશી, એ છે ઢાંકેલું રત્ન ॥ ૧૧ ॥ નહો અહંકારી નહી અભીમાની,નમ્રતા એની જણાતી; નિચનું ફરજન જાણશો નહી, છે કોઇ ઉત્તમ જાતી ॥૧૨॥ એટલે એનિ દાશીયો તે વિચારમાં પડી સાર, જોઇએ જો હવે શું બને છે, વીશેષ નથી વાર ॥ ૧૩ ॥ એવે સમે દુષ્ટ બુદ્ધી, બોલ્યો દુરીયોધન; મામા ઉઠનારો કોણ હશે, વીચાર કરો મન ॥ ૧૪ ॥ મામો કહે કોઇ જંગલી છે રહેનારો અઘોર વન; રૂપાળી કન્યા દેખીને, ચઢવાનું થયું મન. ॥ ૧૫ ॥ ચરણ અમળાઇ જાય છે એના, એતે શું સ્થંભે ચઢશે; પાંચ પચાસ ડગલાં ચડતામાં, પાણીમાં આવી પડશે ॥ ૧૫ કરણ કેરા આયુધ માગ્યાં, જાણીને મોહોટાનું નામ. માટે જરાએ ગભરાતો નહી, થવાનું તારૂ કામ. ॥ ૧૭ ॥ દુરીયોધન કહે ધીરજ વળી, ચીંતા હતી બહુ પેર; પણ હવે એ રૂપાળી કન્યા, આવી ચુકી મુજ ઘેર ॥૧૮॥ મામો કહે એક વિચાર લેતું. બતાવું તુજને આંટી. સ્થંભે ચઢીને કામ કરવું. બહુ સ્થળ મ્હોતનિ ઘાંટી॥૧૯॥ કદાપિ કોઈ હોયે બળવંતો,સ્થંભે ચઢતાં શું ચડે; પણ ત્રાજવા નીચાં ને આવાં, તેમાં ઉતરતાં પડે ॥૨૦॥ ખીલાથી ત્રાજવાની ડાંડિએ; પોચી શકે નહિ હાથ; પડતું મુકીને ડાંડી ગ્રહે તો, થાય અતી ઊતપાત ॥ ૨૧ ॥ ઝોલો લાગે તેથી વાગે, ત્રાજવાં ભોમી જાય; એક તરફની સાંકળ ઝાલે, તો બીજુ ઉંચુ થાય, ॥૨॥ ચરણ મુકવો તેથી ન ફાવે; આવે લથડી ધરણુ; થાંભલે થોડો પાછો આવી, જો મુકવા જાય ચરણ. ॥૨૩॥ પ્રથમ એક પગ મુકવો પડે, એકજ ત્રાજવા માંય, એટલે પગના હેલકારાથી, ત્રાજવાં ખશી જાય. ॥૨૪॥ કોઇ રીતે નથી ત્રાજવામાં, ઉતરવા ઉપાય; કદાપી ત્રાજવામાં પડે, તો પણુ

કામ ન થાય. ॥૨૫॥ શી રીતે ધનુષ ચઢાવે, કેમ આવે નવેડો; વાંકુ વાળવા ધનુષ કેરો, કે જગે મુકે છેડો. ॥૨૬॥ એક તરફ મુઠી બળ કરે તો નીચું જાય; બીજું ત્રાજવું ઉંચુ ચડે, ચરણ પહોળા થાય. ॥ ૨૭ ॥ લથડીને પડે પાણીમાં પુરણ થઇ રહે હુંશ; તે કરતાં કદિ એમ માનો ચઢાવી શકે ધનુષ ૨૮॥ પણ ત્યાંથી મચ્છ છ આઉ ઉંચુ, તાકવું જળ નિમાંય, લોચનને પુંછ વીંધવું તે જળમાં કેમ દેખાય. ॥૨૯॥ એક બાણે ત્રણ કામ કરવાં. તે કદી કાળ ન થાય; એવી આંટી ઘાંટી ઘણિ છે ચાલે નહી ઉપાય ॥૩૦॥ દુરીયોધનનું મન વાળાવી, જઇ બેઠો આશન; એવે અરજુન પ્રત્યે બોલ્યો,દ્રુપતરાય વચન. ॥૩૧॥ ઊભા થનારા સ્થંભે જનારા, ચઢવાને થાઓ સ્વચ્છ; વસ્ત્ર તમારાં નીચે ઊતારો, લ્યો ભીડાવી દો કચ્છ ॥૩૨॥ એવું સાંભળી અરજુન બોલ્યો, ઊતરાવવાં વસ્ત્ર આ ઠામ; તેવી તમારે જરૂરશી છે;કામ કર્યાથી કામ. ॥ ૩૩ ॥ એમ કહીને પાટીયે ગયો, સમરે સુંદિર શામ; સકળ સભા જોઇ રહીતે સ્થંભને કીધો પ્રણામ. ॥૩૪॥ તંગીયો મ્હોટો કુરતુ મોહોટું, માથે ફાળીથુ એક; તે ભેર ચાલ્યો પ્રભુ સમરતો,ઇશ્વર સાથે નેક. ॥૩૫॥પછી સ્થંભને બાથ ભીડાવી; ચઢવાનું મન કીધું; એટલે દ્રુપતના દાસોયે, પાટીયું તાણિ લીધું ॥ ૩૬ ॥ વળણ ॥ પાટીયુ તાણ્યું એટલે ધરોયો મન શું ટેક; વ્યાસ વલ્લભ મુંખ ઓચરે, એણે ડગલું ભરિયું એક.

કડવું ૨૫ રાગ ચોપાઈ.

બોલ્યા વૈસમપાયે વચન. સાંભળ જનમેજે રાજન; ધર્યો અરજુને મન ટેક; એણે પગલું ભર્યું છે એક. ॥૧॥ એની ઇશ્વર કરશે જેય, પછી પગલાં ભર્યાં છે બેય; પોતે સમરે અસરણા સરણ. એણે પગલાં ભર્યાં છે ત્રણ ॥૨॥ એને પ્રસન દેવ મોરાર; પછી પગલાં ભર્યાં છે ચાર; ચઢતાં ન આવે ઉની આંચ. એણે પગલાં ભર્યાં છે પાંચ. ॥૩॥ નથી ચઢવામાં પડવાનો ભય. એણે પગલાં ભર્યાં છે છય; એને જોઇ રહ્યા ચાર ભ્રાત, પછી પગલાં ભર્યાં છે સાત, ॥૪॥ એનો નથી ક્ષત્રિ જેવો ઠાઠ, પછી પગલાં ભર્યાં છે આઠ. દેખી દુષ્ટને મન બળે દલ; એને પગલા ભર્યાં છે નવ. ॥૫॥ એને ઇશ્વર અપાવે જસ. એને પગલાં ભર્યાં છે દસ. નથી પહેર્યા શરીરે શણગાર. એને પગલા ભર્યાં અગીઆર. ॥૬॥ જીભે જપે છે જુગદાધાર. પછી પગલાં ભર્યાં છે બાર; એને ચઢતાં ન આવે ફેર.

એણે પગલાં ભર્યાં છે તેર. ॥ ૭ ॥ ઘણી વિદ્યાવંતમાં બોધ, પછી પગલાં ભર્યાં તે ચૌદ; એનો ચઢવાનો સાચો હંનર, એણે પગલાં ભર્યાં પન્નર ॥૮॥ નથી ચાવીયાં મુખ તંબોળ, એણે પગલાં ભર્યાં છે સોળ; નથી ચોળ્યાં શરીરે અત્તર; એણે પગલાભર્યાં સત્તર, ॥૯॥ સ્થંભ થાય છે કડકડાટ, એણે પગલાં ભર્યાં અઢાર; જોઇ રહી દ્રૂપતી ઓગણી, એણે પગલાં ભર્યાં ઓગણી ॥૧૦॥ એતો ચઢતાં જપે જુગદીશ એણે પગલાં ભર્યાં છે વીસ એતો ઇશ્વરને આરાધે; પછી દરેકને દસ્કે વાધે. ॥ ૧૧ ॥ એને માંગે છે સાચો ઇસ એણે પગલાં છે ત્રાસ; એને માથે સાચો વનમાળી પછી પગલાં ભર્યાં છે ચાળી. ॥૧૧॥ એની ચઢવામાં નહી કચાસ, એણે પગલાં ભર્યાં પચાસ; પછી જણાવ્યું સુરાતન સાર, હવે તેનો કરૂં વીસ્તાર. ॥૧૩॥ ઝડપના દોહરાનો રાગ. ॥ શાઠ શીતેરને એંશી નેવું સો બસે નીરધાર; પાંચસેને સાતમે પગ ભરીયા; ભરીયા છે હજાર ॥૧૪॥ જાય ઝપાટે સુર સપાટે, કાયાથી નવ કાંપે; મોહોટી મોહોટી છલંગ ભરે, વાંદરપેરે ટાંપે ॥૧૫॥ વાયુ વેગે પરવરે છે, ચઢતા નાવે જોર; કેવા રાતે ચાલીયો, જેમ, પતંગ માગે દોર. ॥૧૬॥ ચોટ ન ચુકે પગલાં મુકે, સભા વિસ્મે થાય; આવી રીતે કો નવ ચઢીયો, એમ કહે સૌ રાય. ॥૧૭॥ ધસતા ધાયો ચઢયો સવાયો, જ્યાં છે આડો ત્રાંસ; દડબડ દોડીને એ આવ્યો, આડા ખીલા પાસ ॥ ૧૮ ॥ વળણ ॥ ખીલે જૈ બ્હાજી પડયો, જુએ શ્રી અવિનાશ; શરીર લટકતું નાંખીને, ખાવા લાગ્યો શ્વાસ.

કડવું ૨૬ રાગ ધનાશ્રી.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારી તુજને સંભળાવું; મચ્છવેદ મહીમાય. ॥૧॥ એક ઘડીવાર શ્વાસ લીધો, પછી વિચાર્યું એમ; બે ત્રાજવે બે ચરણ દેવા, ઉતરવા કરૂં કેમ. ॥૨॥ એવામાં દુરિયોધન બોલ્યો, માંમા આતો ન પડીયો; તમો કહેતા હતા કે પડશે, પણ પુરપાટે ચડીયો. ॥૩॥ માંમો કહે એ જંગલવાશી ચઢવા હિમ્મત આણે; તાડે ને ઝાડે ચઢેલો માટે, ચઢવાની રીત જાણે, ॥૪॥ તે કારણથી ચઢી ગયો પણ, ઉતરવાની આંટિ, ત્રાજવામાં આવવું તે, છે મરવાની વાંટિ. ॥ ૫ ॥ માટે મનમાં રાખજે નિશ્ચે, છે એ કન્યા તારિ; દુષ્ટ કહે હવે એમ લાગ્યું, રૂપાળી નારિ માહારી. ॥૬॥ અરજુને ત્રાજવા ભણિ જોયું, બરોબર જર માંડી; ઘણો લાંબો હાથ કરૂ પણ, હા-

થ ન આવે દાંડી ॥૭॥ થાંભલે થોડો ઉતરૂ પાછો, ત્રાજવે મુકુ પાય; તે મુકતામાં હેલકારાથી, ત્રાજવુ આધું જાય ॥૮॥ હું વચમાં ટટળી પડુ હેઠો, શું થાશે શામ શરીર; પડતું નાખી પડુ, ત્રાજવામાં, ત્રાજવાં કેમરે સ્થીર ॥૯॥ પડતાં શરીર ધારણુ રાખું,તો થશે શોર બકોર; પણુ તે ધારણુ રાખવાનું, નથી મ્હારામાં જોર ॥૧૦॥ અરેરે હવે કેમ થવાનું, વીશ્વતણા મહારાજ; તમે ઉઠાડી સ્થંભે ચઢાવ્યો, હવે લેવા માંડી લાજ ॥૧૧॥ ચઢાવ બનાવો તે નવ શોભે, ઓરે વીશ્વંભર નાથ; એવું આરાધન એણે કીધું, પ્રભુએ જાણિ વાત ॥ ૧૨ ॥ ભક્તને આધાન ભુધરો છે પોતે નંદકીશોર; અરજુનજીને અરપણ કીધું એક કળાનું જોર ॥૧૩॥ શરીરમાં તવ શાક્ત આવી, વીચાર સુઝ્યો મન; કોના કહ્યા પણ કામ કરાવે, પોતે જુગજીવન ॥ ૧૪ ॥ ધણી છે સાચો નથી કાચો,જે કરેછેતે ઠીક, મીથ્યા મનમાં ભય રાખું છું હવે ન ધરવી બીક ॥ ૧૫ ॥ ધણિનું ધ્યાન ધરી નાખ્યુ પડતું પોતે ગુણ ગંભીર; બે ત્રાજવે બેચરણપડયા,સરખે બોજે રહ્યા સ્થીર ॥૧૬॥ સકળસભા ખડખડ હશી,ચઢનારને શાબાશ; તેવું પ્રાક્રમ જોઇને પાપી, થઇ ગયો ઉદાસ॥૧૭॥જુઓ માંમા જુઓ માંમા, જંગલી ઝપાટે ચડીયો; ત્રાજવે પડવાની ધાંટી કહેતાહતા,પણુતે ત્રાજવે ચડારો ॥ ૧૭ ॥ માંમો કહે ભાઇ ભવિશ તારૂં, નિકળ ગૈ એનિ ધાંટિ; પણુ ધનુષ ચડવાનું નથી, એ છે મ્હોટી આંટી ॥૧૯॥ તે આંટિથી ધરણ ઢળશે, ભરશે ભાયગ તારૂં દુષ્ટ કહે રૂપાળી કન્યા, થાશે રમકડુ મ્હારૂં ॥૨૦॥ એવે અરજુન ત્રાજવા માંહી,ઊભો રહયોછે સાર; તે સમે એના સામુ જોઇને, વાચાર્યું જુગદાધાર ॥૨૧॥ સરવ સભા સુંદીર શોભે, બહુ શોભે દ્રુપતી; ત્રાજવા વિષે ભક્ત મારો,જરાએ શોભતો નથી ॥ ૨૨ ॥ નહિ વસ્ત્ર વાધા પહેર્યા છે ધાગા, નથી કાંઈ સણગાર એમાં ઇજ્જત માહરી ઘટે કહેશે શું ખુટયો ભંડાર ॥૨૩॥ એમ જાણિને ભક્તની ભીડે,ભુધરે પેરણા કીધી; નારદજીને બોલાવાને શીખ શામળીયે દિધિ ॥ ૨૪ ॥ તવ નારદજી સ્વર્ગ સંચરીયા, ઇંદ્રરાજાની પાસ ઇંદ્ર કહે પધારો મ્હારાજા, આવો મુજ અવાસ ॥ ૨૫ ॥ નારદ કહે નંદનતારો, કુન્તાને આપ્યોજેહ; અરજુનછે નામએનું; મચ્છાવેદકરે નેહ ॥૨૬॥ પંચાળ દેશમાં દ્રુપતને ત્યાં કીધુ છે કામ આરંભ;વસ્ત્ર વાધા નથાધાગા એનેઅંગે,એવો ચડયો છે સ્થંભા॥૨૭॥જાદવ રહીયત રાજા રૂશી, શોભાવંત સભાય; તેમાં મેલ્યો સુત તારો, થઇ તારી નીંદાય ॥૨૮॥ ફેગટી થાયે પ્હેર્યું છે તુજ તન ગરીબ ઊઠયું, લોક કહે છે એના બાપ

ના ઘરમાં ખાવા ખુટયું,॥૨૯॥ તે મુજથી સાંભળી ન શકાયું, માટે હું આવ્યો કહેવા; જાવો જઇને વસ્ત્ર પેહેરાવો, સભામાં શોભા લેવા ॥૩૦॥ એમ કહીને નારદરૂશી,ત્યાંથી થયા વિદાય; એટલે ઇંદ્રે સર્વદેવોને,એવી કરી આજ્ઞાય ॥૩॥ તેત્રીસ કોટી વેમાન બેસો; ચંદન પુષ્પ ભરીને; ફુંડ ભીડંકાસાથે રાખો, અતી ઉલટ ધરીને॥ ૩૨ ॥ એમ કહ્યું તવ સ્વર્ગના સુરા, તરત થયા તૈયાર; ઇંદ્રના સાથે અંત્રીક્ષ આવ્યા, કરવા જેજેકાર ॥૩૩॥ સત્યવાદી સભામાં બેઠેલા, તેને થયાં દરશન; તેત્રીશ કોટી દેવને દેખી, વીચાર કરતા મન ॥૩૪॥ કેમ આવ્યા આ સુર સ્વર્ગના હર્ષભરેલા એવ; આ દેખી એમ વેમ પડેછે, સ્થંભે ચઢયો કોઇ દેવ ॥ ૩૫ ॥ કહેછેવેશબદલી,ચઢયાછે વઇકુંઠરાય;કો કહે કે બ્રહ્મા ચઢેલા કોઇ કહે શીવ દેખાય ॥૩૬॥ જે જેને ફાવે તે બોલે; દુષ્ટોને નહિ દરસન; તેતો જાણે જંગલવાશી, એમ કરે સભાજન ॥૩૭॥ એવામાં ઇંદ્રે અરજુન દીઠો, સ્થંભે ત્રાજવા માંય; પુત્રને દેખી લજ્યા આવી, આયુધ લીધાં ત્યાંય ॥ ૩૮ ॥ વળણ ॥ આયુધ ઇંદરે કર ગ્રહ્યાં, પેહેરાવવા શણગાર; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, કરતા દેવ મોરાર. ॥

કડવું ૨૭ રાગ ભેરવના દોહરાનિ ચાલ.

વઇશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા સુણ જનમેજે રાય, વિસ્તારી તુજને સંભળાવું મચ્છવેધન મહીમાય ॥ ૧ ॥ ઇંદ્ર રાજાએ ધનુષ લીધું, ઉપર લીધું બાણ; વસ્ત્રાભુષણ પેહેરાવા ધાર્યાં જુએ પુરૂષ પુરાણ॥૨॥ પ્રથમ પેહેલું બાણ મારી, દઇવત દારૂણ દાખ્યું; અરજુનજીનું પાઘડુ તે, સભામાં પાડી નાખ્યું ॥૩॥ સકળ સભા ખડખડ હશી, ઇંદ્રને અંગઉલટ બીજે બાણે ક્ષૌર કરાવી, પેહેરાવ્યો મુગટ ॥૪॥ ત્રીજે બાણે મુખવાસ આપી, મોઢું કરાવ્યું લાલ; ચોથે બાણે તગીયા ઉપર, પેહેરાવ્યો સુરવાલ ॥૫॥ પાંચમે બાણે કવચ બકતર, પેહેરાવ્યાં રહી સામો; છઠે બાણે કમ્મર પટે, સાહી જરીનો જામો ॥૬॥ પછી ગૌરાસ્તર બાણ માર્યું, ગૌરવણું થયો સાર;તે પછી ઇંદરે બાણ મુકીને, પેહેરાવ્યા શણગાર ॥૭॥ રૂપે ગોરો કેહેડે કંદોરો. તોરો મોતીનો માથે કડા સાંકળાં વેઢવીંટી; બાંધ્યા બાજુબંધ હાથે ॥૮॥ કાનમાં કુંડળ હાર હીરાના, પેહેરાવી મોતિના માળા; અરજુનજીતવ વિસ્મય પામ્યો, આ શું શ્યામછોગાળા ॥ ૯ ॥ સર્વ સભા પણ વિસ્મય પામી, ખુશી થયા જગતપતી; પ-

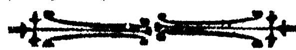
જુએ જાણ્યું ગોરો થયો પણ, તેજ જરાએ નથી ॥ ૧૦ ॥ સુકીત વીના તેજ ન હોયે. માટે કષ્ટ કપાવું; પાંચ જણાને વચને બાંધ્યા છે, સુકીત તેનાં અપાવું ॥ ૧૧ ॥ એમ જાણીને પ્રેરણા કીધી, બળદેવને તે વાર હળધારી તવ પુછવા લાગ્યા. ઓરે જુગદાધાર ॥ ૧૨ ॥ આજનું કૌતક કદી ન જોયું, આશ્ચર્ય દિઠું આણ; સ્થંભે જઇને સ્વરૂપ બદલ્યું; એ પ્રાણી છે કોણ ॥ ૧૩ ॥ વિઠુલ વલા વડા વિરા, વેણ વદેલું થાપો; કુન્તા કુંવર એ અરજુનજી, સુકીત તમારૂં આપો ॥ ૧૪ ॥ બળદેવજી કહે મશ્કરી મુકો, અરજુન માનુ કેમઃ ભગવાન કહે બ્રહ્મ સભાની, પુંઠળ જુઓ ભેમ, ॥ ૧૫ ॥ તવ બળદેવે જોઇને માન્યું, કહ્યું કે જયજય થાજો, મારૂં સુકીત આજ સુધીનું અરજુન અંગે જાજો ॥ ૧૬ ॥ એમ કહીને સુકીત આપ્યું, તેજ વધ્યું તતકાળ; સહુ રાજાના સરખો શોભ્યો, રીજ્યા નહી ગોપાળ ॥ ૧૭ ॥ ઉઠીને ગયા રાજ સભામાં સત્યવાદિ કને આવ્યાઃ એટલે ભીષ્મને વિદુરજીએ, માન્ય દઇ બોલાવ્યા ॥ ॥૧૭॥ પાસે બેસાડી પુછવા લાગ્યા. ભીષ્મને વિદુરને દ્રોણ; એ મ્હારાજા સ્થંભે ચડીયો, એ તે પુરૂષ કોણ ॥ ૧૯ ॥ પ્રભુ કહે તમે બોલ્યાતા, બોલ્યાનું માપ માપો; એ કુંવર અરજુનજી છે, તમારાં સુકીત આપો ॥ ૨૯ ॥ સત્યવાદી કહે સાચું ન ભાસે, અરજુન કહિએ કેમ; પ્રભુ કહે જુઓ બ્રહ્મ સભાની પુંઠળ બેઠો ભેમ ॥ ૨૧ ॥ કોઇ ન ચેતે તેમ જોજો, તવ જોવા મન મોહ્યું; એકે એકે ઉંચા થઇને બ્રહ્મ સભામાં જોયુ ॥ ૨૨ ॥ લાંબો પોહોળો પોચતો દીઠો બળવંત વાયુ તન; પાંન્ડવને જીવતા જાણ્યા કે. ઘણા થયા પરસન ॥૨૩॥ સત્ય પુરૂષોએ સંકલ્પ કીધો, અરજુનની જય થાજો; અમારાં સુકીત આજ સુધીના અરજુનજીને જાજો ॥ ૨૪ ॥ તે ચાર સુકીત આવીયાં કે, તેજ વધ્યું અપાર; સરવે સભા ઝાંખી પડી. શોભ્યો સતી કુંમાર ॥ ૨૫ ॥ જેવિ કન્યા તેવો જ બનીયો, ભુલ નહિ લગાર; વર કન્યાનું જોડું મળીયું, રહયો નહી ફેરફાર ॥ ૨૬ ॥ પ્રભુ જોઇને આનંદ પામ્યા, વર શોભે સવારથી પણ કન્યાના સરખો થયો,તે મુજ મન માનતું નથી ॥ ૨૭ ॥ દ્રૂપતીને અભીમાન રહેશે; કહેશે થયો મુજ જોડ; એનાથી વિશેશ શોભાવું ત્યારે નામ મ્હારૂ રણછોડ ॥ ૨૮ ॥ એમ ધારી જઇ આસન બેઠા, વાત વિચારી લીધી ભક્તને માટે પ્રેરક પ્રભુ, પેરણા દ્રૂમને કીધી ॥ ૨૯ ॥ તવ દ્રૂમ રૂષીને વિચાર આવ્યો, હું તો વિષમય પામું; અરજુનજીને જોઇતે જુએ ચારે ભાઇના સામું ॥ ૩૦ ॥ આ હતા જેવા તેવાને તેવા,ઉપર ગયો જેહ; વસ્ત્ર આભુષણથી અંગ શોભ્યું, કોણ હશે નર તેહ ॥ ૩૧ ॥

છતી વિદ્યાએ રહ્યુ અજાણ્યો, એ તો મ્હોટી ઉપાધી; નિશ્ચય કરવા આસનવાળી, ફરીએ માંડા સમાધી. ॥ ૩૨ ॥ જ્ઞાનદ્રષ્ટિએ જોવાથી જાણ્યું, છે કુન્તાના તન; સ્થંભ ઉપર અરજુન ચઢયો છે, પ્રસન જુગ જીવન ॥ ૩૩ ॥ એવું જાણી સમાધ ઉતારી, દલમાં લાગ્યું દુઃખ; અરેરે પાંડવને તીછકાર્યા, દુખડુ મુખ. ॥ ૩૪ ॥ એમ કરીને રડવા લાગ્યા. ચોધારે આંસુ જાય; સમુદ્રમાં જંપાપાત કરૂ, કલ્પાંત માંડયુ ત્યાંય. ॥ ॥૩૫॥વળણ॥ ઋષિ કલ્પાન્ત માંડીને નેત્રે ભરતા નીર; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, છોડવું પાર્યું શરીર.

કડવું ૨૯ રાગ આશાવરિનો દોહરો.

જઇ પડુ તે સાગરમાંયરે. હવે હું તો શું કરૂરે; ॥ટેક॥ ઋષિમ ફરીએ આક્રંદ માંડયુ, કરે વિવિધ વિલાપજીઃ છતી વિદ્યાયે હું છેતરાયો, કીયા જનમનાં પાપરે. હવે હું તો શું કરૂરે. ॥૧॥ આળસુને ઘેર ગંગા પધારે પણ, આળસુ ઊઠી નત્ર ન્હાયજી;જ્યારે ગંગાજી જતાં રહે તેની, પુઠે પાપી પસ્તાયરે. હવે ॥૨॥ કાગની ચાંચમાં રત્નજ આવેને, મરકટને મોટી હારજી; તેવા પાંડવ મારે હાથ આવ્યા, જેવી કાયરને તરવારરે, હવે. ॥૩॥ અંધની નારી આભુષણ પહેરે પણ, અવેરથા અવતાર જાયજી, બેહેરાની આગળ શંખ ફુકે તોહે, હાડકાં કરડયાં કહેવાયરે, હવે૦ ॥ ૪ ॥ ચકવિને માળે મોટા પધારે, ગરૂડ ગુણ ભંડારજીઃ તેવા મારે ત્યાં શેજ પધાયા; કુન્તા સતીના કુંવારરે. હવે. ॥૫॥ કાપડી જાણિને ટકત્રા ન દીધા, મેં મારા મઠના માંયજી; હરીજન દાતા દીનતા વાળા, ફરીથી મુજ ઘેર કયાંયરે. હવે ॥૬॥ એમ અતીશે આક્રંદ માંડયું જોયું ધરમ રાયજી; ભીમ વિરા હું જે સમજાવું, આ વેળા કલેશ ન થાયરે હવે॥૭॥ એ બ્રાહ્મણે રડવા માંડયું છે,અરજુન સ્થંભે જતાનોજી; ભીમ કહે એને રડવા દો વિરા બ્રાહ્મણ છે એ મતાનોરે. હવે ॥ ૮ ॥

॥ વલણ ॥ એજ મતાનો વિપ્ર છે. કર્યાં હતા તિછકાર; વદે વલ્લભ ધરમે કહ્યું, ભીમ તુજને ધિક્કાર

કડવું ૩૦ રાગ આશાવરીનો દોહરો.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, મચ્છવેદન મહિમાય. ॥ ૧ ॥ ધર્મ કહે ધિક્કાર તુને. હજી ન આવ્યું જ્ઞાન, બ્રાહ્મણની ને માતાની કરણી, જોવી એઉ સમાન્યાર॥ એ

મ કહીને ધરમ રાજા, છાના રાખવા ઉઠે;કોઇ ન ચેતે એમ આવી,ઉભા દ્રૂમનિ પુઠે ॥૩॥ ઓ મહારાજા આશું કરોછો, ખેટા ચડયો કેક નાદ; દેવો જોઇએ અરજુનજીને આવેળા આશીરવાદ ॥૪॥અમારૂ ભલુ ઇછતા હોતો, આંછુ ન કાઢો લોચન, એવું સાંભળી દ્રૂમરૂશી;મુખ વદ્યા વચહ ॥૫॥ ઓરે ધરમ મ્હારી આગળ, છુપાવી રાખી જાત, શું હું શત્રુ હતો તમારો, કોઇને કરત વાત ॥ ૬ ॥ ધરમ કહે જુલ અમારી, હવે ન દેશો દોશ; બનનાર વસ્તુ બની ગઇ, જળ વહી ગયે શો શોષ ॥ ૭ ॥ તવ દ્રૂમ રૂશી રહી ગયા છાના, કહ્યું પાંડવ જય થાજો; આજ દીન સુધી-નું સુક્રીત મ્હારૂં, અરજુનને અંગે જાજો ॥ ૮ ॥ અરજુનને સુક્રીત સોં-પ્યું. વધ્યું તેજ અપાર; ધરમરાય ઠેકાણે બેઠા, જોયું જુગદાધાર ॥૯॥ દ્રૂપતી કરતાં અરજુન શોભ્યો, મહતા ઉતારી નાંખી; તેજતણો બીં-બકાર છુટયો, કન્યા પડા ગઈ ઝાંખી ॥૧૦॥ પ્રભુ જોઇને આનંદ પામ્યા વર શોભ્યો સર્વથી: રવિથી ઝાંખો દ્રાસેછે માટ. મુજમન માનતું નથી ॥૧૧॥ અઢળક ઢળીયો પોતે શામળીયો, કાંઇ ન રાખી નુન્ય; ભક્તને હરજીએ અરપણ કીધું,એક વરસનું પુન્ય ॥ ૧૨ ॥ એટલે અંગમાંથી તેજ છુટયું, શોભા વધી ગઇ ઘણી, સુર્યના તાપને એની શીતળતા જા-ણે બીજો દીનમણી ॥ ૧૩ ॥ ઉપર સુર્ય અરજુન વચમાં, બેઉનો તેજ પ્રકાશ; તે તેજ પડયું કુંડના જળમાં,જળથી થયો ચીદા ભાસ ॥ ૧૪ ॥ તે આભાશે સભા શોભી. તેજ તણો બીમકાર: ઝબુક ઝબુકારા મારે, જોએ દ્રૂપતી નાર ॥ ૧૫ ॥ મોઢુ ઉતારિ બોલી એ નારી, સાંભળો સૈયર સહિ; આ વર સ્થંભે ચડયો તે મુને, પરણશે કે નહિ ॥ ૧૬ ॥ દાશીયો જોઇને વિસ્મય પામી,થૈ ગયુ કાળજુ કાચુ; ઢાંકયું રત્ન તમે કે હેતાંતાં; બૈ તમ બોલ્યું સાચું ॥૧૭॥ ગભરાશો નહી એ વરવરશે, તત્ર મન ધીરજ આવી; દ્રૂપતી સામુને સામુ જુવેછે, પ્રેમ પતી ભાવ લાવી ॥૧૮॥ એવે અરજુને ધનુશ લીધું, ચઢાવવા વીચાર; જાણ્યું કે અંક છેડો કયા મુકુ,શા પર દેવું ભાર ॥૧૯॥ એકજ ત્રાજવે ટેકો મુકીને, જો કદિ ભાર દેવાય; તો બીજુ ત્રાજવું ઉચું ચ્ચઢે, ચર્ણ પોહોળા થઇ જાય ॥૨૦॥ એટલે ટટળી પડુ પાણીમાં, થાય સભામાં હાંશો; થંભને ટેકો દૈ ભાર દેવું.તો વણ ફાંશીએ ફાંશી ॥ ૨૧ ॥ ધક્કાથી ત્રાજવાં જાય આઘાં, ઝોલા ખાઇને પડુ. કેમ કરી ધનુષ ચઢાવું; કયાં લગી હું રડવડું ॥૨૨॥ શરિરનો મધ્ય ભાગ નાભી, તે પર દૌ અણીઆરૂ; સામ્રથ કરતાં સુંસરૂ પેસે તો થાય મરણ મ્હારૂ ॥ ૨૩ ॥ અણી મુકી જોવું શં દે ખો-

વું જાણી મુકયો એક છેડો; જરા દબાવતાં પેસવા માંડયું, જાણ્યું કે આવ્યો નવેડો॥૨૪॥તરત પાછું ઉપાડી લીધું,ગભરાયો અપરમપાર;અરેરે ચઢાવી બનાવ્યો,ઓરે જુગદાધાર ॥ ૨૫ ॥ પાછી મશ્કરી મ્હારી કરાવી શું કરવાને ચડાવ્યો; વસ્ત્ર આભુષણ તેજ વધાર્યું મરવાને દીપાવ્યો ॥૨૬॥ આટલી આંટી મ્હોતની ઘાંટી, તેમાંથી તમે ઉગારો; પ્રથમ જેવા બાંહ્ય ઝાલી તેવી, ઝાલીને પાર ઉતારો ॥ ૨૭ ॥ એવી સ્તુતી કરી પ્રભુની પુરણ ધરીને પ્રેમ; તવ પ્રભુએ સામું જોયું; ગુંચવાયછે હજી કેમ ॥ ૨૮ ॥ ભક્ત તણી ભીડ ભુધરે જાણી, આપ ચીંત્તામાં પેઠા, ગોવીંદ વાયુનો કોઠો થઇને નાભી ઉપર જઇ બેઠા ॥ ૨૯ ॥ દુંટી ઉપર દડો વાગે, એમ લાગ્યું જે વાર; અરજુનજીને આસ્તા બેઠી, અણીમુકી તે વાર ॥ ૧૦ ॥ જોર કરિને ધબાવી, પેઠું નહી અણીઆરૂ, અરજુને જાણ્યું ધણી છે સાચો, શા સારૂં ભય ધારૂ ॥ ૩૨ ॥ એવું જાણી બીજો છેડો; ધનુષ કેરો જેહ એકજ હાથે જોર કરીને, વાંકું વાળ્યું તેહ ॥૩૨॥ બીજે હાથે દોર ચઢાવી, તેવો થયો ટકાર; ધનુશ ચઢયુ એટલે તો બોલ્યો અધ કુંમાર ॥ ૩૩ ॥ ઓ માંમા તમો કહેતાતા, ચાહ્ય તેમ મરશે મથી, પણ ધનુષ કરણ રાજાનું, એનાથી ચઢવાનું નથી ॥ ૪૪ ॥ મામો કહે ભાઇ ભોગ મ્હારા, મેં તુને કહ્યું એવું; પણ નીચુ જોઇ બાણ ઉંચુ, મારી કરે કામ કેવું ॥૩૫॥ એક બાણ શું ત્રણ કામ કરશે, જે મનમાં વિચારી, દુર્યોધન કહે એ છે આંટી; કન્યા થવાની મ્હારિ ॥૩૬॥ એમ પાછો મન વાળીને બેઠો; સાંભળને તું રાય; આ ઠેકાણે સીધાન્ત લેવું,કેવું ગાંડું દેખાય ॥ ૩૭ ॥ દુરીયોધનની બોલીચાલી, રીતી નીતી જેહ; તે પ્રમાણે જે જન રાખે; દુરીયોધન તુલ્ય તેહ ॥ ૩૮ ॥ પાંડવની સંતોષ શીલતા, રીતીનીતી સુદ્ધ વાણી; દિનતા દયા એવિ રાખે, તે પાંડવ તુલ્ય પ્રાણી ॥ ૩૯ ॥ કથા તો દ્રષ્ટાન્ત રૂપી, સીધ્ધાન્ત એનું કેવું; જેવી જેની રીતી તેવું તેને જાણી લેવું ॥ ૪૦ ॥ ઇતીહાસ કઉરવ પાંડવ કેરો, તે જાણવે નથી મુક્તી; મુક્તીને માટે જાણિ લેવિ; નીતી અનીતીની યુક્ત ॥ ૪૧ ॥ વળણ ॥ યુક્તિ મુક્તિ કારણે જાણવી શ્રોતા જન; વ્યાસ વલ્લભ એમ ઓચરે; શું કર્યું ઈંદ્રને તન.

કડવું ૩૦ રાગ સાખીની ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજેરાય; વીસ્તારી તુજને

સંભળાવું મચ્છીવેદન મહીમાય ॥૧॥ અરજુનજીએ ટંકાર કીધો, ચઢાવી ધનુશ; વિચાર કીધો મચ્છ વિંધવાનો, હૈયામાં ધરી હુંશ ॥૨॥ એવામાં દુરિયોધનરાજાએ, બોલાવ્યો રાજા કર્ણ, કહ્યું કે આ મચ્છીવેધકરશે, વરશે ઉતરી ધરણ ॥૩॥ કાળે મોઢે જાવું પડશે, આપણને ધિક્કાર કરણ કહે જો દુરિયોધન, મુજ મનનો વિચાર॥૪॥ચઢનારો મચ્છીવેદ કરશે, તેવુજ મારિશ બાણ, ત્રાજવામાંથી નિચે નાંખી,કાઢુ એના પ્રાણ. ॥૫॥ નીચે પડે તવ સરવે ભાઇએ,મારી પમાડવો મરણ,તે વેળા હું દ્રુપતિનું, કરિ જવાનો હરણ ॥ ૬ ॥ નીશ્ચે તુજને પરણાવવાની ચીંતા મુજને પેઠી, દુષ્ટ કહે મુજને એમ લાગ્યું,હવે મ્હારે ઘેર બેઠી ॥૭॥ આશા આપી કરણ ગયો, જઇ બેઠો આસન. શકુની માંમાએ સમજાવ્યા, અંધ તણા સો તન ॥૮॥ સાવચેતીથી સરવે બેસો, હાથ ગ્રહી હથીઆર, તવ કૌરવો આયુધ લઇને,બેઠા થૈ તૈયાર ॥૯॥ તે સહુ સભાએ નજરે જોયું, રોપ્યા કૌરવ કરણ. કન્યા સુખે નથી વરવાનો, થસે રૂપાળીનુ હરણ ॥૧૦॥ દ્રુપતનું ધુળધાણિ કરશે, અંધા તણા કુંમાર, એવિ ચરચા ચાલી સભામાં. ભય ભર્યા સહુ સાર ॥૧૧॥ દ્રુમરૂશીએ કૌરવોને, દીઠા ગ્રહ્યા હથિઆર; જાણ્યું કે એ અરજુન ઉપર, છેવટ દેશે માર ॥ ૧૨ ॥ એમ જાણિને સર્વ રૂષીને ચેતવણી કરી એમ; આપણિ સભામાંથિ વર ઉઠયો. મારવા દઇએ કેમ ॥ આપણે એ વરના જાનૈયા, હાંઇથિ ઉઠયો માટે ન મરવા દેવો ॥૧૫॥ થનાર વસ્તુ હશેતે થાશે.કરવો કાળો કેર; કૌરવ વરરાયને મારે તો આપણે મારવા ડેર ॥ ૧૬ ॥ એમધારી સૌ તૈયાર થયા, વઢવાને મન કીધાં; કૈકકહે હું મારિશ સરવ કૈં કે તુમડાં લીધાં ॥૧૭॥ કૈકહે આંખ્યો પુરવાને. મારવા ભસ્મના ગોળા; કૈક કહે આ ચમનીયોને ગોદે ફાડી નાખવા ડોળા ॥૧૮॥ કૈક કહે તુમડાં ફોડીશું, કૌરવને લેલાટ; બ્રાહ્મણ કોપ્યા ભકતની ભિડે બેઠો બરોબર ઘાટ, ॥ ૧૯ ॥ એવામાં દ્રુપતરાજાએ. દ્રુપતીને એમ કહાવ્યું હાથણી બેશિ આવો સભામાં. ભવિષ ભલેરૂં ભાવ્યું ॥૨૦॥ સણગારિ હાથણિ મંગાવિ, ધરૂપતીયે તૈયાર; સુંઢમાં સોનાનો કળસ આપ્યો, શોભાતણો નહિ પાર ॥ ૨ ॥ ધરૂપતિ ઉઠિ ઝરૂખેથિ ઉતરી મ્હેલથી હેઠિ. વરમાળા બે કરમા લઇને, હાથણી ઉપર બેઠિ ॥૨૨॥ પુંડળ દાશિ ચમ્મર ઢોળે જોયા જેવિ થઇ ખુબી, સભાની વચમાં જળ કુંડાળે, આવિને કન્યા ઉ-

ભી ॥૨૩॥ હરખા ઉઠવા ભીમસેન બળીયો,ઉંચો નીચો થાય; પણ એ-નો ભુજ ઝાલી બેઠા છે, પોતે ધરમરાય ॥ ૩૪ ॥ અરજુનજીએ ધનુશ ચઢેલું, ધર્યું દ્દીભુજ વિશે; તે વેળાએ અરજુનજીની ક્રાન્તી અલોકીક દીસ ॥૨૫॥ તે દેખી શેદેવ જોશાને, ઉપજ્યો અતી પ્રેમ; હશી હશીને ધરમ પ્રત્યે, કહેવા લાગ્યા એમ ॥૨૬॥ વળણ॥ શેદેવ કેહેવા લાગીયા આતો વાત અનુપ; વદે વલ્લભ જોશી કહે, જુઓ ભુપનું રૂપ.

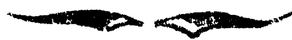
કડવું ૩૧ રાગ કનડાની સાખીનો.

જુઓ જુઓ ભુપનાં રૂપ, ધનુશધનંજય ધર્યુંરે;જુઓ જુઓ અરજુનજીનું રૂપ, ધનુશ ધનંજય ધર્યુંરે॥શેદેવજી મુખ બોલીયા, સુણો ધરમ સુજાણ; ત્રણ ત્રણ વરસ દુખ વેઠીયુ, તેનો આજ પડયું પરમાણ. ધનુ-શ ॥૧॥ લાખાગ્રહેમાં બાળીયા; દુષ્ટે કરી અન્યાય; ત્યાંથી ઉગરી વન રહ્યા,ભીમ પરણ્યો હેડંબા કન્યાય ધ. ॥૨॥ હેડંબા ચોરી ગયો, દેનાર દેવને દુખ;તેને ભીમે મારીઓ,કર્યું છત્રેવરને સુખ ધ. ॥૩॥ પછી કબીરા લઇ ગયા, પોતાને આવાસ; યોગી વેશ ભીમે વરી, કીધો દુષ્ટજનો-નો નાશ ધ. ॥૪॥ તે પછી એકચક્રા ગયા,સ્થીતી કરી બહુ દન; બક-રાક્ષને મારીયો, ભીમે ઉગાર્યાં વિપ્રનો તન ધ ॥ ૫ ॥ નીત્યના પાંચ અજા હણે મનુશ મારે એક; હંમેશ છ જીવ ઉગાર્યાં; કર્યાં પુન્ય તણો વીવેક. ધ. ॥૬॥ ત્યાંથી દ્રુમને મટ ગયા,સમયાઅસરણાસણ. વિપ્રતણા પુજન કર્યાં, અને નીત્યાન ચાંપ્યાં ચર્ણ. ધ. ॥૭॥ ટાઢ તાપ વેઠયા વન વિશે. દુખમાં ન રહી ન્યુન, દુખ વેઠી ભગવત ભજ્યા, તેતો આજ ઉગ્યું પુન્ય, ધ. ॥૮॥ વસ્ત્ર વપુપર કયાં હતાં, કયાં હતા શણગાર; તેજ મોઢા પર કયાં હતું ઢળ્યા અઢળક જુગદાધાર. ધ. ॥૯॥ સુર્યસમ છબી અરજુનનિ, જુઓ મ્હારા વિર; ધનુશ સોભે બે ભુજમાં, કેવો ઉભો છે ગુણ ગંભાર.ધ. ॥૧૦॥ વળણ॥ ગુણ ગંભીર વિર આપણો,ધરીયું ધનં-જય નામ; વ્યાસ વલ્લભ કહે કથા, ભક્તને રીઝે રામ.

કડવું ૩૨ રાગ ધોળ.

બોલ્યા બોલ્યા વૈશમપાયે વચનરે, સાંભળ સાંભળ જનમેજેરાજનરે ॥૧॥ અરજુનજીએ, ધનુશ ધરીયું હાથરે;શ્રધાદ્ધા રાખી સમરે શ્રીવૈકુ-

નાથરે ॥ ૨ ॥ જોયુ એણે મછના સામુ ગગનરે, દીસે નહી મચ્છાનું પુંછ લોચનરે ॥૩॥ આકાશ કેરા, વાયુથી મચ્છ ચઢી ચાકરે; વાયુવેગે ફેરેછે આડા આંકરે ॥૪॥ અરજુનજીએ વીચાર કીધો મનરે; કેમ તકાશે મચ્છાતણું લોચનરે ॥૫॥ જળમાં જોઇ, તાકીને મારવું બાણરે; મચ્છને જળને છેટું છ ગઉ પરમાણરે ॥ ૬ ॥ મચ્છા હોએ સ્થીર તો તાકી શકાયરે; હવે મુને ગુંચવણ પડી જગરાયરે ॥૭॥ સ્તુતી કીધી, તવ પ્રભુએ જાણ્યુંરે; અંતરયામી હેત અતી મન આણ્યું રે ॥ ૮ ॥ પ્રેરક પ્રભુ પેરણા કીધી તે દનરે; મચ્છ પાસેનો બંધ કીધો પવનરે ॥૯॥ કરી કરૂણા પોતે શામ શરીરરે; સોવ્રણ મચ્છા તરત થઇ ગઇ સ્થીરરે ॥ ૧૦ ॥ તે દેખીને અરજુન માન્યું મનરે; હશી હશીને જપતો શ્રી જુગજીવનરે ॥ ૧૧ ॥ પછી પોતે જળમાં જોયું સતી તનરે; તવ દેખાયું મચ્છાતણું લોચનરે ॥૧૨॥ પડે મચ્છનો, પરછાનો જળમાંયરે; સ્થીર રહ્યાથી દરપણ તુલ્ય દેખાયરે ॥ ૧૩ ॥ પછી પોતે મચ્છ વીંધવા મન કીધુંરે; ભાથામાંથી એક બાણ કરમાં લીધુંરે ॥ ૧૪ ॥ તેના ઉપર શક્તીનો મંત્ર ભણ્યો સારરે; પછી તેના ત્રીભાગ ગણ્યા તે વારરે ॥૧૫॥ પેહેલે ભાગે બ્રહ્મા મુકયા તતખેવરે; વચમાં વિષ્ણુ છેલ્લા મુકયા મહાદેવને ॥ ૧૭ ॥ વાયુ મંત્ર ભણ્યોને ન રહિ ન્યુન્યરે; ઉપર મેલ્યું ધરમ રાયનું પુન્યરે ॥ ૧૭ ॥ એવિ રીતે બાણ કર્યું તઇયારરે; પછી જોયું જળમાં સતીને કુંવારરે ॥૧૮॥ કેહેડયો વાંકી વાળી કરે મનસુબોરે; અરજુનજીતો ત્રાંસમાં ચઢી ઉભોરે ॥વળણ॥ અરજુન ઉભો ત્રાંસમાં. સાંભળને તું રાય વ્યાસ વલ્લભ મુખ ઓચરે મચ્છવેધનો મહીમાય.

કડવું ૩૩ રાગ ટેક વિના કટાવનિ છાયા.

અરજુનજીતો ત્રાંસમાં ઊભો, ત્રાંસમાં ઊભો શોભે સુબો, મછ વીંધવા છે મનસુબો, આપ રૂદેમાં ઉલટ આણી. સમજણ શાણી, મીઠી વાણી, પ્રઉઢજ પ્રાણી, કામ વિખાણી, સમર્યા પોતે પુરૂશ પુરાણી, જુગજીવનને સાચા જાણી મન વાલીયું, અંગ ફાલીયું, બાણ ઝાલીયું, કલ્મીશ હણીયો. ગણીત ગણિથો, મંત્રજ ભણીયો, વેહ્લો વણીયો, દલડું લડાવ્યું, ધનુષ ચઢાવ્યું. બાણ ચઢાવ્યું, આપ પડથી પાપજ ખોયુ મનડું મોહ્યું, જળમા જોયું કેહેડયોને તે વાળી વાકી, ન જાય થાકી, બુદ્ધી પાકી. ન રહે બાકી જળમા ઝાખી, મછ તાકી, રં-

ગે રેલીયું, બાણ મેલીયું, ઠેલીયું, ખરરર લઇને ચપળે ચાલ્યું, નરસે ઝાલ્યું, કદે ફાલ્યું, માતંગ માહાલ્યું, હળહળ હાલ્યું સણ સણ સણસણ, સરરરર કરતું, સ્થંભે ફરતું ભટડગ ભરતું, પાર ઉતરતું, પાછું ન ખરતું, પવન વેગથી જાણે મેઘથી, આભ વેગથી, વીજળી છટકી; ન રહે લટકી, ખરીજ ખટકી, ઝાય ઝટકી. પાડે પટકી, એવી કટકી, કેમ રહે અટકી; આવી પહોંચ્યું મચ્છની પાસે, તડકડી ત્રાસે, સાચું ભાસે, અધર વાસે, ફરરરપુરરંક ફર ફર બોલે, પોહોચ્યું રામના બાણની તોલે; ચડીયું ઝોલે, જરા ન ડોલે. બ્રહ્મા મંત્રે જબ્બર દોડયું; ન રહે ઓડયું, જુગતે જોડયું, એવું છોડયું ફડાક દઇને લોચન ફોડયું, પછી તે કટકો હેઠો પડીઓ; વિષ્ણુ કડકો ઉંચો ચડીઓ, નર દમ નડીઓ, જઇને અડીઓ. ઘાટજ ઘડીઓ, પુંછ ઉપર તો ઉલટ વ્યાપી, માપે માપી, નીશાની આપીઃ તે પ્રમાણે ખચક દઇને નાંખ્યું કાપી તે પછી કડકો શંકર કેરો, મારે ફેરો, ઘાલ્યો ઘેરો, કામજ કીધુ. ચાલ્યું સીધું, જરા ન બીધું, ઉઠાવી વિંધું. શીવને મંત્ર; બહુજ બળમાં, કોટી કળમાં; એકજ પળમાં, છરરરરરરર છબાક થઇને ફેંકયું જળમાં, ઘોખી દેવે કરી પુલ વ્રષ્ટી, કાપી કષ્ટી. જુએ દ્રષ્ટી, સર્વે શ્રષ્ટી દુદંભી ડંકા દેવના વાગ્યા; સારા લાગ્યા; સહુ ભય ભાગ્યા; ભાગ્યવંત પાન્ડવો જાગ્યા; વલ્લભ વદે મચ્છાનિ હોડ, પુરણ થઇને પોહોચ્યા કોડ; બોલો જે જે શ્રી રણછોડ ॥વળણ॥ જય જય શ્રી રણછોડજી કર્યું ભક્તનું કામ; શ્રોતા શ્રધા રાખીને, સમરો શીતારામ,

---

કડવું ૩૪ રાગ ઝડપનો દોહરો

બાણ વડે જળ મચ્છ નાંખ્યું, વરત્યો જેજેકાર; તે સમે કરણરાય ઊઠયો, ઉઠયો અંધ કુંમાર ॥૧॥ આયુધ લીધાં ભુજ વિશે, જુએ સઘળો સાથ; તે સમે ભીમ ઉભો થયો, મરડી ધર્મનો હાથ ॥૨॥ છલંગ મારી આવ્યો સભામાં મનમાં ધરી મનસુબો; જળ કુંડને કીનારે જઇને, વાયુનો નંદન ઉભો ॥ ૩ ॥ ગરજના કરિ ધાટો કહાડયો, વીરા ધારણ દેવું; ઉતરવાની તસ્દી ન લેશો પડો હું ઝીલી લેવું ॥ ૪ ॥ તવ દુરીયોધને બુમ પાડી, ઓ મામા આ ભેમ; મામાએ કહ્યું મારગ ઝાલો, રહીએ કુસળક્ષેમ; ॥૫॥ ભીમને જોઇ મનમાં વિચાર્યું પોતે રાજા કર્ણ; મ્હારૂ બોલેલું મીથ્યા જાશે; કરૂ કન્યાનું હરણ ॥૭॥ ભીમની દ્રષ્ટી ઊંચીદી-

ઠી, કન્યા હરવા જાય; એવે ભીમે જાતાં જોયો, ચોતમાં ચટપટી થાય. ॥૭॥ ભાઇનાં લાગ્યાં ભાઇ ભોગવશે, કન્યાનું હરણ થાશે; પહેનત કરેલી છુટી પડશે ઇજ્જત અમારી જાશે ॥ ૮ ॥ એમ જાણિને દોટ મુકી વાયુનો કુંવાર, કર્ણનો જઇ કાન ઝાલી; ચોઢયા તમાચા ચાર ॥ ૯ ॥ કર્ણ રાજા ત્રાસ પામ્યો, આ મુજને કયાં નડીઓ; એટલામાં ભીમછલંગ મારી હાથણી ઉપર પડીયો ॥૧૦॥ એટલે હાથણી થઇ ભોંયભેગી, ત્રકોદર કહેડ બાંધે, દ્રુપતીનું પાંગોઠુ ઝાલી લીધી પોતાનિ ખાંધે ॥ ૧૧ ॥ કન્યા લેઇને ત્યાંથી નાઠો, સભાની બારણે જાય; કુંભારના ઘરભણીએ આવ્યો જયાં પોતાની માય ॥ ૧૨ ॥ બારણેથી એમ બુમ પાડી વ્રઘમા હું આવ્યો; જુઓરે જુઓ જનેતા, અમુલ્ય વસ્તુ લાવ્યો ॥ ૧૩ ॥ કુંન્તાએ જાણ્યું કયાં ખાવાનું, કાં રમવાનું હશે; કાં મુજને મરાવવા ફાંફાં; બોલતો હશે મશે ॥ ૧૪ ॥ એવું સમજી માતા બોલ્યાં, ભૈયોનું ભૈયારૂ;જે લાગ્યો હોય તેમાં બેટા;પાંચોનું સૈયારૂ ॥ ૧૫ ॥ ભીમે જઇ તત્ર કન્યા મુકી, શું બોલી તુ માત; આજ સભામાં મચ્છવેધ કીધો, આપણો અરજુન ભ્રાત ॥ ૧૬ ॥ કન્યાનું ત્યા હરણ થતું તું માટે ઉચકી લાવ્યો;ન બોલવાનું તું તો બોલી વિચાર કાંઇ ન આવ્યો ॥૧૭॥ માતાને એમ ઠબકો દેછે, વાયુ દેવનો તન; તત્ર કુંન્તાજી રડવા લાગ્યાં આંસુ ભર્યાં લોચન ॥ ૧૯ ॥ બળ્યું આ જીવવું ઘડપણનું ફાવે તેમ બોલાયઃ કન્યા દેખી ભીમ લલચાયો, ઠીક બોલી ગયાં માય ॥ ૧૯ ॥ એમ જાણિને ભીમ બોલ્યો, શાને કરો વીલાપ, તમારૂ બોલ્યું પાળો નહી તો બ્રહ્મહત્યાનું પાપ ॥૨૦॥ એમ કહીને ત્યાં રહયો બેશી,સભા વીસેર્શું થાય;ભીમના તમાચા ખઇ વજ્યો પાછો, ક્રોધમાં કરણ રાય ॥ ૨૧ ॥ જળકુંડાળે ચાલી આવ્યો, બાણ ધનુષ પર લીધું; ત્રાજવામાં અરજુનજીને બાણજ ભોંકી દીધું ॥ ૨૨ ॥ અરજુનજીને તે બાણ લાગ્યું, પ્રાણજ ઊંચો ચડીયો; બાણને ધકકે ત્રાજવામાંથી અરજુન હેઠો પડીયો ॥ ૨૩ ॥ પડયો તેવો આવ્યો પાણીમાં કઉરવે કહાડયો બહાર; જળકુંડનીકીનારે નાંખી દેવા માંડયો માર ॥ ૨૪ ॥ સો ભાઇઓને છ કારભારી,ઘણાકકોપે ચડીયા;તે દેખીને બ્રાહ્મણ ઉઠયા,મારવા તુટી પડીયા ॥ ૨૫ ॥ કૌરવમારે અરજુનજીને, છોડાવ્યા ન છોડે; તુમડા લઈ બ્રાહ્મણ લોકો કપાળ સહુના ફોડે ॥૨૬॥ ભભુતીનેગોળા મારિ,ડોળાપુરી નાખે;ગડદાપાટુનોપ્રહારકરી મારો મારો ભાંખે ॥૨૬॥ કૌરવ ઉપર દ્વીજ લોકોએ,ઘણું તોફાનમચાવ્યું એવામાં પ્રજાપતન ત્યા,ભીમને સાંભરી આવ્યું ॥ ૨૭ ॥ અરેરે એકલો

છે ભાઈ મ્હારા, એમ જાણીને ઉઠયો દોડતો, આવ્યો સુરો સભામાં રોસ ભરેલો રૂઠયો ॥ ૧૮ ॥ ભાઈ રોળતો દીઠો સભામાં, મેઘનદ ગડગડીયો; વાયુ નંદન કોપ કરીને, જળકુન્ડ વિશે પડીયો. ॥ ૨૯ ॥ સ્થંભને બાજ્યો ધ્રણોક ગાજ્યો, હસ્તીનીપેડ ત્રાડયો; બાર ગાઉનો થાંભલો તે, હચહચાવી કાહાડયો ॥ ૩૦ ॥ તવ કૌરવ ત્રાસ પામ્યા, થાશે કાળો કેહેર; માંમો કહે ભાઈ સર્વે નાસો, માર્યા જઈશું હેર ॥ ૩ ॥ એમ જાણિને અરજુનને મુકયો, મુંઢમતીના માઠા; ભીમના ભયથી હરામખોરો, જીવ લઇને નાઠા ॥ ૩૨ ॥ એટલે આવ્યા અંતરયામી, આવ્યા ત્રણે ભ્રાતઃ ભીશમ વીદુરને દરોણ આવ્યા, વળી રોહણી કુંવાર ॥૩૩॥ ખમ્મા ખમ્મા કરી ઉઠાડયો, અરજુનને તે વાર; સૌ સભાએ પાંડવ જાણ્યા, વરત્યો જેજેકાર ॥ ૩૪ ॥ સ્વયંવરની રીતી એવી જેની થઇ કન્યાય; તે એકલો રહે બાકી બીજા, સૌ સૌને ઘેર જાય ॥ ૩૫ ॥ પણ તે દાડે પાંડવ જાણિ, રેહેવા કર્યો વિચાર; પાંડવને પરણાવ્યા પછી, વેરાઇ જાવું જાવું સાર ॥ ૩૬ ॥ પાંડવ ઉપર પ્રેમ એવો કોઇએ ધર્યો નહી ગર્વ; આગળ ચાલ્યા અરજુનજીને, પુંઠે ચાલ્યા સર્વ ॥ ૩૭ ॥ ચાલી આવ્યા પ્રજાપતને ત્યાં, પુરણહરખમાં પેઠા ભોમી ઉપર આસન વિના, રાજા રૂશી સહુ બેઠા ॥૩૮॥ જાદવ સહિત સઘળા બેઠા, એટલે બેઠા ધરમરાય; અરજુનજી ધરમા જઇને, માતાને પડીયો પાય ॥ ૩૯ ॥ આશીરવાદ મુને દો માતા મેં કર્યું મચ્છવેધન, શુભ વેળાએ જનુની મ્હારિ, કેમ કરો રૂદન ॥૪૦॥ કુંતાજી કહે ભીમ ગાંડો, લઇ આવ્યો કન્યાય, બ્હારથી કહ્યું કે કાંઇ લાવ્યો, ઓરે મારી માત ॥ ૪૧ ॥ મેં જાણ્યુ ખાવાનું રમવાનું, બોલી જવાયું એમ; કહ્યું કે પાંચનું સહીયારૂ, એટલે બોલ્યો ભેમ ॥ ૪૨ ॥ એણે કહ્યું કે આ શું બોલ્યો, વિચાર વિના આપ; હવે એ બોલ્યું પાળો નહી તો, બ્રહ્મહત્યાનું પાપ ॥૪૩॥ તે કારણથી રડયા કરૂં છું, ઓરે મ્હારા તન; એવું સાંભળી અરજુન બોલ્યો, મુકો મા રૂદન ॥૪૪॥ તમારૂં બોલવુ પાળવું મ્હારે; જો હોય પાડુ બાપ; ભૈઓને મુકી એકલો પરણું તો બ્રહ્મહત્યા પાપ ॥૪૫ તવ કુંતાજી રડતાં રહ્યાં, આશીરવાદજ દીધો; પછી જઇને ઓટલે બેઠો. માનો ખુલાસો કીધો ॥૪૬॥ એવામાં પ્રજાપત આવ્યો જોવા ઘરના બ્હાર; વ્રકોદરને બોલાવીને, પુછયા સમાચાર ॥ ૪૭ ॥ કેમ આવ્યા છે રાજા રૂશી. શો આ ખેલમચાવ્યો ભીમ કહે તમારા રાજાની, પુત્રીને હરી લાવ્યો ॥ ૪૮ ॥ તેથી સૌ લાંઘવા આવ્યાછે; કળકળીયો તમ રાય, તમોએ અમને રાખ્યા માટે, શીક્ષા

તમોને થાય ॥ ૪૯ ॥ એવું સાંભળી કુંભાર બોલ્યો ગાંડીયા ગાંડુ કીધું દયા જાણિને તમોને રાખ્યા, તેનું ફળ આ દિધું ॥ ૫૦ ॥ એક કહિને રડતો રડતો, ગયો ઘરની માંય; નરને નારી રૂદન કરે, ધરમે સાંભળ્યું ત્યાંય ॥ ૫૧ ॥ ઉઠીને યુધિષ્ટર ગયા, પ્રજાપતના ઘરમાં, કહો કાકા કેમ રડો છો, શું આવ્યું ઉદરમાં ॥ ૫૨ ॥ પ્રજાપત કહે મારે કરમે, કયાંથી તમે આવ્યા; ગરીબ જાણી ઘરમાં રાખ્યા, રાજાની પુત્રી લાવ્યા ॥ ૫૩ ॥ તારા ગાંડીયે ગજબ કીધો, ઘર મ્હારૂ લુટાશે; ધરમ કહે કોણે કહ્યું, રડશો નહી નીશાસે ॥ ૫૪ ॥ કુંભારે કહ્યું ગાંડીયો તારો, કહી ગયો મને વાતઃ ધરમ કહે સાંભળો કાકા મુકો આંસુપાત ॥ ૫૫ ॥ અમે ક્ષત્રી નંદન છીએ કુન્તા સતીના તન; પાંચ ભાઈ પાંડવ અમે તો કીધો મચ્છવેધન ॥ ૫૬ ॥ તેથી કન્યા લાવ્ય છૈએ, કાકા તમારે ઘેર; હરણ કર્યું હોય તો કાકા થ હો કાળો કેહેર ॥ ૫૭ ॥ પ્રજાપતને વીશ્વાસ પડીયો, જે બેઠા ધરમરાય; દ્રૂપતરાયે ઘેર જઈને, મંડપ રચીયો ત્યાંય ॥ ૫૮ ॥ મોકલ્યા બે પુત્રો પોતાના, કુંભારને ઘેર જાઓ; મચ્છવેધ કરનારાને કહીને, દ્રૂપતીને લઇ આવો ॥ ૫૯ ॥ કહેજો વાજીંત્ર અમે મોકલીયે છીએ પેહેલાં; એટલે તમે વરવા માટે આવજો અમ ઘેર વેહેલા ॥ ૫૦ ॥ વળણ॥ વેહેલા અમઘેર આવજો, એવું કહેજો તન; વલ્લભ વદે રાયે કહ્યું, લાવો ભમની ભોવન.

કડવું ૩૫ રાગ ચોપાઈ.

બોલ્યા વૈસમપાયે વચન, સુણ જનમેજે રાજનઃ ચાલ્યા દ્રૂપતના બે તન, ગયા કુંભારને ભોવન ॥૧॥ કહ્યું નરને દ્રૂપતી લાવો, વાજાં મોકલીયે તવ આવો; કહ્યું અરજુને તતપર થાવો, ઓરડીમાંથી તેડી જાવો ॥૨॥ કહેજો તમ તાતને સમાચાર, કહીયે પાંચ છે કુન્તી કુવાર; કહીએ મચ્છવેધ કર્યો એક હાથે પાંચ પરણવાના સાથે ॥૩॥ ધર્મ નીકુળ શેદેવ ભીમ, ચારને લઇ વરવાનો નીમ; હોય મરજી તો તેડુ કારાવો નહિ તો કાહાવજો કે તમ જાવો ॥૪॥ એવું સાંભળી ક્રોધે થયા પોતાનિ બેહેનને લઇ ગયા; જઇ તાતને કહ્યું કામ કરો. બાપ બેટી બેઉ જણ મરો ॥ ૫૫ ॥ કહાવ્યું મચ્છવેધના કરનારે, વરવાનું પાંચે અમારે છીયે કુન્તા તણા પાંચ તન, વરશું સહુ બંધવ જન ॥ ૬ ॥ એકલાને તો વરવું નથી, કહિને આપી દ્રૂપતી; ઘણી નારી વરે નરકોય, એક

નારી બે નવ હોય ॥૭॥ અમારિ બેહેનને પાંચ પતી, તેતો અમોને ગમતું નથી; તવ દ્રુપતને ખોટું લાગ્યું પાછુ આડુ ભવીષ્ય ક્યાં જાગ્યું. ॥ ૮ ॥ હવે મારે જીવીને શું કરવું, વ્યાસના પર વીશ ઘોળી મરવું; એવું ધારીને મહેલમાં ગયો, વીશ ઘોળી પીવા ત્યાર થયો ॥ ૯ ॥ તવ વ્યાસજી આવ્યા દોડી, પ્યાલો તમાચે નાખ્યો ફોડી; શાને મરે છે મુઢ મતી,એના નશીબમાં પાંચ પતી ॥ ૧૦ ॥ જઇ પુછી જો કન્યાને વાત તે કેહે તો મેળવજે હાથ; તવ દ્રુપત રાજી થયો પુછવા પુત્રી કને ગયો ॥૧૧॥ બેન મચ્છવેધના કરનારો. કેવું કહે છે તે વાત વિચારો, એમકે હે છે કે પાંચ ભાઇ વરીયે, બોલો બેટી હવે કેમ કરીયે ॥ ૧૨ ॥ બોલી પીતા પ્રત્યે દ્રુપતી મ્હારા ભવિષ્યમાં પાંચ પતીઃ તેમાં ડાહાપણ તમે ન કરશો, કરશો તો પાપે પેટ ભરશો ॥૧૩॥ તવ લાગ્યું દ્રુપદને સાચું, નથી વ્યાસજીનું કહેવું કાચુંઃ એમ જાણીને પાછુ પુછે, બેટા સતીસાધવી તું છે. ॥૧૪॥ વરે પાંચને તે શાની સતી, મને તે અકળામણ અતી બોલી દ્રુપતી સાંભળો તાત, તમે ધ્યાનમાં લેજો વાત ॥૧૫॥ તમે મંડપ જ્યાં રચો પીતા, ત્યાનો કરજો ચંદનની ચીતા, તેને રાખવી ત્યાં સળગાવિ પરણીશ પતી પ્રેમ લાવી ॥ ૧૬ ॥ એક પરણીને સત્યે ચડીસ, શળગેલી ચીતામાં પડીશ; પછી સજીવન નીકળીશ બ્હાર, પછી વરૂ બીજો ભરથાર ॥ ૧૭ ॥ એવી રીતે પરણિશ પતી માટે સદા હું સતિને સતી; તવ તાતને લાગ્યું સારૂં; બેટી જોઇશ પારખુ તારૂં ॥૧૮॥ પછી વિચાર્યું દ્રુપત રાય,એતો પાન્ડવ કેમ મનાય; એવો સંદેહ ટાળવા પડાયો, જઈ કૃષ્ણપ્રભુને મળીયો ॥૧૯॥ પ્રભુ કુન્તા તણા આ તન, કેમ સાચું લાગે મુજ મન; બોલ્યા પ્રભુ તું; સાંભળરાય,એતો લક્ષણથી વરતાય ॥૨૦॥ જેના જેના હશે ગુણ જેવા, તેના તુને દેખાડું તેવા; હતા ઓરડા દ્રુપદ તણા, પાંચે શોભીતા શોહામણા ॥૨૦॥ તેમાં શું કર્યું જુગજીવન, ભર્યાં એકમાં સીંહાસન જુદી જુદિ તરેનાં શોભે; રાજ્યવંશી તણું મન લોભે ॥ ૨૧ ॥ બીજો ઓરડો તૈયાર કરી, તેમાં ઘણી ગદાયો ભરિ ત્રીજામાં ભર્યાં ધનુષ, બાણ એવું કરાવ્યું પુરૂષ પુરાણ ॥ ૨૨ ॥ ચોથામાં પાનાં પુસ્તક ધરીયાં વેદ શાસ્ત્ર પુરાણે ભરીયાં; પાંચમામાં વસ્ત્ર શણગાર, એવું કરાવ્યુ જુગદાધાર ॥ ૨૩ ॥ પછી બોલ્યાં શ્રી વનમાળી, જો આ સઉ ઓરડા પુઠે જાળીઃ ત્યાં તું જોવા રહે સંતાઇ,હુતો મોકલુ જઇ પાંચે ભાઇ ॥ ૨૪ ॥ કહી પ્રભુએ ભક્ત બોલાવ્યા, તવ પાંડવ પાંચે આવ્યા; પછી બોલ્યા પ્રભુ સાક્ષાત, માહરે કરવી છે તમને વાત ॥ ૨૫ ॥ એક સ્થળ જઇ આ-

ત્તું સાર, જુઓ ઓરડા એટલી વાર, એવું કહી ગયા ગોપાળ, પેઠા ઓરડે સતીના બાળ ॥ ૨૬ ॥ પ્રભુ ગયા ધરૂપત પાસ, જાળીથી દેખાડે અવીનાશ; જુએ ધરૂપત શામ શરીર, પેહેલે ઓરડે પાંચે વીર ॥ ૨૦ ॥ દીઠાં સઘળાં સીહાસન, માન્યું એકલા ધર્મનું મન; માટે પોતે એકલા રહ્યા બીજા ચાર નીકળી ગયા ॥૨૮॥ બીજે ઓરડે દીઠી ગદાયો, બીજા નીકળ્યા ભીમ ભરાયો;ત્રીજે ઓરડે ધનુષ બાણ,રહયો એકલો ઇંદ્રસંતાન ॥૨૯॥ ચોથે ઓરડે પુસ્તક પાનં ત્યાંતો શેહેવનું મન માન્યું;પાચમે આભુષણુ પટકુળ,તે દેખીને પેઠા નીકુળ ॥ ૩૦ ॥પેહેલે ઓરડેધરમ રાય, તેની જુએ ધરૂપત ચરચાય; જુએ ધર્મ સીંહાસન;જોઇ બરબડી વીચારે મન ॥૩૦॥ ઇંદ્રપ્રસ્ત જાવું જે દન, કરાવું હાવું શીહાસન;તેતો ધરૂપતે સાંભળ્યું કાન, આતો ધર્મ ખરા ભગવાન ॥૩૦॥ પછી બીજે જાળીયે જાય,ભીમ ઉચકી જુએ ગદાય; એતે જુએ હળવી ભારે, એક આવી ગદા તે વારે ॥ ૩૧ ॥ દશ હજાર મણછે ભાર; ઉચકી વાયુને કુવાર; એનો ધરૂપતના દાદાતણિ ગમી ત્રકોદરને ઘણી ॥ ૩૨ ॥ પછી બરબડી બોલ્યો આપ ચાહ્ય આવે ધરૂપતનો બાપ; પણ આ ગદા પાછી નદેવું લઢીવઢીને પણ લેવું ॥૩૩ પ્રભુ બોલીયા સાંભળ રાય, પછી ત્યાંથી થયા વિદાય;ત્રીજે ઓરડે અરજુન જ્યાંય બોલ્યો ધરૂપતરાજા ત્યાંય ॥૩૪॥ એનું પારખું સ્થંભે જોયું.પછિ ચોથે જઇ ચિત પ્રોયુ;પાંચે પાનાં પુસ્તક શેદેવ, તેથિ જાણિઆ જોશી એહ ॥ ૩૫ ॥ પછિ પાંચમે ઓરડે ગયા, જાળિયે ડોકુ કરી રહ્યા; તેમાં નીકુલ છેલ તે વાર, પેહેરી જુએ બધા શણુગાર ॥ ૩૬ ॥ મોઢા આગળ દરપણુ રાખે, નવ્ય ગમે તે બદલિ નાખે; ટળ્યો ધરૂપદનો સંદેહ, ખરો નીકુળ ફાંકડો એહ ॥૩૭॥ પ્રભુ પાન્ડવ પાંચે સાચા; હવે વિચાર નહી મુજ કાચા, તમે અંતરયામી જાવો વાજાં મોકલુ વાગતે આવો ॥૩૭॥ કહી રાજા થયો વિદાય પછિ બોલિયા જાદવરાય; પાંચ પાંડવોને બોલાવ્યા, સર્વે ઓરડામાંથિ આવ્યા ॥૩૯॥ સ્થળે લેઇ ગયા જુગદિશ, ક્ષઉર કરાવ્યું પાંડવશીશ,ઉતરાવ્યા શીશના કેશ ધરાવ્યો રાજવંશિ વેશ ॥ ૪૦ ॥ પેલા ધરૂપતે કિધિ પેર, મોકલ્યું તેડુ હરખભેર; વાજાં સાજ સહીત તે વાર, આવ્યા પ્રજાપતને દ્વાર ॥૪૧॥ કહી પાંડવને શુભ પેર, ચાલો વરવા ધરૂપત ઘેર; તત્ર સર્વને આનંદ થાય, ગયા કુંતા કને ધર્મરાય ॥૪૨॥ માતા મોહેડ માથે કોણ ઘાલે, કોણ રામન દિરો ઝાલે; બોલ્યાં કુંન્તા મુખ વચન રહ્યાં આપણ જેને ભોવન ॥૪૩॥તેને સમજવી માત તાત, કહો જઇ પ્ર-

જાપતને વાત; માથે મોહોડ ઘાલે એની નારી, તેડે સૌસગાંને ન્યાત સા-રી ॥૪૪॥ મયા ધરમ તેણીવાર, કહ્યું કુંભારને થાવો ત્યાર; તમારૂ સહુ જ્ઞાતી બોલાવો, અમને પરણાવવા આવો ॥ ૪૫ ॥ મોહોડ ઘાલે અમારી કાકી, પહેર્યાં હોડયામાં ન રાખે બાકી;તવ બોલાવી કુભારે નારી તું તો પેહેરી ઓઢીને થા સારી ॥ ૪૬ ॥ વણ પૈસે ઉપમા લેવાઇ, થયા રાજા તણા વેહેવાઇ; તેડો સગાં વ્હાલાં ન્યાત સાથ, ઘાલો મોહોડ દિપક લ્યો હાથ ॥૪૭॥ તવ પ્રજાપતીની નારી; ચાલે ધરતી ધમધમેભારી;સહુ સગાં ને ભેગાં કીધાં, બધિ ન્યાતને નોતરાં દીધાં ॥ ૪૮ ॥ આવ્યા સહુ ન-રનારી, ગીત ગાવા લાગી શુભકારી; જાણી દરૂપત રાજાએ પેર, રચ્યો મંડપ રૂડો ઘેર ॥૪૯॥ પાસે ખડકાવી ચંદન ચીતા, કરીયું પુત્રીનું કહેલું કીતા; પ્રજાપતની નારી મોહોડ ઘાલ્યો. કર વામન દીવો ઝાલ્યો ॥ ૫૦ ॥ ઉઠયા પાડવ જોડા જોધ, કરી ગોઠવણુ શ્રી રણછોડ; રાખ્યા આગળ જાદવ જોધ,વચમાં રૂશી કરનાર બોધ ॥૫૧॥ તેનિ પુઠળ ક્ષત્રી લોક; શોભાવિ શોભા પુન્ય સ્લોક, પછી વાજતે ગાજતે જાય, કેડે કામનીયો ગીત ગાય ॥ ૫૨ ॥ વળણ॥ ગીત ગાય છે ગુણના ભર્યાં સાં-ભળ તું રાજન; વ્યાસ વલ્લભ વાણિ વદે, ચાલ્યા કુંતા તન.

કડવું ૩૬ રાગ લક્ષમણવરની ઘોડી

આની હાંરે પાન્ડવ પાંચ ચાલીયા ॥ટેક॥ પાન્ડવ પાંચે ચાલીયારે, જાય છે જોડાજોડ, વરઘોડામાં મ્હાલતારે, કરે. કારભારૂ શ્રી રણછોડ પાન્ડવ. આની હાંરે, ॥ ॥ રાજા રૂશીને યાદવોરે, ચાલે સહુ સાજન, પ્રજાપતની નાતનારે, ધરે હરખ અતીશે મન ॥પાન્ડવ ॥૨॥ પ્રજાપતીની પ્રેમદારે, ગુણ ભર્યાં ગીત ગાય મોહોડ કાકીએ ઘાલીઓરે,એને હૈએ હ રખ નવ માય ॥પાન્ડવ ॥૩॥વીવીધ વાજાં વાગતાંરે, દુન્ડભી ડંકા થાય; પોતાના પુત્ર જાણીનેરે, ઘણા હરખે ભીસ્મ પીતાય ॥ પાન્ડવ ॥૪॥ વિદુર ઉર આણંદછેરે, પ્રગટીયા પ્રભુદાસ; દ્રોણગુરૂ કૃપાચારનેરે, ઉપ-જેછે અતિ ઉલ્લાસ ॥પાન્ડવ ॥ ૫ ॥ ગામના લોક જોવા મળ્યારે, જોઇ-ને બોલે બોલ; ભાગ્ય ધન્ય દરૂપતી તણુરે, સ્વામી મળીયા છે કન્યાને તોલ ॥પાન્ડવ ॥૬॥ પાન્ડવપર પ્રેમ સર્વરે, સાજન થઇ સુહુ જાય,સાજ મળ્યો શોભા તણોરે આવિ ઉભા તોરણ વરરાય॥પાન્ડવ પાંચે આવીયા ॥ ૭ ॥ તવ દરૂપતની તારૂણીને વર પોખ્યાનો કોડ, આવી સાસુ થઇ

પોંખવારે માથે બત્રીસ ભમરીનો મોહોડ, પાંડવ પાંચે આવીયા ॥ ૮ ॥ સૌ સાજન બીરાજ્યુરે, મંડપકેરે દ્વાર; પાસે રહી પોંખાવતારે, દ્રુપતરાયના દ્રોણીક ગોર ॥પાંડવ॥૯॥ ધુંસળ મુસળ રવૈઓરે, સરીઓ સંપુટ ત્રાક; એંડી પેંડી ઊંતારીનેરે, તીલક તાણી આમળીયા નાક. પાંડવ ॥૧૦॥ પછી વર પધરાવીયારે, મંડપ કેરિમાંય; દ્રોણીક કૃપાચાર્ય છેરે બેઉના ગોર બે બેઠા ત્યાંય. પાંડવ ॥ ૧૧ ॥ અંતરયામી બોલીયારે,મંડપ કેરિમાંય પ્રથમ પેહેલું લગ્ન કરોરે; મોહોટા માટે વરે ધર્મ રાય પાંડવ. ॥૧૨॥ તવ ધર્મ બીરાજીયારે, બાજઠ ઉપર ત્યાંય; સીખંડીભાઇ

કડવું ૩૭ રાગ કન્યાદાનનો.

એ તેડીનેરે, પધરાવી દ્રુપતી કન્યાય પાંડવ ॥૧૩॥ વળણ કન્યા પધરાવી તહીં, કન્યાદાન દેવાય, વ્યાસવલ્લભ વાણી વદે.સાંભળજો શ્રોતાય.

ત્યાંતો સમે વરતે સાવધાન, શોભા ઘણેરીરે. દેછે દ્રુપત કન્યાનું દાન; સોભા ઘણેરીરે ॥૧॥ પેહેલા બીરાજ્યા ધરમરાય. સો તેનો હસ્ત મેળાપજ થાય, સો. ॥ ૨ ॥ ત્યાંતો પાડી પટોળે ગાંઠ. વરમળા આરોપી કંઠ. શો. ॥ ૩ ॥ વદે વેદ વચન વીપ્ર તન, સો; પાસે બેઠા છે જુગજીવન સો, ॥૪॥ ત્યાંતો પહેલું મંગળ વરતાય સો. તેમાં ગાયોનાં દાન અપાય સો ॥ ૫ ॥ ત્યાંતો બીજે મંગળ સવધાન. સો. તેમાં દીધાં દાસીના દાન સો. ॥૬॥ ચોરી ત્રીજું મંગળ વરતાય, સો, તેમાં ભોમીનાં દાન દેવાય, સો. ॥૭॥ ચોરી ચોથુ મંગળ વરતાય સો, તેમાં ભંડાર સહીત વરતાય સો. ॥૮॥ પછી વરકન્યા જમ્યા કંસાર. સો. ત્યાંતો આરોપ્યા મોતિડાના હાર સો. ॥૯॥ પછી રૂપૈયા વીંટીઓ રમાય. સો. લાગ્યાં વરકન્યા ગોત્રજને પાય સો. ॥૧૦॥ પછી કન્યા ઉઠી સતી નાર. સો પડી ચંદન ચીતામાં સાર, સો. ॥૧૧॥ નાહિ નિકળી અગ્નીથી બહાર. સો. તવ વરત્યો જય જયકાય સો. ॥૧૨॥ પછી વર્યો વાયુ સંતાન, સો, તેનાં ચારે ચાર ચાર દાન, સો. ॥૧૪॥ પછી પરણ્યો અરજુનરાય, શો. એનાંચારે મંગળ વરતાય સો. ॥૧૪॥ તેના પછી વર્યા શેદેવ, સો. વરત્યા ચારે મંગળ તતગેવ. સો ॥૧૬॥ વર્યો છેવટે નીકુળરાય, સો. ચારે મંગળે દાન અપાય સો. ॥૧૬॥ પછી કન્યા અગ્નીમાંજ નહાય. સો. પોતે પરણેલી રાખી તે કાય, સો. ॥૧૭॥ જોઇ પોહે ચ્યા સહુ જાનના કોડ, સો. સર્વે બોલ્યા જે જે શ્રી રણછોડ ॥ ૧૮ ॥ વળણ ॥ વરકન્યા પરણી ર-

હ્યા વરત્યો જેજેકાર; ધરૂપત લાગ્યો પુછવા, ઓરે જુગદાધાર

કડવું ૩૮ રાગ સાખી.

વૈશમપાયે અણિપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારી તુજને સંભળાવું કહું. આદ્યપરવ મહીમાય ॥૧॥ ધરૂપત કહે આજ્ઞાઆપો,ઓરે જુગજીવન; મચ્છવેધનિ સભામાં બેશી, સર્વ કરે ભોજન ॥૨॥ પ્રભુએ તવ આજ્ઞા આપી, સર્વ સભામાં પેસો: પોતપોતાની રીત પ્રમાણેપંગતે જમવા બેસો ॥૩॥ રાજા રૂશી જાદવ લોક વળી પ્રજાપત સર્વ. અન્નારથી પણ જમવા જાવો, વહેવારનો ધરી ગર્વ ॥ ૩ ॥ એટલે સૌજન ગયા શભામાં,બેઠાપોતાના રિતે;ધરૂપતરાયે શેવકો પાસે.પીરસાવવા માંડયુ પ્રીતે ॥૫॥ રાગ કટાવની છાયા ॥ મીનાકારી થાળી પુરી, મીનાકારી થાળી પુરી, નહી અધુરી, ચીજો મધુરી, પ્યાલા રૂપાના, માંહી દુધડા,દ્રાખ ચારોળી,સાકર ઘોરી. કેસરિચોળી: મહિ રગરોળી.મલાઇ કેરિ બહાજી પોળી, કુર કમોદનો જાયફળ; વળી શેવ સરકરા; પુરિ ઘેબરમગદળ બરફી પેડા,કળીનો લાડુ દોર બજલી, દર લાડુલા, કણસાઇ મોતીચુર પુરાયાં દુધપાક વંતાકનું શાક કે રૈતુરચોનું;ચણાદાળ ત્યાં માંહી કાકડી કારેલા વાલોર વાંકડી કંકોડા કૂશમાંડ તુરીયા પાપડીઓ પંડાળ વડીઓ, ગલકા ફળ ટેંભરવા નર્યા ગવારશીંગો ચોળાફળીઓ કંદમુળ ભીંડા; અળવી રતાળુ ગાજર ગીલોડું, સકરિયા સુરણ વલીઆરિ,દહીછમકારિ કઢી વઘારિ; ભાત્યભાત્યની ભાજી સમારિ, તાંજરજોને મેથી સારિ, ક્રાંજરિ કુબીભેગી સુધારિગલજીભીની પેઇના પાનાપતરવેલીયા હવે વરણવું મેવા કાચા, પસ્તાને લીલી ખારેકો અખોડ અંજીરરાજેરી સોનેરિ કેળાં, તડબુચને કુંટ બીજોરાં અનુશ રામફળ સેતુરા પાકા કરમદ ફનસ ફાલસા લીલા શીફળ ખજુરકેપી કમરખ જામફળ કરણુકેરી મધુર લામડી; રાણ શીંગોડાં થોડી થોડી, પાકાઉંમર પારસ જાંબુપાકી ચીકણ કેળા,કુંકણ દાડમ કંકણ, હવે વરણવું ચટનિ અથાણું; થોડુથેડુ મુખથી ગાવું, કેળાં દોડાં આંબળ કાકડ જીરા કેરી મેથીઓ ચીરી અળદર કેળાં આમ્રચીરીયાં રાઇ સરસીઆં તેમાં ડુબીઆ ખારા બીજાં મોળી આગેલી, આદારસ ચટણી લીંબુપટની આદામુળી અળદરમુળા મધુરી મધુરી. મીનાકારી થાળી પુરી.

રાગ સાખીનો ॥વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણજનમેજેરાય વી

સ્તારી તુજને સંભળાવું આદ્યપરવ મહીમાય ॥ ૧ ॥ સરવેને ભોજન કરાવિ દીધા છે મુખવાસઃ કૈરવ લોકો નાશી ગએલા, કન્યા થકી નીરાશ ॥ ૨ ॥ જાતા જાતાં મારગે આવા દ્વાદશ ગાઉની નેળ, પાપીએ સહુને ઉભા રાખ્યા આવી વનિતાની વેલ ॥ ૩ ॥ દુરીયોધન મુખ એવું બોલ્યો રહી ગયો પરણ્યાનો પ્રેમ; મનના મનસુબા રહ્યા મનમાં, મામા કરશું કેમ ॥ ૪ ॥ બોલ્યો શકુની ખારીલો ખુની, બતાવું એક ઉપાય; પરણી હશે તો શું થઇ ગયું, પણ લેવી કન્યાય ॥૫॥ બાર ગાઉની આ નેળ લાંબી, ઉચી વાંસપુરઃ આ નેળમાં પાંડવને ઘેરી, હાડ કરો ચકચુર ॥૬॥ એક રથ હંઇથી જતો હોએ તો પરાણે બીજુ જાય, એવી સાંકડી નેળમાંહી, થનારૂં હોય તે થાય ॥ ૭ ॥ આગળથી ને પાછળથી હંઇ ઘેરીને કરીએ કેહેરઃ કુંતાજીને ને પાડવને, મારી નાખીએ ઠેર ॥ ૮ ॥ તો રૂપાળી હાથમાં આવે, ભાગ્ય ભળે મળે નારીઃ દુરીયોધન કહે મામા તારી, બુદ્ધીની બલીહારી ॥ ૯ ॥ એમ કહી કહ્યું દુરીયોધનને,સાંભળો વીરા કરણ; છ ક્ષોણી તમ પાસે રાખો કરવા પાંડવનું મરણ ॥ ૧૦ ॥ આ મોઢે તમે સંતાઇ રહો, નેળની ઘોઘોમાંહિ પાંડવ નેળમાં પેઠા પછી; ઘેરો ત્રાસજો આંહી ॥ ૧૧ ॥ પાંચ ક્ષોણી લઇને સો ભાઇ, સામે મોઢે જઇએ; જેદ્રથ ભગદત્ત ભુરીશ્રવા સુસરમા સૈત રહિયે ॥૧૨॥ કરણ કહે કમુલ વીરા. પડાવ સામો નાખો; સંદેશા સારૂ નેળની ઉપરે, દસવિસ સેવક રાખો ॥ ૧૩ ॥ દુરીયોધને ત્રિસ જોદ્ધા, નેળપર મુકયા સાર. પાંડવ પેસે નેળમાં ત્યારે, આપે સમાચાર. ॥ ૧૪ ॥ પછી પોતે પાંચ ક્ષોણી લઈને; સુંસરા નેળમાં ગયા, સામે મોડે, છ ક્ષોણી સન્યાય; આવતુ જતું કોઇ ન દેખે, કરવો છે અન્યાય ॥૧૬॥ ચોકી કરવા રાખેલાને, સમજાવ્યા તે વારઃ આપણા વ્રદ્ધો પેહેલા જાસે, તેનો કહેજો સમાચાર ॥ ૧૭ ॥ એ રીતે ગોઠવણ કરીને. સંતાયા છે પાપી ધરૂપતરાયે જમાડયા પછી ભેગા થવા રજા આપી ॥ ૧૮ ॥ એટલે રાજા રૂશી જાદવો, મળી કરી સભાય; પાંડવો ત્યાં બીરાજીયા છે, કોરાણે કુંતા માય ॥૧૯॥ ધરૂપત આવ્યો સરપાવ લાવ્યો, વેહેંચવા સારૂ સારઃ પેહેરામણી પાડવને દેવાં, હરખ્યો અપરમપાર ॥ ૨૦ ॥ કારભારિ થઇ કૃષ્ણ બીરાજ્યા, સભા શોભે પુરપાટ; ધરૂપતરાયે તીલક કીધાં, પાંડવને લેલાટ ॥૨૧॥ બે રથ આપ્યા મોહોરો ભરીને. વળી દિધાં દશ ગામ; સહસ્ત્ર દાસી આપી શેવામાં ધરૂપતીને કામ ॥ ૨૨ ॥ પાન્ડવને બે ક્ષોણી સેન્યા, દીધી ધરૂપતરાય; આવદાની એક ગામની

આપી, કુન્તાને પડયો પાય ॥૨૩॥ તમ જોગ મુજથી નથી અપાયું, માગી લ્યો વૃધ સતી; કુંતાજી કહે ભાવ જોઇએ, બીજું જોઇતું નથી ॥૨૪॥ તવ ધરમને ચરણે લાગ્યો, છો ક્ષત્રી સુપાત્ર; તમ જોગ કાંઇ નથી અપાયું, માટે માગી લ્યો જમાત્ર ॥૨૫॥ ધરમ કહે કંઇ ખામી નથી તવ અરજુનને પુછે; કાંઇક માગી લો મુજ પાશે, તમારી મરજી શું છે ॥ ૨૬ ॥ અરજુન કહે પ્રીતિ રાખો, એટલું માગીયે અમો; તવ શેહેદને શીશ નમાવ્યું જોશીજી માગો તમો ॥૨૭॥ શેહેદેવે કહ્યું સંતોષ પામ્યા, આનંદ થયા અતી; ભીમે જાણ્યું સૌને પુછે પણ મુજને પુછતો નથી ॥૨૮॥ એટલામાં નિકુળને પુછ્યું, નીકુળે કહી નાય; પછી ગયો ભીમની પાસે, પ્રેમે પડીયો પાય ॥૨૯॥ તમ જોગ મુજથી નથી અપાયું, માગો માગ્યા જોગ સદા; ભીમ કહે એટલું માગુછું, નહી આપું આ ગદા ॥૩૦॥ ધરૂપત કહે એમાં શું માગ્યું બળવંતાછો અતી; એને કોઇ ઉંપાડી ન શકે, અમારે કામની નથી ॥ ૩૧ ॥ પણ એ ગદા કયારે આપુ. જો જોરાવર થાવો, જે મંગળ નામનો એક હાથીબતાવું તે લઇ જાવો ॥૩૨॥ કીલ્લો ચણિને પુરી મુકયો છે, દરવાજો ન ઉઘેડાય; કીલ્લે ચઢી ઘાસ નાંખે છે દાસો, કીલ્લે રહી જળ પાય ॥ ૩૩ ॥ એ મદ ભર્યો મસ્તાની, તેને વશ કરી આવો; તોતે હાથીને આ ગદા બે વસ્તુ લઇ જાવો ॥૩૪॥ ભીમ કહે બતાવો મુજને કુંચી લીધી તવ રાય હાથીના કોલ્લાનું તાળુ ઉઘેડયું, હાથીચેત્યો તવ ત્યાંય ॥૩૫॥ ભીમસેને દરવાજો ઉઘાડયો, તેવોજ હાથી ધસીયો; દરવાજાનિ બ્હાર નિકળીયો, ભીમશેન આઘો ખશીયો ॥૩૬॥ આઘો ખશીને ધાયો ધસીને, ભયમાં જરા નવ પેઠો; ગદા સહીત છલંગ મારી, ઉપર ચઢી બેઠો ॥૩૭॥ બોજ આવ્યો તેથી ગજ ત્રાસ્યો, ભીમ તણો ભય ધાર્યો; વ્રકોદરે દડમાં દોડાવ્યો, તવ જયમંગળ હાર્યો ॥૩૮॥ નરમ થઇને ઉભો રહયો ભીમે ફેરવ્યો હાથ; નીચે ઊતરીને બોલાવ્યો, તવ ગજ ચાલ્યો સાથ ॥૩૯॥ સભામાં આવ્યો હાથી બાંધ્યો, ખુશી થયા સહુ રાય; દરૂપત કહે અરપણ તમને, જેમંગળને ગદાય ॥૪૦॥ વિનોદમાં વ્રકોદર બોલ્યો મેં ઠીક કીધી કમાઇ; ધરૂપત તુજને શોધ્યો ન મળે; મુજસરખો જમાઇ ॥૪૧॥ દરૂપત કહે ક્ષમા રાખો, બોલો નહી બીજું ત્રીજું. તમ તણા પ્રાક્રમ જોઇને આનંદ પામી રિઝુ. ॥૪૨॥ પછી સરપાવ આપ્યો, સરવને જેવો રાજા તેવો દીધો એકલા પ્રભુને કાંઇ ન આપ્યો તવ ભીમે ક્રોધકીધો ॥૪૩॥ ધરૂપત કહે ક્રોધ ન કરશો, કૃષ્ણ છે લક્ષ્મીપતી, તે લક્ષ્મી

શું એમને આપું, બીજું દેવા જોગ નથી ॥૪૪॥ એટલે હરજી આનંદ પામ્યા, પોતે દીનાનાથ;શાબાસ તારી જ્ઞાન દ્રષ્ટી, કહી શીશ મુકયો હાથ ॥૪૫॥ પછી સરવે વીદાય માગી, રાય વદ્યો વચન;ચાર દહાડા લગી પાન્ડવોને, રાખશું અમ ભોવન ॥૪૬॥ એમ કહીને વીદાય આપી સરવેને થઇ ખુશી; તવ પોત પોતાને પંથે ચાલ્યા, રાજા રહીયત રૂશી ॥૪૭॥ છપન કોટી જાદવ બળદેવ, સાથે શ્રી મોરારી; સત્ય પુરૂશો પણ ઘેર ચાલ્યા, પાન્ડવના હેત ધારી ॥ ૪૮ ॥ તે સત્યવાદી નેળમાં થઇને ગયા હસ્તીનાપુર; દુષ્ટોને જઇ કહ્યું ચોકીદારોએ. ગયા ભીષ્મ વિદુર ॥૪૯॥ એટલે દુરીયોધન થયો રાજી, હવે તો ભાયગ ભળશે; જેનો ભય હતો તે ગયો, હવે તો કન્યા મળશે ॥૫૦॥ એમ કરીને એ રહ્યા છે; પાપીઓ આશા ભેર;પાન્ડવ કુન્તા ચાર દહાડા,રહયા દ્રૂપતને ઘેર ॥૫૧॥ તે પછી પોતે વીદાયમાગી. અમને દો આજ્ઞાય;ધરમામ ઘણાદનથી સુનું માટે કરો વીદાય ॥૫૨॥ તવ દ્રૂપને આગના આપી,પધારો કુંતાના તન તવ પોતાનું સેન્ય લઇને: નીકળીયા રાજન ॥૫૩॥ વળણ॥ પાંડવ પાંચે નીકળ્યા, વાજતે ગાજતે જાય; જનના રથને દ્રૂપતી,વળી સંગસન્યાય.

કડવું ૨૯ રાગ સવૈયા છાયાનો.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા સુણ જનમેજે રાયઃ વીસ્તારી તુજને સંભળાવું આધ પરવ મહીમાય ॥ ૧ ॥ સહુ સાથે નીકળ્યા બળીયા સહુવળાવવા જાય; ભાગોળ સુધી સરવ આવ્યા,આવ્યો દ્રૂપતરાય ॥૨॥ એવામાં પેલા પ્રજાપતને: ચણાની જરૂર પડી; ભીમની ખાધેલી ખાણ હતી,ઉઘેડી તે વડી ॥૩॥જોતામાં એનો જીવ ગભરાયો, હથળવથળ થયો છેક; સાફ વાશીદુ વાળી મુકેલી,ન મળે દાણો એક ॥ ૪ ॥ જાણ્યુંકે આ કામ ભીમનું. ભાગોળે દોડતો આવ્યો; ભીમ ભાઇ કરી ખાણ ખાલી, વાંકો દહાડો તું લાવ્યો ॥૫॥ એટલે બોલ્યા ધરમરાજા, આશું કરમભીમ કરીયું; ગરિબને ગરદન ઘાલાને, પેટ પોતાનું ભરીયું ॥ ૬ ॥ નાણું આપો કષ્ટી કાપો, તવ ભીમ બોલ્યો.ત્યાંય; હીસાબ પ્રમાણે ગણિનેનાણું દેજો દ્રૂપતરાય ॥૭॥ ધર્મ કહે દ્રૂપતને શું છે ભુંડા માંડિ ભવાઇ;ભીમ કહે જમાત્રનું દેવું, દેશે તે સી નવાઇ ॥૮॥ એમના ગામમાં રહીનેખાધુંછે, તે ખાધા ખરચ દેશે, દ્રૂપતી આપણે ઘેર ખાશે, તેનું ખરચ કોણ લેશે ॥૯॥ ધરૂપત કહે ક્ષમા રાખો, માં બોલો માઠુ વચન; અમે અમારે પ્રજાપતનું, પુર્ણ મનાવશું મન ॥૧૦॥ એમ કહીને વીદાય કીધા, તવ પંથે પળાય, એક રથમાં કુંતા ધરૂપતી, ત્રીજા ધરમરાય ॥૧૧॥ આનંદ

કરતા મારગ ચાલ્યા, બેઠો હાથીપર ભેમ; દ્વાદશ ગાઉનિ નેળે આવ્યા, ભીમને આવ્યો વ્હેમ ॥ ૧૨ ॥ સકળ સેન્યને રોકી કહ્યું આયુધ સહુ ઝાલો; જે રીતે ગોઠવણુ કરૂ તે, રિતે નેળમાં ચાલો. ॥ ૧૩ ॥ કુન્તાજી કહે મિથ્યા વેમીલો, ભય ભાળે છે અતી, ભીમ કહે મા તમારી પેઠે જાત્રા કરાવવી નથી, ॥૧૪॥ ધર્મે કહ્યું કરે તે કરવાદો વીચાર સારોકરે; જે જન જાગે તે જન જીવે, ઉંઘે તે જન મરે, ॥૧૫॥ એવે ભીમે પોતાને હાથી, સહુથી આગળ રાખ્યો, તે પુઠે એક ક્ષોણિ સેન્યા, તે પુઠે જોશી રાખ્યો ॥૧૬॥ તે પુઠે ધર્મ કરૂપતિ; કુન્તાનો રથ એક; તેની પુઠે રથ નિકુળનો, એમ કર્યો વીવેક ॥૧૭॥ તેની પુઠે બીજી એક ક્ષોણિ તે પુઠે અરજુન ભુપ; એવી કીધી ગોઠવણિ ને, દીશે શોભા અનુપ ॥૧૮॥ પછી પોને ગદા લેઇને, જયમંગળ પર બેઠા, કહ્યું સહુ મુજ પુઠે આવો અરજુન સહિત પેશિ ચુકયા, તવ ગયા સમાચાર ॥ ૨૦ ॥ દુરીયોધનના દાસ મુકેલા તે બેઉ તરફ ગયા; કરણને કૌરવને જઇ, સર્વ સમાચાર કહ્યા ॥૨૧॥ તવ સહુ નીકળ્યા કોતરમાથી માઠા કરી મનસુબા; ઉત્તર દક્ષીણ બેઉ મોઢે, પંથ ઘેરીને ઉભા. ॥૨૨॥ ઉત્તર દીશાએ સો બંધુ, પાંચ ક્ષોણી સેન્યાય; જેદ્રથ ભગદત ભુરીશવા શકુનિ સુસરમાય, ॥ ૨૩ ॥ દક્ષીણ દિશા સુર્યનો નંદન, છે ક્ષોણી છ સાથ; ડંકા દેતી મોઢાં ઘેર્યાં, આયુધ વહુને હાથ. ॥ ૨૪ ॥ સુરતણા વાજાં વગાડયાં, સાંભળ્યાં ભીમે કાન, એટલે પોતે બંધ કરાવ્યા, પોતાના નીશાન ॥૨૫॥ પછી અરજુનજીને કહાવ્યું, શેવક સાથે એમ; તમારા ભણી કોણ આવ્યું છે, ઘેરો ઘાલ્યો કેમ. ॥૨૬॥ તે સંદેશો મોકલો વ્હેલા, કહિ ગજથી ઉતરીયો; ગદા લેઇને આગલે મોડે, ક્રોધ ભર્યો પરવરીયો ॥ ૨૭ ॥ જઇ જોયુ તો કૌરવ દીઠા; સેન્યાને કારભારી, અરજુનજીને કહાવિમોકલ્યો, સમાચાર વિસ્તારિ ॥ ૨૮ ॥ અરજુનને સંદેશો પોહોચ્યો અરજુરે કાહાવ્યું એમ; મુજ ભણિ કરણ સેન્ય સાથે કહો કરિશું કેમ ॥ ૨૯ ॥ વળતું કહાવ્યુ વ્રકોદરે, જો હોય મારો વિર; તોતો પાછી પાહાની ન કરતો, રોળી વાળો રણધીર ॥૨૦॥ તવ અરજુને સામું કાહાવ્યું હારૂનો ઠબકો દેજો, આણીપાની ચીંતા ન કરશો તમારૂ સાચવી લેજો ॥ ૩૧ ॥ ભીમે કહાવ્યું મારી ચીંતા ન કરતા, કૌરવનું મ્હોત આવ્યું; તે પછી શેહદેવ નિકુળને, વ્રકોદરે એમ કાહાવ્યું. ॥ ૩૨ ॥ તમારા બેની વચમાં શોપ્યાં છે, કુંન્તા ધર્મ કરૂપતી; તેમાંથી કોઇને હરકતથઇ તો તમો જીવવાના નથી, ॥૩૩॥ રક્ષણ કરજો, ચાહ્યતો મરજો, પણ વાકો ન થાયે વાળ;

કન્યાનું કોઇ હર્ણ ન કરે, રાખજો બહુ સંભાળ ॥૩૪॥ શેદેવ નીકુળેએ જ્ઞં કાહાવ્યું, ચીંતા ન ધરશો કાંય; દેહમાંથી પ્રાણ ગયા પછી, થનારૂ હોય તે થાય. ॥૩૫॥ એવા સૌના સમાચાર સુણિ.ક્રીધિ લડતમનસુબો; કમ્મર બાંધી ગદા ગ્રહિને, દુષ્ટ સામો જઇ ઉભો.॥૩૬॥ કરણસામું મોઢું કરિને, ઉભો ઇંદ્રનો તન; મરીયાદામાં બેઉ રહ્યા છે; કોઇ ન બોલે વચન. ॥૩૭॥ શેદેવ નીકુળ બે બંધૂને, રક્ષણના મનસુબા; ધનુશ ચઢાવિ બાણ લઇને, આગળ પાછળ ઉભા. ॥ ૩૮ ॥ રાતો રાતો થઇ ભીમ ઉભોછે, કૌરવને કહ્યું એમ; એ નીચ જાતિનીચ બુદ્ધિના, મારગયેયો કેમ. ॥૩૯॥ દુરીયોધન કહે બોલ્ય વિચારિ કહું તે સાંભળ કાન, પછી બોલજે બોલવું હોય ને ઉતરશે અભામાન, ॥૪૦॥ વળણ॥ અભીમાન ઉતારશું, આરે કુન્તી તન;વદે વલ્લભ શ્રોતા સુણો. કહે છે દુરિયોધન.

કડવું ૪૦ રાગ ઝુલણા સાખીયોનો.

તડોતડ બે જાગ્યારે, બરોબર બે જાગ્યારે. ॥ ટેક ॥ દુરીયોરન મુખ બોલીયો, કન્યા દેહ પડ પાય; ભીમ કહે એ કરૂપતી તેનો, જાણજે તારી માય ॥ તડો ॥ ॥૧॥ દુરીયોધન કહે ભીમડા,હાલ મળ્યાં વર સુત્ર;રખડતા રવડતા કુન્તા લાવી. તમે પાંચે છો મંત્રના પુત્ર. ॥ તડો ॥ ૨ ॥ ભિમ કહે અમે તો મંત્રના, દેવ નંદન શુભકરણિ; તજતાત જનમ આંધળો; તારી મા આખલાને પરણિ. તડો.॥૩॥ દુરીયો ધન એમ બોલીયો, કેવું કપટ અમે કીધું; બાલસને દહાડે લાડુ ખવરાવી. કેવુંઝેરજ મુજને દીધું. તડો. ॥૪॥ ભીમ કહે ઝેર દઇને, ક્રીધો તેં અન્યાય; પણ પ્રભુએ બચાવિયો, પરણ્યો પાતાળમાં કન્યાય. તડો ॥૫॥ જીવતો આવ્યો ભીમાં; આયુશ દન નવ ખુટયા; બારમાને દહાડે સભાવિશે. કેવા ઝાલિ ઝાલિને કુટયા તડો. ॥૬॥ કચરી કચરી મારીયા,કેવું બળ મેં કીધું. આડો રાખી તુજ કને,અડધુ રાજ્ય લખાવિ લીધું. તડો. ॥૭॥ દુષ્ડ કહે રાજ્ય લેઇને, શા સુખ દહાડા ભાળ્યા; વળી કૌતક ઉભુ કરી, કેવા લાખાભોવનમાં બાળ્યા તડો. ॥૮॥ ભીમ કહે ત્યાંથી ઊગર્યા, લાંબી આયુશ દોરી; સુખ માણ્યું બહુ વનવિશે, હું તો પરણ્યો, હેડંબા ગોરી. તડો. ॥૯॥ દુરીયોધન કહે રણ રહિ, પંચાળમાં શિદ આવ્યા, ખાનપાન વણ સુકાઇ ગયા, આવી અમને સભામા લજાવ્યા. તડો. ॥ ૧૦ ॥ ભીમ કહે દુખ દહાડો હતો, તું આવ્યો તો ચડિ ઘોડે; કન્યાતો લેવાઇ નહિ, કેવો પાછો વળ્યો કાળે મોહોડો.તડો. ॥ ૧૧ ॥ દુષ્ટ કહે ભીખારવા હો માંથે વધ્યા કેશ, સ્વયંવરમાં આવિયા, તમે લિધો કાપડિવેશ. તડો ॥ ૧૨ ॥ ભિમ કહે થયા કાપિડ, હતા દહાડા દોહ્યલા, વીવાવણ પીઠી

કરિ તેં તો ચોળ્યા શરીરે કોહલા. તડો ॥ ૧૩ ॥ ઝાઝુ અમે જોતા નથી, કરમહીણનું ઓઠું; શ્રીફળ મોહોર ક્ષીધા વીના, તેં તો હાથમાં ઝાલ્યુંતું કોઠું; તડો ॥૧૪॥ વળી સભામાં સહુ રાયને, બોલ કહ્યા બહુખાટા. પરણ્યા પેહેલી પેરામણી માગી, કેવા બાંધ્યા કપાળે પાટા. તડો. ॥૧૫॥ શકુની વાણી બોલીયો, સુણ દુરીયોધન રાય; મેણું દોદ્ધુ તુજથી દે છે, મ્હારૂં પેટ પાસુ બળી જાય. તડો ॥૧૬॥ દુરિયોધન કહે ભીમડા, સમજીને દે નારી; ભીમ કહે વરવું હોય તો, તને વરશે તારી ગાન્ધારી, તડો. ॥૧૭॥ વળળ ॥ ગાન્ધારી વરે તુજ તણી, સાંભળ અંધના તન; વદે વલ્લભ વળી બોલીઓ, રાજા દુરીયોધન.

કડવું ૪૧ રાગ મનહર છંદ.

કહત દુરીયો ધન; સુન સુન મંત્ર તન:અબમેરો મન સબ ક્રોધનપે આયોહે; મેરી મનગમતીસેં બૈઠો હો લગન કર, મન પ્યારી પીછીલેને કુટુંબ ચડાયોહે; પ્રથમસેં પાઉંપર, ઓરતકું આગેધેર, નૈતો મારમારનાએ, બીચાર જમાયો હે; લ્હાવલસકર મેરો; પ્રાણ નિકારેગોતેરો, છુંદ છુંદ છોડનોકો, હીંમત ધરાયોહે. ॥ છલંગા છદ—ભીમ કહે છે, ॥

ખેલતમેં ધરા ધુજે, દેખતમે કૈ ન સુજે; ભુજેગોમાનમેમારમાર મારેગો; નાળ ગોળે બાણ છુટે, ગામ તેરો જાકે લુટે;રૂકેમીરાનીયોનો. દાવો દેકે છુટેગા; મેરા નીકુલકુંહક્કારે.તું ડરજાગ ઉસકે ડક્કારે, તોરેનગારે સબ ફીટફાટફેટ ફીટ, ભીંમસેનફેરેગો;કહ્યું બેરબેર, આયોહુ અજીત સર, ઘેર લેગો કરી રિસ, શો બંદુકા સીસ મે તો, એઈ ગદાસે તોરેગો.

રાગ સાખીનો ચાલ.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજેરાય; વીસ્તારી તુજને સંભળાવું, આધપરવ મહીમાય ॥૧॥ દુરીયોધન કહે બોલ એના. કરેછે કાળો કેર; શું જુઓછો જોદ્ધા મારા, મારો ભીમને ઠેર ॥ ૨ ॥ તવ સહુ યોધે આયુધ લીધા, મેઘનાદે ગડગડીયા;રાતા તાતા કૈરવ થાતા. મારવા તુટી પડીયા ॥ ૩ ॥ વ્રકોદર પર દ્રષ્ટી કીધિ, મન મુકી દે માર; ગુણપતી ગેડિ ગદાયો મારે. તરચસ તોર તરવાર ॥૪॥ આયુધ ઉછાળે અતીઘણાંને, જણાવે ઝાઝુ જોર; વરસાવ્યો વરસાદ, બાણતણો ત્યાં થયું અંધારૂં ઘોર ॥૫॥ ધશિને ધાતા બહુ મદ માતા, ભિમને મુમત મુકાવે; આડા અવળો ભિમ ખશિને, આવતા આયુધ ચુકાવે ॥ ૬ ॥ એવામાં તો જોર કરિને; જેદ્રથે બાણ લિધું; ભિમનિ નજર ચુકાવિને, રૂદેમા ભોંકી દીધું ॥ ૭ ॥ તવ ભિમનો પ્રાણ ઉંચો ચડિયો, પડિયો ઢળીને ધરણ દુરિ-

ચોધન કહે ધન્ય બનેવી, હરખ્યું અંતઃકરણ ॥૯॥ શું જુઓછો શકુની મામા, ખડગ લેઇને જાવો, ભીમ તણો ભય નથી હવે ભાણેજવહુ લૈ આવો ॥૩॥ તવ તરવાર લઇ ચાલ્યો શકુની,નેળવીશે પરવરીયો;હાથી મુકીને આગળ ગયો, સૈન્યામાં કેહેર આદરીયો ॥૧૦॥ સેન્યાના યોધ્ધે બુમો પાડી; શેદેવ આવ્યો શકુની; અમારા સહુના ક્ષય કરે છે, માહા ખુનીનો ખુની ॥૧૧॥ શેદેવ જાણ્યું કન્યા હરશે, ધનુષપર બાણ લીધું; પવનાસ્તરનો મંત્ર ભણિને, મામાને ભોકી દીધું ॥ ૧૨ ॥ છાતી છેદાણિ રૂદે ભેદાણી; પ્રાણુજ ઉંચો ચડીયો,વાયુ મંત્રથી ઉછાળ્યો તે નેળનિબારણે પડાયો ॥૧૩॥ એક ઘડીયે ઉભો થયો,ગયો રાયની કને, શકુની કહે કન્યા લેતાં, શેદેવે કુટયો મને ॥૧૪॥ એવામાં વ્રકોદર ઉઠયો; મુરછા વળી સારઃ પોતાની સેન્યમાં ભંગરાણ દિઠું કોપ્યો અપરમપાર ॥૧૫॥ એમ વિચાર્યું એવું ધાર્યું, મરવું છે એક વાર. કટીકશીને દંત ડશીને, થયો વ્રકોદર ત્યાર ॥૧૬॥ વળણ ॥ ત્યાર થયો સુત વાયુનો લોચન રાતાં ચોળ; વલ્લભ વહે ગદા ગ્રહી. વાળવો ધાયો રોળ,

કડવું ૪૨ રાગ રાજન રાચેજીનો.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સાંભળજનમેજેરાયઃ રાજનરાચેજી. વિસ્તારી તુજને સંભળાવું; યુદ્ધ તણો મહીમાય. રાજ૦ ॥૧॥ ભીમકળકળીયો બીહામણો બળીયો, મેઘનાદે ગડગડીયો, રાજ૦ ગદા ગ્રહીને નેત્ર મીચીનેઃ કઉરવ દળમાં પડીયો. રાજ૦ ॥૨॥ ગદા ઝપાટે સુર સપાટે, વાળે કચ્ચર ઘાણ. રાજ૦ ઢીંચણ કોહોણિ પ્રહાર પાટુનો, કરીને લેછે પ્રાણ, રાજ૦ ઘોડા ગબડાવે ઊંટ અટકાવે વ્રકોદર વાયુ તનઃ રાજ૦ રથ વાંકા વાળે હાથી ઉછાળે, પુંઠ ગ્રહીને ગગન. રાજ૦ ॥ ૪ ॥ એવા ઉછાળ્યા કે ઘાડ લંક પડિયા, એમજ કીધો કહેર, રાજ૦ એક ઘડિ અતી જુલમ કીધો, માયા છ હજાર ઠેર રા૦ ॥૫ ॥ તવ ત્રાસ્યા સહુ જોધા સેન્યાના,માર પડયા માહા પડયા માઠ ,રા૦ લડવું ને વઢવું સરવે ભુલ્યા જીવ લેઇ લેઇને નાઠા. રા૦॥૬॥રહ્યા સો ભાઇને પાંચ કારભારી,જાણ્યું કે જાસે પ્રાણ. રા૦ નાશોરે મામા થાશો ન સાંમા, વળશે કચ્ચરઘાણરા, ॥૭॥ એવો એમનો વાંકો દહાડો.મુમત ભરેલા માઠા રા ॥૮॥ભીમે જાણ્યુ કાંઈ રસ્તો ન સુજ્યો, સરવે નેળમાં નાઠા રા૦ ॥૮॥ ભીમે જાણ્યું કેભલુ થયું, કર્યા મુખે પોકાર, રા૦ જોજો જોશી શત્રૂ આવ્યા છે; આયુધ રાખજો ત્યાર રા૦ ॥૯॥ તવ શેદેવે બાણ ચઢાવ્યું મારવા કીધી પર રા૦ ફુરીયોધન કહે કેમ કરીશું, બેબાજુ મરવાનું ઠેર. રાજ૦ ॥ ૧૦ ॥

એવામાં વ્રકોદર આવ્યો,નેળમાં સહુને ઝાલ્યા॥રા૦॥ એક એક પર નાખીને કર્યો ઢગલો, બે પગ વચ્ચે ઘાલ્યા. રા૦ ॥૧૧॥ ધરણુ ઢાળીને દોરડાં મંગાવ્યાં, બાંધ્યા કૌરવના પાય. રા૦ પછી સરવનાં વસ્ત્ર કાઢયાં, માથે જણ્યા જેવા થાય રા૦ ॥૧૨॥ ઉંધે મસ્તકે ઉચકયા ભીમે,લેઇ ગયો નેળ બહાર. રા૦ નેળને મોઢે વ્રક્ષ આંબલીનું, તેણે ટાંગ્યા તેણીવાર રા૦ ॥ ૧૩ ॥ પછી પોતાનો હાથી ને સેન્યા. નીકળીયા નેળ બહાર; રા૦ એવે ધરમનો રથ બહાર આવ્યો, કર્યો કઉરવે પોકાર રા૦ ॥ ૧૪ ॥ ઓરે ધરમરાય અમને છોડાવો, તે સુણ્યું ધરમે કાન રા૦ હોજલમાંથી ડોકું કરી જોયું, સતી તણુ સંતાન.રા૦ ॥ ૧૫ ॥ નગન નીરખ્યા ને નીચુ ઘાલ્યું, બોલ્યા ભીમ પ્રત્યે એમ. રા૦ ઓ કુમતીના અવળી ગતીના, આ અનરથ કીધો કેમ રા૦ ॥૧૬॥ મુકી ગરવને છોડ સરવને પુરણ પ્રગટે છે શોક. રા૦ દીનમણીને એબ બતાવિ, લાજે પીતરલોક રા૦ ॥ ૧૭ ॥ એમ બેઉ ભાઇ વાત કરે છે; એવે પાછળ શું થાય; રા૦ અરજુનને નિકળવા રથ હંકાર્યો, બોલીયો કર્ણ રાય રા૦ ॥ ૧૮ ॥ ઉભો રહે સતી સુત યુધ માગુ છું. કરયો અરજુને ઉચ્ચાર રા૦ ... ઘડી વારના શીદ ઉભા રહ્યાતા, ચાલો થાઓ તૈયાર ॥ ૨૦ ॥ વળણ ॥ અરજુને રથ રાખીયો, હાથ ગ્રહ્યા હથીઆર; વહાલ વદે બેઉ જણે કર્યો ધનષ ટંકાર

કડવું ૪૬ રાગ કલ્યાણની છાયનો.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાયરે; વિસ્તારીતુજને સંભળાવું. યુદ્ધ તણો મહીમાયરે॥૧॥કરણે પહેલો પહેલો હાથ ઉપાડયો, બાણ કેકયું ખરે રંગરે. તેવ અરજુને સામુ મારીને કીધું કરણનું ભંગરે ॥ ૨ ॥ તવ કરણે નાગપાસ મારયું. નાગ ત્યાં બાંધવા જાયરે; અરજુને ગરૂડાસ્તર માર્યું તે, નાગને વિણી ખાયરે ॥ ૩ ॥ તવ કરણે પર્વતાસ્તર માર્યુંકે. ચાલ્યું પરવતનું પુરરે; અરજુનજીએ વજરાસ્તર મારિને પરવત કર્યા ચકચુરરે ૪॥ તવ કરણે અગનાસ્તરકેકયુ અગની બાળવા જાયરે; અરજુનજીએ મેઘાસ્તર માર્યું, તેણે અગનીબધો હોલવાય ॥ પછી કરણે બાણ એકમાર્યું છેકનીશાનિ આપીરે; અરજુનજીના રથતણિધજા ઝડપ નાખી કાપીરે ॥૧॥ તવ અરજુને કાળજ્વર માર્યું. પુરણ જણાવી રીશરે ॥ ૭ ॥ પછી સામા સામી બહુ ચઢયા કોપે, વરસાવે બાણ અપારરે; અગણીતાં છુટે અનંત ઉઠે થઇ ગયો અંધકાર ॥ ૮ ॥ કરણ

રાજાએક બાણુ મારેને, સાતસહસ્ત્ર બાણુ જાયરે; અરજુનજીનું પણ એક બાણુ જતાં; કરણુ જેટલાં થાયરે ॥૯॥ પણુ કરણુ પુંઠે છ ક્ષોણીસેન્યા, તેનાં આવે હથીઆરરે; એકલો અરજુન કેમ કરી પોંહોચે, પડવા માંડયો એને મારરે ॥ ૧૦ ॥ એવામાં નેળને સામે માંઢે, ધર્મ ભીમ જક કરેરે; યુધીષ્ટર કહે છોડ સરવને, મુજ કુળ લાજી મરેયે ॥૧૧॥ ભીમકહે લંપટ છોલટકતા, સીક્ષા લાયક પરમાણેરે; ધર્મ કહે મુજ જીવતાં તમાં લેઇ, કાઢીશ માહરે પ્રાણુરે ॥ ૧૨ ॥ ભીમ કહે તમે બેઠા છોડાવવા, પણ પણે ઘેરાયો ભ્રાતરે. અરજુનની પખે જઇને આવુ, તે પછી છોડયા ની વાતરે ॥ ૧૩ ॥ એમ કહીને નેળપર ચડી, સુરેપુરે નર કહાવ્યોરે; ગદા લેઇને અવળો ફરીને એ, કર્ણની સેન્યામાં આવ્યોરે ॥ ૧૪ ॥ નીચુ ઘાલીને ઝુડવા લાગ્યો, બાવરૂં બન્યુ છેક લોક રે, ઓરેક ગુણરાય ક્ષાણ વાળી નાંખ્યો પાડી પોકાપોકરે ॥૧૫॥ તવ કરણે જાણ્યું કહેર કીધો ભીમે. કહાડુ એનો પ્રાણરે; એમ જાણિ મારવાને પુંઠ ફેરવી, અરજુને લીધું બાણરે ॥ ૧૬ ॥ એમ જાણ્યુ કે મારા ભાઇને મારશે, તેથી નાગનો મંત્ર સાધ્યોરે; ભીમને મારતાં પહેલાં કરણને ત્યાં અવળે હાથે બાંધ્યોરે ॥૧૭॥ કર્ણ બંધાયો કે શેન્ય ગભરાયું ને,નાસી ગયું ચોપાસરે; ભીમે બાંધેલા કરણને ઝાલીને, કીધો માર મારી ત્રાસરે ॥૧૮॥ અરજુનને કહ્યું નેળ બહાર નીકળો, તવ રથ ચાલતો કીધોરે ॥ ૧૯ ॥ અડધી નેળમાં જઇ ભીમે રાખ્યો, ઢીંચણુ દે ઢાળ્યો ધરણરે; પછી પેહેરેલાં વસ્ત્ર કાઢી લીધાં. કર્ણ કહે ભલુ મરણરે ॥ ૨૦ ॥ લાજ લિધા વણુ મારી નાંખ મુજને ઓરે ભીમસેન ભાઇરે. ભીમ કહે સોને કિધા તુજ જેવા, તો તહારે શી નવાઇરે ॥ ૨૧ ॥ એમ કહી નગ્ન લાવ્યો નેળ બારણે. ધરમે જોયો તતકાળરે: ભીમને કહ્યુ આને શું શીખ્યો, ઓરે કરમ ચંડાળરે ॥ ૨૨ ॥ બાન્ધ્યો તારો ધારો છોડને આ ભારો નહીતો જુલમ મેં ધાર્યોરે;એટલે ભીમે નગ્ન કૈરવનો, ભારો ભોમી ઉતાર્યોરે, ૨૩ ચરણ છોડમાં કહ્યું છાનુ માન્યું: કરીશ કાળો કહેરરે. જો લુગડાં લેવા ઉભા રહેશોતો; હું મારી નાંખીશ ઢેરરે ॥૨૪॥ એમ કરિ છોડયા કરણ સહિતને. ભીમના ભય માહા માઠારે: જેવા જનેતાયે જણ્યાતા તેવા, વસ્ત્ર વીના સહુ નાઠારે ॥૨૫॥ ધર્મ કહે અલ્યા વસ્ત્ર લેઇ જાવો, પણ ભીમનો ભય:હોયરે, જીવ જશે તેથી લાજ છોને જાતી. નાસી ગયા સહુ કોયરે ॥૨૬॥ વળણ ॥ નગ્ન સ્વરૂપ નાસી ગયા,ઉભામારગએ જાય; વ્યાસ વલ્લભ વાણી વદે, ભલિ થઇ શિક્ષાય,

કડવું ૪૪ રાગ સવઈયાની ચાલ.

વઈશમપાયે એણિપેર બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય;વિસ્તારી તુજને સંભળાવું આવપરવ મહીમાય ॥૧॥ કાળેમોઢે કઉરવ નાઠા;ઉભામારગે એ પળાય; વાજતે ગાજતે સુત સતીના, ધીરે ધીરે જાય ॥ ૨ ॥ મારગ જાતાં રાત્રી પડીકે નાહનું આવ્યું એક ગામ, તે ઠેકાણે એક રૂજની, પાન્ડવે કર્યો વીસરામ ॥૩॥ નાઠેલા જે કઉરવ લોકો, કોઇ સ્થળે નવ રહ્યા ાઢ પેહોર રાત્રી જતામાં, હસ્તીનાપુર ગયા ॥૪॥ દરવાજા બાહારજઇ જઇને ઉભા.ટોળે વળીન વીચારે, નગ્ન સ્વરૂપે નગ્ર વિશે, જાવું કેવે પ્રકારે ॥ ॥ ૫ ॥ દરવાન જાણે રઇયત જાણે, પાકી ફજેતી થાય; મામાયે કહ્યું એકે એકે, પેસો ગામની માંય ॥ ૬ ॥ એટલે પેહેલો જેદ્રથ ગયો, તે પછી સુંસરમાય; તે પછી ભગદત ભુરિશ્રેવા પછી મામા પળાય ॥ ૭ ॥ દરવાજાના દરવાન લોકો, તેમને આવ્યો વીચાર;નાગા નાગા કોણ ગામમાં પેશે, આ કઉતક અપાર ॥ ૧૮ ॥ એવામાં નો શકુની મામા, ગુપ્તપણેથી ચાલ્યા; એટલે ઉઠયા દરવાન લોકો, ઝડપ જૈનેઝાલ્યા ॥૯॥ મોઢે પોકારે બહુ માર મારે, પડયુ મામા પર રોળુ; મામો કહે એકલાને ન મારો, આ રહ્યું બધું બ્હાર ટોળુ ॥ ૧૦ ॥ તવ દાસોએ બુમ પાડી બોલાવ્યા જોધ અપાર; જઇને ઝાલ્યું. આખું ટોળુ દેવા માંડયો માર ॥ ૧૧ ॥ દુરીયોધન કહે શીદ મારોછો. હું તમારો છત્રપતી; પણ ચોર જાણી માર મારે બાકી મુકતા નથી ॥૧૩॥ એક શેવકે મશાલ કીધી,મોઢાં જોયાં જે વારે;શેવક લાજ્યા કઉરવલાજયા;અન્યો અન્યતે વારે॥૧૩॥ દાસોએ પુછયું આ શું મહારાજા. દુષ્ટો કહેભીમેલુટયા; કુટયામાં બાકી હતા તે. તમોએ અહિંયાં કુટયા ॥૧૪॥ સેવકો કહે ક્ષમા કરજો.કહીને વસ્ત્રો દિધાં; અંધ તણા સરવ સુનોયે, એક એક પેહેરી લાધાં ॥ ૧૫ ॥ પછિ છાનામાના નગ્રમાં ચાલ્યા પોત પોતાને ઘેર;ઘરની ધરૂણીઓએપુછવા લાગી, મચ્છવેધની જે પેર ॥૧૬॥ ભાણુમતિયે છત્રપતિને કહ્યું, પીકેજી આવો; મુજને અતિ આનંદ થાશે; શોકલડી બતાવો ॥૧૫॥ દુરીયોધન કહે ઓરે તારૂણી. તુજ પર લાવું કેમ. ભાણુમતી કહે લાવવી તી પણ, ભલો મળી ગયો ભેમ ॥૧૮॥ એમ કહીને તે ત્યાં રહ્યા છે; એવામાં વહાણું વાહાય;પાંડ વીસરામ કર્યો છે ત્યાંથી ઇંદ્રપસ્ત થાય ॥૧૯॥ પોતાનું ઘર રાજ્ય સંભાળ્યું.વરતાવી ધરમની આણ સુખ રૂપે ખાઇપીને રહે છે. સતીના સુત સુજાણ ॥૨૦॥ વલણ રાજપાટ લઇ પાંડવ રહ્યા સુખેથી સહુ કરજોડ, મચ્છવેધ કથા પુરણ હવિ, બોલ્યા જેજે શ્રીરણછોડ ॥

બાબુ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ, રીચીરોડ, બાલાહનુમાન પાસે—અમદાવાદ.